Handläggare: Tuula Kipinoinen Ericsson
Telefon: 08-508 22023

2013-01-22

Till Hägersten-Liljeholmens
Stadsdelsnämnd 2013-02-07

Verksamhetsberättelse och bokslut 2012 Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd

Förvaltningens förslag till beslut

1. Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd godkänner förslaget till verksamhetsberättelse med bokslut för 2012.
2. Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd begär hos kommunstyrelsen att ombudgetera ej förbrukade investeringsmedel till år 2013 med 1,1 mnkr för Sannadalsparken.

Maria Mannerholm
stadsdelsdirektör

Lars Wennberg
avdelningschef

Sammanfattning

Stadsdelsnämndens verksamhet har bedrivits utifrån Vision 2030 och kommunfullmäktiges övergripande inriktningsmål. Nämndens mål har i allt väsentligt uppfyllts under året. Nämnden redovisar för 2012 ett överskott med 1,2 mnkr före resultatöverföringar och ett överskott med 0,1 mnkr efter resultatöverföringar. Investeringsplanen redovisar ett överskott med 1,6 mnkr. Ej förbrukade investeringsmedel för Sannadalsparken begärs ombudgetera till 2013.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom samtliga avdelningar och samordnats av administrativa avdelningen. Ärendet behandlas i samverkansgrupp den 22 januari och i förvaltningsgrupp den 29 januari 2013.

Bakgrund

Nämnderna ska årligen upprätta verksamhetsberättelse med bokslut i enlighet med utfärdade anvisningar. Nämndernas redovisning utgör underlag till stadens årsredovisning och uppföljning av kommunfullmäktiges budget för 2012. Verksamhetsberättelsen fokuserar på uppföljning av kommunfullmäktiges inriktningsmål och verksamhetsmål samt hur nämnden har bidragit till att uppfylla dessa.

Bilagor

01 Bilaga Stadsledningskontorets blanketter sdn22

02 Bilaga utvärdering av Jämställdhets- och mångfaldsplanen planen 2012

03 Bilaga a Uppföljning av internkontrollplan 2012

03 Bilaga b Uppföljning av aktiviteter RoV

03 Bilaga c Uppföljningsrapport för internkontrollplanen 2012

04 Bilaga Uppföljning av öppen fritidsverksamhet VB 2012

05 Bilaga Nyckeltal VB 2012 Hägersten-Liljeholmen

06 Bilaga Bokslut 2012 - del 1 (1)

06 Bilaga Bokslut 2012 - del 2 (2)

07 Bilaga Agressorapport ub031a_1369

08 Bilaga Sammanställning av kvalitetsredovisning

09 Bilaga Vårdnadsbidraget 2012

10 Bilaga Ur hemlöshet - I jobb slutrapport

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se

Sammanfattande analys

Nämnden har arbetat utifrån Vision 2030, kommunfullmäktiges övergripande mål samt nämndens mål. I verksamhetsberättelsen redovisar nämnden sitt bidrag till uppfyllelsen av kommunfullmäktiges mål. Arbetet med att bidra till uppfyllelsen av kommunfullmäktiges mål har genomförts enligt plan. Nämndens mål bedöms uppfyllas i allt väsentligt och det ekonomiska utfallet redovisar ett överskott jämfört med budget. Några mål har dock inte kunnat uppfyllas inom beslutad budget. De förväntade resultaten överensstämmer väl med utfallet i verksamhetsberättelsen. Måluppfyllelse och ekonomiska resultat redovisas under respektive mål.

Stockholm ska vara en attraktiv, trygg, tillgänglig och växande stad för boende, företagande och besök

Stadsdelen fortsätter att växa och stadsdelsnämnden har under året fortsatt att arbeta med att anpassa verksamheterna för att möta nya behov. Stadsdelsnämnden har bidragit till uppfyllelse av kommunfullmäktiges inriktningsmål genom att ha arbetat miljömedvetet samt medverkat till att människor har kommit bort från bidragsberoende. Nämnden har också medverkat till en ren, vacker och trygg stad där stockholmarna har haft ett rikt, varierat och tillgängligt kultur och idrottsliv. Aktivitetsplanen för konkurrensutsättning har i allt väsentligt genomförts planenligt. Förvaltningen har under året arbetat med utvecklingen av Telefonplan, Vision Söderort och kreativa näringar. Förvaltningen har också utvecklat och drivit ett antal e-tjänstprojekt under året samt arbetat med att öka den upplevda tryggheten i stadsdelen och städning av stadsdelens parker och grönområden.

Kvalitet och valfrihet ska utvecklas och förbättras

Verksamheterna har under året hållit en god kvalitet och måluppfyllelsen har varit hög.

Förskoleverksamhet

Antalet inskrivna barn i stadsdelens kommunala förskolor var den 31 december 4 250 vid 64 förskolor.

Sedan mätningen vid årsskiftet 2011/2012 har antalet inskrivna barn ökat med 225 barn. Stadsdelen har också 10 barn hos 2 kommunala dagbarnvårdare och 26 barn i deltidsförskola. Möjlighet till flerfamiljssystem har erbjudits men inte efterfrågats.

Den kraftiga utbyggnaden och tillväxten i stadsdelen har medfört att organisationen av förskoleenheterna har behövt justeras. En översyn har därför gjorts för att få en organisation lämpad för dagens behov för såväl brukare, medarbetare som chefer. Den nya organisationen delar in förskolorna i fyra geografiska områden och trädde i kraft den 1 oktober.

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se **www.stockholm.se**

Barnomsorgsgarantin

Stora insatser görs för att erbjuda förskolor av god kvalitet till alla barn boende i stadsdelen där föräldrarna så önskar, inom garantitiden. Alla barn har erbjudits plats inom garantitiden.

Kvalitet

Förskoleavdelningen forsätter att arbeta med att utveckla det systematiska kvalitetsarbetet inom avdelningen och inom enheterna. Varje förskola utformar kriterier som kännetecknar måluppfyllelse för nämndmålet. Förskolorna följer upp och dokumenterar sitt arbete utifrån de valda kriterierna. En utvärdering (analys och bedömning) av de faktiska resultaten har gjorts bland annat under hösten. Uppföljningar av arbetet görs enligt plan. Resultat och analys av arbetet redovisas en gång per år i enheternas kvalitetsredovisningar. Förskoleavdelningen gör en samlad analys och redogörelse för det systematiska kvalitetsarbetet i stadsdelens förskolor, som finns som bilaga 8 till denna verksamhetsberättelse.

Valfrihet

Föräldrar kan välja mellan olika former av barnomsorg. Stadsdelen erbjuder såväl kommunala som privata förskolor samt familjedaghem och flerfamiljssystem. Stadsdelen har också fyra öppna förskolor och en allmän förskola. För de föräldrar som så önskar finns vårdnadsbidrag. Privata utförare inbjuds till seminarier för att utveckla samverkan och skapa intresse för att driva förskolor i stadsdelen. Föräldrar efterfrågar och söker i allt större utsträckning information och ansöker om plats till förskolor via internet. Förvaltningen lägger därför stor vikt vid att hålla uppgifter om förskolorna uppdaterade och om sådant som föräldrar efterfrågar. Farsta och Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltningar har efter en förstudie beviljats medel från e-tjänstprogrammet för att utveckla en förskolewebb som ska förenkla och modernisera kommunikationsvägarna mellan förskola och vårdnadshavare. En förskola i Liljeholmen har deltagit som pilot i projektet. Projektet utvidgas så att tio förskolor i stadsdelen får möjlighet att delta. Fortsättning av projektet sker nästa verksamhetsår. Personalen utbildas i praktisk IT och mediekommunikation (PIM). Detta bidrar också till att kommunikationen med föräldrarna utvecklas och ger möjlighet till enklare och snabbare kontakt via SMS, mejl med mera.

Kompetensutveckling

Förvaltningen ordnar fortbildning och seminarier för förskolans medarbetare utifrån de behov och utvecklingsområden som fastställts i föregående kvalitetsredovisning. Årets utvecklingsområden för förskolan är systematiskt kvalitetsarbete, fortbildningsinsatser för att stödja pedagogisk dokumentation samt IT- och mediekompetens, PIM samt de förstärkta läroplansområdena matematik, naturkunskap och teknik.

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se **www.stockholm.se**

Social omsorg

Avdelningen ansvarar för:

- Stöd till barn och ungdomar samt deras föräldrar, inklusive skyddsinsatser för barn och ungdom
- Stöd till och skyddsinsatser för personer med beroendeproblematik
- Stöd till personer med fysisk och/eller psykisk funktionsnedsättning.
- Stöd till personer med ekonomiska svårigheter och vissa insatser för arbetslösa
- Utredning och beslut om insatser för personer över 65 år
- Stöd till personer som utsatts för våld i nära relationer
- Flyktingmottagande
- Parklekar och ungdomsgårdar

Uppgifterna omfattar både myndighetsutövning och utförande verksamheter inom individ- och familjeomsorg samt stöd och service för personer med funktionsnedsättning samt myndighetsutövning inom äldreomsorg. Myndighetsutövningen är organiserad i fem enheter. De sju utförarenheterna ger stöd och service i form av främst boendestöd, personlig assistans, avlösning, stödboende, gruppboende och daglig sysselsättning.

Arbetet har även under detta år varit inriktat på fortsatt utveckling av verksamheten i syfte att kunna erbjuda så bra och kostnadseffektiva insatser som möjligt. Av det som planerades i verksamhetsplanen för 2012 har det mesta genomförts.

Entreprenader
Samtliga ungdomsgårdar och parklekar drivs av privata entreprenörer liksom en gruppbostad och två servicebostäder. Under året har ny upphandling påbörjats av driften av Fruängens ungdomsgård och Aspuddens ungdomsgård (Hövdingagården).

Kompetensutveckling
Personal vid samtliga enheter har deltagit i utbildningar under året. Framför allt vid de myndighetsutövande enheterna har många medarbetare gått utbildningar om motiverande samtal (MI). Många medarbetare vid olika enheter har deltagit i stadens utbildning om neuropsykiatri.

Vid de myndighetsutövande enheterna har medarbetare också utbildats i bl.a. utvärderingssystemet MOS, föräldrastödsmetoden Tryggare barn, samtalsmetodik, juridisk argumentation och lagar inom funktionshinderområdet, missbruks- och beroendeproblematik samt suicidprevention.

Vid alla myndighetsutövande enheter finns extern handledning för medarbetarna. De myndighetsutövande enhetscheferna har chefshandledning, vissa av dem gemensamt.

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se **www.stockholm.se**

Vid utförarenheterna fortsätter medarbetarna att delta i de utbildningar som ges av projektet Carpe. Andra utbildningar som haft deltagare från förvaltningen har handlat bl.a. om utvecklingsstörning och åldrande, pedagogiskt ledarskap, sexualitet, autism och om att ha en förälder med utvecklingsstörning.

Verksamhetslokaler
Under sommaren 2012 flyttade Ekensbergs dagliga verksamhet till nya lokaler i Örnsberg, i samma område som dagliga verksamheten Liljan. Samtidigt bytte verksamheten namn till Örnsbergs dagliga verksamhet.

Gröndals ungdomscafé har varit fortsatt inhyst i tillfälliga lokaler till följd av förseningar i bygget av de nya permanenta lokalerna i Sannadalsparken.

Den socialpsykiatriska gruppbostaden på Fruängens kyrkogata har 2011 utökats med sju lägenheter genom att förvaltningen fått tillgång till ytterligare ett våningsplan i fastigheten. Till följd av problem med vattenläckor i fastigheten har dock inte alla de nya lägenheterna kunnat hyras ut.

Under våren 2012 öppnades den nya gruppbostaden Sture Hill på Sjövikshöjden med sex lägenheter.

MYNDIGHETSUTÖVANDE ENHETER

Beställarenheten funktionsnedsättning
Antalet aktuella barn, ungdomar och vuxna med funktionsnedsättning har fortsatt att öka under året, medan antalet personer med socialpsykiatriska insatser har minskat. I december 2012 var det totala antalet klienter 872 personer (jämfört med 885 samma period 2011). Ungefär hälften av dessa var vuxna personer med funktionsnedsättning, ca en tredjedel tillhörde socialpsykiatrin och de övriga var barn och ungdomar med funktionsnedsättning.

Samtidigt som antalet klienter minskat inom socialpsykiatrin är tendensen att de som behöver insatser har en mer omfattande problematik än tidigare. En annan tendens är att allt fler av dem som ansöker om insatser har neuropsykiatrisk problematik. Av de barn och ungdomar som har insatser har cirka hälften en neuropsykiatrisk diagnos, bland de vuxna är andelen ca 15-20 %.

För flera former av insatser syns en minskning av antalet aktuella klienter beroende på att överföring av ansvaret skett till äldreomsorgen när personerna fyllt 65 år. Antalet personer med omfattande behov av insatser ökar i takt med nybyggnationen av tillgängliga bostäder i stadsdelsområdet. Likaså fortsätter antalet personer i daglig verksamhet att öka, bland annat till följd av att allt fler får neuropsykiatriska diagnoser, men också på grund av att det finns fler former av daglig verksamhet som tilltalar personer med lindrig utvecklingsstörning och Aspergers syndrom.

Enhetens barn- och ungdomshandläggare har arbetat mycket med att prova olika former för att låta barn komma till tals och med att ta deras synpunkter tillvara vid utredning och omprövning av insatser enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se

Vuxenenheten
I december 2012 fanns 243 aktuella ärenden vid vuxenenheten, mot 281 ärenden samma tid 2011. Över hälften av de ärenden som nyregistrerades under året rörde personer som inte tidigare var kända vid enheten.

Andelen klienter som har komplexa behov på grund av samsjuklighet ökar. Av de nya ASI-intervjuer som gjorts framgår att drygt en tredjedel av männen och drygt hälften av kvinnorna har en svår psykiatrisk problematik. Det handlar till exempel om unga personer med diagnoser i form av psykossjukdom, personlighetsstörning, ADHD eller Aspergers syndrom. Bland de äldre missbrukarna blir det fler och fler som får psykiatriska eller neuropsykiatriska diagnoser i vuxen ålder.

Samsjukligheten får konsekvenser för bedömningen av vårdbehovet och för vilka insatser som behövs. För att få till stånd en psykiatrisk eller neuropsykiatrisk utredning krävs ofta en tids dokumenterad nykterhet eller drogfrihet, vilket är svårt för många att klara på hemmaplan. En ytterligare förbättrad samverkan med psykiatrin och primärvården behövs för att dessa klienter ska få sina vårdbehov tillgodosedda.

Enhetens egen vårdkedja har utvecklats allt mer. Kombinationen av stödboendet Valet och behandling på Futura har varit fortsatt lyckosam och eftertraktad. Enhetens projekt ”Ur hemlöshet i jobb” har hjälpt dem som varit i slutet av vårdkedjan att komma ut på arbetsmarknaden. Sju personer har fått praktik och tre personer har fått fast anställning genom projektet.

En stor del av de insatser som beviljas gäller olika former av boende, från härbärge till försökslägenhet. Ett problem i sammanhanget är att personer ofta blir kvar i tillfälliga boenden eller på institution längre än nödvändigt på grund av de svårigheter som finns med att komma tillbaka till bostadsmarknaden efter en avhysning.

Enheten för ekonomiskt bistånd
Under 2012 fick varje månad i genomsnitt 505 hushåll ekonomiskt bistånd, vilket är en minskning med fem hushåll per månad jämfört med 2011. De flesta av hushållen var ensamhushåll.

Nästan hälften av de bidragsberoende har varit personer med arbetslöshet som försörjningshinder. Denna grupp har ökat under året, vilket kan vara ett tecken på att färre arbetslösa får ersättning från a-kassa.

Den andra stora gruppen bidragsberoende består av personer med försörjningshindret sociala/medicinska skäl. De flesta i denna grupp är eller har varit aktuella på förvaltningens vuxenenhet och står långt från den öppna arbetsmarknaden. Den tredje stora gruppen har utgjorts av personer som varit sjukskrivna utan sjukpenning därför att deras sjukpenningdagar är slut eller därför att de aldrig haft någon sjukpenninggrundande inkomst.

I januari 2012 införde budget- och skuldrådgivningen en öppen mottagning där det görs en första behovsinventering och den enskilde får individuellt råd och stöd. Om mer hjälp behövs får personen en ny besökstid hos budget- och skuldrådgivaren.

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se **www.stockholm.se**

Enhetens team för stöd till våldsutsatta i nära relation har haft kontakt med 98 våldsutsatta personer. Av dessa aktualiserades 34 personer, varav en man, som ärenden vid teamet. Merparten av kvinnorna hade barn som i de flesta fall var aktuella vid barn- och ungdomsenheten. De flesta av kvinnorna hade egen försörjning, men en dryg tredjedel behövde ekonomiskt bistånd. Insatsen kvinnostöd har getts till 24 kvinnor och fem har placerats i skyddat boende, övriga har fått andra insatser. En hög andel av de våldsutsatta kvinnorna har polisanmält våldet, vilket förvaltningen tror hänger samman med det medvetna arbete teamet gjort med att stötta kvinnorna till att anmäla. Sedan hösten 2011 har förvaltningen även kunnat erbjuda samtal till våldsutövare genom den mansmottagning som drivs i samverkan med andra stadsdelsförvaltningar i söderort. Tio män från Hägersten-Liljeholmen har haft kontakt med mansmottagningen under 2012.

Barn- och ungdomsenheten
Både det totala antalet anmälningar och antalet nyanmälningar har ökat jämfört med 2011. Antalet anmälningar var 1 358 jämfört med 1 190 under 2011 och antalet nyanmälningar 809 mot 696 år 2011. Av de nya anmälningarna ledde 20,5 % till att utredning inleddes, vilket är en minskning från 2011 då andelen var 28 %. Minskningen beror på att mottagningsgruppen gjort fler noggranna förhandsbedömningar, bl.a. enligt metoden Signs of Safety, och att utredning därför inte behövt inledas. Antalet nya utredningar i utredningsgrupperna har därmed minskat.

Färre barn har haft insatser i öppenvård under året jämfört med föregående år, 297 barn under 2012 och 352 barn under 2011. Av öppenvårdsinsatserna skedde 182 i egen regi mot 225 år 2011.

Placeringarna i jourhem har varit betydligt färre än föregående år, endast tio barn mot 29 under 2011, och något färre barn har varit placerade i familjehem. Antalet placerade barn och ungdomar i HVB-hem har minskat från sju till två och placeringarna på §12-institution från har minskat på samma sätt.

Även under 2012 har utvecklingen varit i riktning mot mer intensiva insatser i ett färre antal familjer. Barnhandläggarna har arbetat intensivt enligt utredningsmetoden Signs of Safety. Metoden innebär att en bedömning görs av om barn som misstänks vara utsatta för våld kan placeras i sitt nätverk istället för i jourhem under utredningstiden. Eftersom arbetssättet kräver stora arbetsinsatser har barngruppen förstärkts med en anställning. Arbetssättet med Signs of Safety innebär att förvaltningens öppenvårdsteam koncentrerar sitt arbete på intensivare insatser i familjer där våld förekommer.

I vissa fall är öppenvård inte tillräcklig för barn i behov av skydd och inte heller för t.ex. för ungdomar med mycket komplicerade problem och omfattande långvariga behandlingsbehov. För dessa barn och ungdomar har placeringar behövt göras under längre eller kortare tid. I första hand sker placeringarna i familjehem som kan få stöd av förvaltningens team för förstärkt familjehemsvård (Funka-teamet).

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se **www.stockholm.se**

Under hösten 2012 anställdes, med stöd av projektmedel, en samordnare som arbetar med att förstärka samverkan med polis och andra aktörer i syfte att tidigt fånga upp ungdomar med risk för fortsatt kriminell utveckling (s.k. social insatsgrupp).

Inom familjevården har barnhandläggare införts för varje familjehemsplacerat barn.

Den nya arbetsmetoden med föräldrakoordinator för föräldrar i svåra vårdnadsstrider fortsätter att tillämpas.

Fältassistenterna har under året bl.a. arbetat med ett problematiskt ungdomsgäng med anknytning till en av ungdomsgårdarna i området. Under sommaren samarbetade de med en av parklekarna, där man hade sommarjobbande ungdomar som arbetade med caféverksamhet och som ledare för en skateboardkurs.

Beställarenheten äldre
Redovisas under verksamhetsområde äldreomsorg.

UTFÖRARENHETER

Dagliga verksamheter mm.
Stöd- och aktivitetsenheten har under året förstärkt sitt arbete med att stötta brukare till praktik eller arbete, framför allt genom Steget Framåt och Kravatten. Medarbetare har fått utbildning i en metod för detta (Supported Employment). Frågorna om praktik och arbete diskuteras också i ett nätverk där även handläggare från vuxenenheten och enheten för ekonomiskt bistånd samt representanter från Arbetsförmedlingen och Jobbtorg Stockholm deltar. Enheten är även representerad i stadens nätverk för aktörer som arbetar för att fler personer med funktionsnedsättning ska komma ut i arbete. Dagliga verksamheten Glasade gången erbjuder också arbetsplatspraktik till sina arbetstagare.

Som enda dagliga verksamhet i Sverige har Glasade gångens restaurang fått serveringstillstånd för vin och öl. Tillståndet gäller enbart för affärsluncher.

Vid gruppbostaden Röda stugan har en ny daglig verksamhet startats för två personer med grav utvecklingsstörning och omfattade fysiska funktionshinder.

Boenden
Gruppbostäderna avslutade under våren sitt projekt om hot och våld i arbetslivet. Inom projektet, som genomförts med stöd av Afa Försäkring, har personalen haft studiecirklar, handledning och föreläsning om lågaffektivt bemötande, som visat sig vara ett bra sätt att komma tillrätta med hot och våld i verksamheterna.

Vid den socialpsykiatriska gruppbostaden på Fruängens kyrkogata gjorde förvaltningen under våren en intervjuundersökning med brukarna i syfte att ta reda på hur de trivdes i gruppbostaden. Undersökningen resulterade i att personalen beslöt att arbeta för att ytterligare öka trivseln, ge ett ännu mer personligt och anpassat stöd samt att öka brukarnas delaktighet.

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se **www.stockholm.se**

ÖVRIGT

Förvaltningen har även under detta år gjort egna brukarundersökningar vid samtliga myndighetsutövande och några utförarenheter inom social omsorg. Resultaten över lag goda, men på några enheter visar undersökningar att det finns sådant som behöver förändras. En extra brukarundersökning genomfördes i slutet av året för att följa upp effekterna av den omorganisation som gjorts vid enheten för ekonomiskt bistånd.

Stadens funktionshinderinspektörer genomförde under året en granskning av förvaltningens boendestöd för personer inom socialpsykiatrin och neuropsykiatri. Inspektörerna menade att förvaltningen behövde utveckla barnperspektivet i utredningar och beställningar samt att användandet av uppföljningssystemet DUR inom funktionshinderområdet måste öka. I granskningen lyftes förvaltningens brukarråd för socialpsykiatrin fram som ett gott exempel på brukarinflytande.

Stadens socialtjänstinspektör har granskat kvaliteten och rättsäkerheten i handläggningen av ekonomiskt bistånd i bland annat Hägersten-Liljeholmen. Inspektören menar att det pågår ett målmedvetet kvalitetsarbete på enheten för ekonomiskt bistånd där enhetens brukarenkät används på ett föredömligt sätt. Samtidigt finns utvecklingsområden, främst vad gäller dokumentationen i det sociala arbetet.

Äldreomsorg

Äldreomsorgens uppdrag är att tillhandahålla en god och trygg service, vård och omsorg för de äldre som har behov av det. Valfrihetsmodeller finns för hemtjänst, vård- och omsorgsboende och dagverksamhet.

I december 2012 hade 1 480 personer hemtjänst i ordinärt boende, 133 personer bodde på servicehus och 550 personer bodde på någon form av ett vård- och omsorgsboende.

Hemtjänst

Antalet personer som har hemtjänst i ordinärt boende ökade i början av året men har därefter planat ut. Inom hemtjänsten har insatser i de lägre nivåerna minskat medan insatser från nivå 14 och uppåt har ökat. Detta har i huvudsak berott på att fler äldre önskat bo kvar i hemmet med ökade behov av omsorg vilket inneburit behov av dubbelbemanning av hemtjänsten.

Brukarna har under året haft möjlighet att inom kundvalsmodellen välja mellan ett 90-tal olika hemtjänstutförare, varav en kommunal. Ca 55 % har valt privat hemtjänstutförare och 45 % den kommunala hemtjänstutföraren Hägersten-Liljeholmens hemtjänst.

Boende för äldre

Behovet av vård- och omsorgsboende har varit relativt konstant under 2012. Det har dock skett en omfördelning som innebär att fler personer bor i vård- och omsorgsboende med demensinriktning.

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se **www.stockholm.se**

I stadsdelen finns en mångfald av boendeformer för äldre. För dem som beviljats vård- och omsorgsboende har ca 70 % valt att bo på ett vård- och omsorgsboende inom regionen Västra Söderort.

Behovet av servicehus har fortsatt att minska. I september avvecklades Axelsbergs servicehus och omvandlades till seniorboende, som drivs i fastighetsägaren Micasas regi. I stadsdelen finns två servicehus, Fruängsgårdens servicehus med 104 servicehuslägenheter och Trekantens servicehus med 89 servicehuslägenheter, totalt 193 servicehuslägenheter. På servicehusen bor både äldre från stadsdelen och andra stadsdelar samt även från andra kommuner. Det finns dock fortsatt outhyrda servicehuslägenheter.

På Trekantens servicehus har boende evakueras då lägenheternas badrum ska byggas om utifrån gällande arbetsmiljökrav. Under året har en av servicehusets två huskroppar, Lövsholmsvägen 31, åtgärdats och boende har återflyttat. Ombyggnationen av den andra huskroppen, Lövholmsvägen 29, beräknas stå klar för återflytt för de boende under våren 2013. Förvaltningen har under processen inbjudit till regelbundna informationsmöten samt informerat skriftligt genom nyhetsbrev.

Öppna och förebyggande verksamheter

Inom äldreomsorgen har också bedrivits förebyggande arbete genom fixartjänsten, stöd av heminstruktör för personer med syn- och hörselnedsättningar, anhörigstöd för personer 65 år och äldre samt Seniorhälsans och träfflokalernas verksamhet som har givit äldre möjlighet till aktiviteter, kultur, social samvaro samt dagsutflykter. Omkring 500 personer har deltagit i de förebyggande verksamheterna.

Stadsdelens arbetsgrupp "Tryggare Äldre" inom brottsförebyggande rådet har fortsatt sitt förebyggande arbete för att öka de äldres trygghet i stadsdelen.

I samverkan med Sverigefinska riksföreningen och stadsdelsförvaltningarna Skärholmen och Älvsjö har informationsinsatser om lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk genomförts. Under hösten har bland annat en kulturdag öppen för alla åldrar i Skärholmen arrangerats och ett finskt sånggille för äldre anordnats vid Aftonstjärnan i Örnsberg, en öppen dagverksamhet för finsktalande.

Organisation

Äldreomsorgen har under året haft en beställar- och utförarorganisation. Beställarenheten äldre har också tillhört avdelningen för social omsorg och ansvarat för myndighetsutövningen. Utförarenheterna i egen regi har tillhört avdelningen för personalfrågor och utförare inom äldreomsorgen. Avdelningen har letts av en avdelningschef som har haft två HR-konsulter och en personalkonsulent som gett råd och stöd till samtliga chefer inom stadsdelsförvaltningens verksamheter.

Äldreomsorgens utförare i egen regi har omfattat Axelsbergs vård- och omsorgsboende, Axgårdens vård- och omsorgsboende, Fruängsgårdens servicehus inklusive äldrestöd, Trekantens servicehus och Hägersten-Liljeholmens hemtjänst. Dagverksamheten Solkatten har varit belägen i Fruängsgårdens servicehus och dagverksamheten Eternellen i Axelsbergs vård- och omsorgsboende.

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se **www.stockholm.se**

Personal och kompetensutveckling

Äldreomsorgens vård- och omsorgspersonal har erbjudits grundutbildning, individuella kompetensutvecklingsplaner och arbetsplatsnära kompetensutveckling. Prioriterade områden för kompetensutveckling har varit social dokumentation med språkstöd, bemötande, demensvård och vård i livets slut. Personal har också genomgått webbaserade utbildningar om kost och hälsa samt inom demensområdet.

På enheterna finns kostombud, hygienombud samt handledare för stöd i dokumentationsarbetet. Handledarna har träffats regelbundet med syfte att fortsätta utveckla och förbättra dokumentationsarbete, såväl den social dokumentation som hälso- och sjukvårdsdokumentationen. Vid hemtjänstenheten finns också en ”demenscoach” med spetskompetens inom demensområdet.

Medarbetarna har varit delaktiga i verksamhetens kvalitets- och utvecklingsarbete genom arbetsplatsmöten, teammöten, planeringsdagar och i arbetsgrupper. Värdegrundsarbetet har fortgått vid enheterna.

Introduktionsutbildningar har hållits för sommarvikarier och ungdomar i projektet ”Unga i omsorgen”.

Biståndshandläggarna har erbjudits utbildningar som genomförts i äldreförvaltningens regi, såsom utbildningar inom demensområdet och äldreomsorgens värdegrund.

Medarbetare vid beställarenheten äldre har deltagit i enhetens kvalitetsarbete och i organisationsutvecklingen med basgrupper och mottagningsgrupp. Den nya organisationen har visat sig fungera bra och lett till en jämn och bra arbetsfördelning i handläggargruppen. Detta genom att fördela arbetsmängden mellan handläggarna och genom att skyndsamt frigöra handläggare för akuta situationer.

Entreprenader

Fruängsgårdens vård- och omsorgsboende samt Åsengårdens vård- och omsorgsboende drivs sedan hösten 2008 på entreprenad.

Från hösten 2012 har ny entreprenör tillträtt för driften av restaurangen på Fruängsgårdens servicehus samt leverans av kost till Axelsbergs vård- och omsorgsboende.

Ny utförare sköter också sjuksköterskeinsatser under jourtid på Fruängsgårdens servicehus och Trekantens servicehus.

Verksamhet

Beställarenheten äldre

Beställarenheten svarar för myndighetsutövning för personer 65 år och äldre. Biståndsbedömningen sker utifrån den enskildes behov och förutsättningar inom ramen för socialtjänstlagen (SoL), LSS och lag om riksfärdtjänst samt stadens mål och riktlinjer. Trygghetsjouren tog över hanteringen av ansökningar om trygghetslarm från stadsdelsförvaltningarna fr.o.m. 2012**.** Köhanteringen av vård- och om-

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se **www.stockholm.se**

sorgsboende överfördes i slutet på året från stadsdelsförvaltningarna till äldreförvaltningen.

I december 2012 var totalt 2 152 personer aktuella på beställarenheten, vilken är en fortsatt minskning jämfört med tidigare år. I december 2011 var totalt 2 193 personer aktuella på beställarenheten och 2 245 personer i december 2010.

Som ett led i kvalitetsutveckling har beställarenheten äldre infört en mottagningsgrupp som hanterar vårdplaneringar samt akuta ärenden. Tillgängligheten och servicen för brukare, äldre och anhöriga har ökat.

Beställarenheten äldre har arbetat aktivt med kvalitetsutveckling och har haft särskilt fokus på individuppföljning vid vård- och omsorgsboende. Enheten har också deltagit i försöksverksamheten "Bättre Samverkan - Bättre Liv" i samverkan med landstinget och olika privata vårdgivare och hemtjänstutförare. Syftet är att ge en trygg och sammanhållande vård och omsorg till de mest sjuka äldre som bor i eget boende.

Äldreomsorgens utförare

Enheternas kvalitetsarbete har utgått från den gemensamma värdegrunden för äldreomsorgen om en individuellt anpassad omsorg, valfrihet, delaktighet och välbefinnande. Brukarna ska också vara nöjda med insatserna, känna sig trygg med personalen samt erbjudas god mat och att måltiden ska vara en trevlig stund på dagen. Viktiga utvecklingsområden har varit att öka de äldres möjligheter till delaktighet, utevistelse och meningsfulla aktiviteter.

Ledningssystemet för det systematiska kvalitetsarbetet har uppdaterats utifrån Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2011:9) I demensvården har verksamheternas kvalitetsarbete haft de nationella demensriktlinjerna som utgångspunkt för det dagliga omvårdnadsarbetet.

Hemtjänsten har med stöd av centrala medel startat en specialiserad hemtjänstgrupp som ger stöd till äldre med demenssjukdom. Målet är att på bästa sätt tillgodose de särskilda behov som personer med demenssjukdom har av trygghet, säkerhet och individuellt anpassade insatser.

Försöksverksamheten "Bättre Samverkan - Bättre Liv" som har bedrivits i samverkan med landstinget samt olika privata vårdgivare och utförare har fortgått under året. Gemensamma rutiner för en trygg och sammanhållande vård och omsorg för de mest sjuka äldre som får vård och omsorg i hemmet har tagits fram.

Vid demensboende har de särskilda medlen använts till att ge ökade möjligheter till en meningsfull vardag med anpassade aktiviteter och utevistelse. Vård- och omsorgsboende har också erhållit medel för projektet ”Unga i omsorgen” där helgarbetande ungdomar hjälpt till att stimulera de boende att delta i olika aktiviteter.

Arbetet med det förbyggande hälso- och sjukvårdsinsatserna avseende fall, undernäring och trycksår har fortgått vid servicehus och vård- och omsorgsboende. Även det vårdhygieniska arbetet samt läkemedelsgenomgångar har genomförts.

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se **www.stockholm.se**

Dagverksamheten Solkatten har utökat sina öppettider och har haft öppet två kvällar i veckan, utifrån önskemål från brukare och anhöriga.

Äldrestöd har anordnat och inbjudit äldre och anhöriga till tema- och informationsmöten, där frågor som kan vara viktiga för äldre och anhöriga tagits upp.

Brukarundersökningar och uppföljning

Brukarundersökningar har genomförts av staden som omfattat hemtjänst i ordinärt boende, hemtjänst i servicehus, dagverksamhet, vård- och omsorgsboende i egen regi, entreprenaddriven och i privat regi samt biståndshandläggarnas bemötande.

Sammanfattningsvis har brukarnas nöjdhet ökat något. Alla årsmål har dock inte uppfyllts fullt ut. Resultaten från brukarunderökningarna redovisas närmare under respektive indikator/årsmål.

Förvaltningen har också genomfört egna brukarundersökningar om brukarnas nöjdhet med fixartjänster, dagsutflykter och Seniorhälsans verksamhet. Resultaten visar att dessa verksamheter är mycket uppskattade av de äldre. Alla äldre som använt fixartjänsten och deltagit i verksamheterna har varit nöjda.

Verksamhetsuppföljningar har genomförts av förvaltningen och omfattat verksamhet i egen regi och på entreprenad. På uppdrag av äldreförvaltningen har stadsdelsförvaltningen också genomfört verksamhetsuppföljning av privata utförare inom stadens kundvalsmodell för hemtjänst och inom valfriheten för vård- och omsorgsboende.

Verksamhets- och avtalsuppföljningar samt oanmälda besök på dagtid och kvälls-/nattetid vid de entreprenaddrivna verksamheterna Fruängsgårdens vård- och omsorgsboende och Åsengårdens vård- och omsorgsboende visar att verksamheterna håller en god kvalitet och att avtalet uppfylls. I samband med verksamhetsuppföljningen har också dokumentationen granskats, vilken visar att de boende får en individuellt anpassad vård och omsorg.

Verksamhetsuppföljning av egenregiverksamhet visar att enheterna uppfyllt sina åtaganden och håller en god kvalitet. Ett fortsatt förbättringsområde är dokumentationsarbetet, vilket också avdelningens internkontroll visat.

Samhällsplanering

Avdelningen för samhällsplanering har ansvarat för IT, telefoni och säkerhet, drift, underhåll och utveckling av parker, lokaler, hyresavtal, Paraplysystemet, samhällsplaneringsfrågor i samband med utvecklingen av stadsdelsområdet samt drog- och brottsförebyggande arbete. De mål som avdelningen ansvarar för har till övervägande del uppfyllts.

Miljöarbetet som genomförts i verksamheterna har utgått från de mål och indikatorer som fastställts av kommunfullmäktige. En miljöhandlingsplan där målen i Stockholms miljöprogram 2012-2015 har legat till grund har tagits fram som en bilaga till nämndens verksamhetsplan för 2013. Miljöarbetet under 2012 har inriktats på att öka andelen miljöbränslen, hämtning av matavfall, energibesparande åtgärder samt infasning av elbilar där leasingavtalen löper ut för befintliga bilar.

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se **www.stockholm.se**

Resultaten för andelen miljöbränslen och andel elbilar har överträffat årsmålen för 2012 med god marginal.

Under året har planeringsarbetet för nya förskolor fortsatt för att möta det kommande behovet i stadsdelsområdet. Under 2012 tillkom lokaler för sju nya förskolegrupper och ytterligare lokaler för 18 förskolegrupper färdigställdes för att kunna öppna i början av 2013. För att medverka till en snabbare planprocess har samtliga yttranden över nya detaljplaner lämnats inom angiven tid. Avdelningen har fortlöpande bevakat möjligheterna att inrätta grupp- och servicebostäder i kommande nybyggnation i stadsdelsområdet i dialog med berörda fackförvaltningar och byggherrar. Under året har avdelningen deltagit i stadsbyggnadskontorets arbete med att ta fram ett områdesprogram för Aspudden och Midsommarkransen. Genom hanteringen av kultur- och föreningsbidrag har möjligheter givits för medborgare att utöva kulturverksamhet. I samband med exploateringsprojekt i stadsdelsområdet har förvaltningen bevakat möjligheterna att utveckla tillgången till lek, rekreation och spontanidrott.

Avdelningen har bidragit till att uppfylla stadens mål genom fortlöpande underhåll och städning av stadsdelsområdets parkmiljöer med fokus på trygghet och trivsel. Antalet papperskorgar har kompletterats vid behov och extra städning beställts vid ovanligt hög belastning på stadsdelens rekreationsytor. Upprustningen av Sannadalsparken återinvigdes efter upprustning den 28 september. En del åtgärder kvarstår dock på grund av det försenade husbygget i parken. Förvaltningen har arbetat trygghetsskapande genom Lokala Brottsförebyggande Rådet och dess olika arbetsgrupper, i den fysiska miljön riktat till alla och för att påverka brottsrelaterade beteenden med särskilt fokus på att minska tobak, alkohol och narkotika bland ungdomar. Samtliga årsmål för ungdomars användning av tobak, alkohol och narkotika har uppnåtts.

Förvaltningen har i enlighet med stadens RSA-modell inlett det första steget för att identifiera risk- och sårbarheter (RSA) inom nämndens verksamhetsområden. En första grundläggande analys för att identifiera prioriterade åtaganden har genomförts under året.

Administration

Administrativa avdelningen har under året ansvarat för förvaltningens övergripande arbete med ekonomifrågor, administration av stadsdelsnämndens verksamhet, upphandlingar, samordningen av förvaltningens informationsinsatser internt och externt, förvaltningens diarium och arkiv samt stöd och utbildning till chefer och arbetsledare. Avdelningen har svarat på remisser samt deltagit i utvecklingsarbete och tagit fram planer. De medicinskt ansvariga sjuksköterskorna (MAS) har genomfört uppföljning och kontroller och tagit fram regler för nämndens medicinska ansvar i de särskilda boendeformerna. Medicinskt ansvarig för rehabilitering (MAR) har genomfört uppföljning och kontroller och tagit fram regler för det medicinska ansvaret för rehabilitering. I redovisningen ingår också personalfunktionen med två HR-konsulter och en personalkonsulent.

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se **www.stockholm.se**

Nämnden har under perioden tilldelats ytterligare medel för feriearbetande ungdomar inom ramen för Vision Söderort med 0,5 mnkr. Detta har gjort det möjligt att erbjuda feriearbete för 152 ungdomar under sommaren 2012.

Inom avdelningen har e-tjänstprojekten ”Nyckelfri hemtjänst”, ”Mobila Trygghetslarm” och ”Erkännande av Enkla Faderskap på webben” samt EU-projektet ”Cross Innovation” inom Interreg IVC-programmet bedrivits under året. Avdelningen har också deltagit i utvecklingen av Telefonplan samt samordnar förvaltningens arbete med kommunikation, upphandling, krisberedskap, Lean, Vision Söderort och EU frågor. Förvaltningen har under året genomfört två krisledningsövningar varav en omfattade ett 30-tal personer som fick en tvådagars utbildning kombinerat med en krisövning. Avdelningen har även deltagit i arbetet med att tillförsäkra service på finska språket inom förvaltningens verksamheter. Därutöver har avdelningen deltagit i stadens projekt om inköpsprocessen och eDok. Samtliga åtagande och aktiviteter bedöms ha uppfyllts under 2012.

Stadens verksamheter ska vara kostnadseffektiva

Bokslutet visar ett nettoöverskott med 1,2 mnkr jämfört med budget före resultatdispositioner. Efter resultatdispositioner visas ett nettoöverskott med 0,1 mnkr. Underskott finns inom individ- och familjeomsorg, stadsmiljöverksamhet, äldreomsorg samt inom ekonomiskt bistånd. Administration, förskoleverksamhet, stöd och service till personer med funktionsnedsättning, kultur- och föreningsverksamhet, arbetsmarknadsåtgärder och övrig verksamhet redovisade överskott. Inom äldreomsorgen finns betydande kostnader för tomma servicehusplatser.

Inom individ- och familjeomsorgen visar vuxenenheten visar ett nettounderskott som främst beror på fler LVM-placeringar samt att fler unga mellan 20-25 år och med svår samsjuklighet har varit placerade på HVB-hem med behandling.

Stadsmiljö visar ett underskott för ökade kostnader för åtgärder i för spränggårdar, bergunderhåll och bergskärningar samt akuta trädvårdsinsatser och snöröjning.

Antalet äldre över 80 år har minskat de senaste åren och prognosen är att minskningen fortsätter under många år. Efterfrågan på servicehusboende har minskat till förmån för trygghetsboende och seniorboende. Många äldre önskar bo kvar i eget boende med hemtjänstinsatser. Stadsdelens kapacitet för servicehus har anpassats till den minskade efterfrågan under året genom omvandling av ett servicehus till seniorboende och ett servicehus byggs om för att uppfylla arbetsmiljöverkets krav inom hygienutrymmen.

Inom ekonomsikt bistånd beror underskottet på ökade kostnader för tillfälliga boenden och ökat medelbidrag.

Årsutfallet för nettokostnaderna för 2012 är 0,2 mnkr lägre än prognosen i tertialrapport 1 och 1 mnkr högre än prognosen i tertialrapport 2. Prognossäkerheten har varit god och avvikelsen har hållits inom indikatorns målvärde med god marginal.

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se

I bokslut för 2011 redovisades ett nettounderskott jämfört med budget om 1,8 mnkr före resultatöverföring och ett nettoöverskott med 0,1 mnkr efter resultatöverföring.

Investeringsutgifterna för maskiner och inventarier lägre 0,1 mnkr än investeringsplan för 2012. Den absoluta merparten av de investeringar förvaltningen har i maskiner och inventarier är utrustning till nyöppnade förskolor. Parkinvesteringarna redovisar 1,5 mnkr överskott mot investeringsplan 2012.

Konkurrensutsättning av verksamheter genom upphandling har i stort sett skett enligt aktivitetsplanen. Inga utmaningar har inkommit till nämnden och inga egenregianbud har lagts. Ingen verksamhet har deltagit i Stockholms stads kvalitetsutmärkelse 2012.

Arbetet med att implementera Lean i verksamheterna har fortsatt. Risk- och väsentlighetsanalys (ROV) har genomförts av alla enheter. Internkontroll har genomförts på enheterna och kontroll av enheternas internkontroll har genomförts.

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se

Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål

KF:S INRIKTNINGSMÅL 1:

1. Stockholm ska vara en attraktiv, trygg, tillgänglig och växande stad för boende, företagande och besök

Stadsdelsnämnden har bidragit till kommunfullmäktiges måluppfyllelse genom att genomföra aktivitetsplanen för konkurrensutsättning, arbeta miljömedvetet och medverka till att människor kommer bort från bidragsberoende. Andelen bidragstagare har fortsatt att minska och ligger betydligt lägre än stadens genomsnitt.

Nämnden har också medverkat till en ren, vacker och trygg stad där stockholmarna har ett rikt, varierat och tillgängligt kultur och idrottsliv.

Förvaltningen har arbetat med utvecklingen av Telefonplan, Vision Söderort och kreativa näringar.

Förvaltningen har också utvecklat och drivit ett antal e-tjänstprojekt.

KF:S MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:

1.1 Företag ska välja etableringar i Stockholm framför andra städer i norra Europa

Uppfylls helt

Nämnden har bidragit till måluppfyllelse genom att tillsammans med Stockholm Business region, kulturförvaltningen och lokala aktörer ha deltagit i utvecklingen av området vid Telefonplan med fokus på utvecklingen av kreativa näringar samt medverkat som representant i de lokala företagarföreningarna och deltagit i styrgruppen för Telefonplan. Förvaltningen har också drivit projektet Cross Innovation. Konkurrensutsättning har i allt väsentligt skett i enlighet med aktivitetsplanen.

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Andel upphandlad verksamhet i konkurrens (alla nämnder)	34,7 %	35 %	35 %	2012

Kommentar:
Aktivitetsplanen har följts upp i tertialrapporterna och i verksamhetsberättelsen. Under året har följande verksamheter upphandlats: Markarbeten vid parkinvesteringar, vinterväghållning park, kost (måltidservice) Fruängens servicehus och sjuksköterskejour, öppna förskolor, ungdomsgårdar, parklekar samt vaktmästeri och intern posthantering. Aktivitetsplanen för konkurrensutsättning har i allt väsentligt fullföljts under året. Årsmålet har inte helt kunnat uppfyllas. Orsaken är huvudsakligen volymökningar i verksamheter i kundvalsmodellen där den stora utbyggnaden inom förskoleverksamheten påverkar volymen av egenregiverksamhet.

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period

NÄMNDMÅL:

Nämnden ska bidra till att Stockholm ska bli norra Europas mest företagsvänliga stad

Uppfylls helt

Nämnden har tillsammans med Stockholm Business region, kulturförvaltningen och lokala aktörer deltagit i utvecklingen av området vid Telefonplan med fokus på utvecklingen av kreativa näringar.

Förvaltningen har medverkat som representant i de lokala företagarföreningarna. Förvaltningen har tillsammans med näringslivsrepresentanter, fastighetsägare, Konstfack, Stockholm Business Region, kulturförvaltningen, stadsledningskontoret och Stockholmsmässan deltagit i styrgruppen för Telefonplan med uppdrag att bl.a. marknadsföra Telefonplan. Arbetet med handlingsplan för den fortsatta utvecklingen av området har fortsatt. Förvaltningen har för Stockholm stads räkning drivit projektet Cross Innovation, ett INTERREG IV C projekt, med inriktning att öka kunskaperna om hur andra europeiska städer har strukturerat arbetet med att underlätta utvecklingen av nya innovationer med utgångspunkt från de kulturella och kreativa näringarna. Konkurrensutsättning har i allt väsentligt skett i enlighet med aktivitetsplanen.

KF:S MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:

1.2 Invånare i Stockholm ska vara eller bli självförsörjande

Uppfylls helt

Förvaltningen har ett nära samarbete med framför allt Jobbtorg Stockholm Skärholmen, men även med t.ex. arbetsförmedling och primärvård för att hjälpa arbetslösa av olika kategorier till egen försörjning. Under året har förvaltningen deltagit i det centrala utvecklingsarbete som pågått i staden för arbetslösa bidragssökande.

Av dem som ansökte om ekonomiskt bistånd under 2012 hade ungefär hälften arbetslöshet som försörjningshinder. Av dessa arbetslösa hade drygt 40 % insatser genom arbetsförmedlingen, de flesta övriga aktualiserades vid jobbtorget. Några kunde komma ifråga för någon av de platser i offentligt skyddat arbete (OSA) som förvaltningen förfogar över.

Av övriga bidragstagare bedömdes drygt 20 % ha social-medicinska försörjningshinder som gör att de står långt från arbetsmarknaden och behöver insatser i form av t.ex. arbetsträning. Personer inom socialpsykiatrin och de med framför allt neuropsykiatrisk funktionsnedsättning kan i vissa fall få

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se www.stockholm.se

stöd genom förvaltningens utförarenheter Steget Framåt och Kravatten att få praktikplatser som förhoppningsvis ska leda till olika former av arbete, t.ex. lönebidragsanställning.

En tredje stor grupp av bidragstagare är personer som är sjukskrivna. Bidragsberoendet beror i dessa fall på att personerna saknar sjukpenninggrundande inkomst eller på att deras sjukpenningdagar tagit slut. För att hjälpa dessa personer till annan försörjning samarbetar förvaltningen med bl.a. sjukskrivande läkare och Försäkringskassan.

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi (alla nämnder/bolag)	152 st	150 st	öka	2012

Kommentar:
Årsmålet har ökats med 90 feriearbetare från 60 till 150 genom tilldelning av extra medel från Vision Söderort. Totalt har 152 feriearbetare anställts 2012. Antalet platser har emellertid inte nått upp till utfallet för 2011 eftersom inga medel för feriearbete inom demensvården har erhållits 2012.

Andel barn som lever i familjer som är beroende av ekonomiskt bistånd	1,3 %	1,5 %	4,5 %	VB 2012

Kommentar:
Under perioden december 2011 till november 2012 fanns i stadsdelsområdet i genomsnitt 184 barn i hushåll med ekonomiskt bistånd, vilket motsvarar 1,3 % av det totala antalet barn i åldrarna 0-17 år i befolkningen. Andelen har därmed fortsatt att sjunka på samma sätt som den gjort sedan 2007, då andelen var 1,8 % (eller 224 barn). Andelen för staden som helhet är nu 4,1 %.

Andel barn som växer upp i familjer med ensamstående föräldrar som är beroende av ekonomiskt bistånd	0,9 %	1 %	2,4 %	VB 2012

Kommentar:
Under perioden december 2011 till november 2012 fanns i genomsnitt 128 barn i familjer med ensamstående föräldrar som är beroende av ekonomiskt bistånd. Andelen av den aktuella populationen är densamma som tidigare, 0,9 %. År 2007 var andelen 1,1 % (135 barn). I staden som helhet är andelen för närvarande 2,1 %.

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Andel personer beroende av ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen	0,92 %	1 %	2,4 %	VB 2012

Kommentar:
Under perioden december 2011 till november 2012 var antalet bidragstagare i genomsnitt 712 personer per månad, vilket motsvarar 0,92 % av befolkningen. Det är den lägsta siffra som uppmätts från 2007 och framåt. Som högst har andelen varit 1,1 %. Andelen i staden som helhet är för närvarande 2,1 %.

Andel ungdomar 18-24 år som är beroende av ekonomiskt bistånd i förhållande till samtliga 18-24 åringar i befolkningen	0,8 %	1 %	2,0 %	VB 2012

Kommentar:
Antalet 18-24-åringar med ekonomiskt bistånd var under perioden december 2011 till november 2012 i genomsnitt 50 personer per månad, vilket motsvarar en andel av befolkningen i åldersgruppen om 0,86 %. Det högsta antal som redovisats sedan mätningarna började år 2007 är 76 personer år 2008-2009. Andelen i staden som helhet är för närvarande 1,56 %.

Andel vuxna som har ett långvarigt beroende av ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna invånare	0,5 %	0,5 %	1,4 %	VB 2012

Kommentar:
Antalet långvariga (= minst 10 månader) bidragstagare var under perioden december 2011 till november 2012 i genomsnitt 304 personer per månad, vilket är den högsta siffra som uppmätts sedan mätningarna började år 2007. Den lägsta siffra som redovisats är 261 personer under perioden december 2009-november 2010. Andelen av befolkningen är 0,5 %, vilket är ungefär detsamma som vid tidigare mätningar. I staden som helhet uppgick andelen långvariga bidragstagare 1,34 %, vilket är en liten minskning jämfört med tidigare.

KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
I dialog med Jobbtorg Stockholm ta fram och tillhandahålla praktikplatser som passar stadens aspiranter	2012-01-01	2012-12-31	

Kommentar:
Förvaltningen har samverkat kontinuerligt och haft dialog med Jobbtorg och arbetsplatser.

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
✓ Införa öppen mottagning för budget- och skuldrådgivning, öppen varje vecka		2012-01-01	2012-12-31	

Kommentar:
Öppen mottagning för budget- och skuldrådgivning infördes i januari 2012.

✓ Medverka i arbetsmarknadsnämndens uppdrag om att i samverkan med stadsdelsnämnder och socialnämnden utvärdera de arbetsmarknadsinsatser som tillhandahålls samt utveckla arbetsmarknadsinsatser för de aspiranter som står långt från arbetsmarknaden		2012-01-01	2012-12-31	

Kommentar:
Medarbetare vid enheten för ekonomiskt bistånd har deltagit i arbetet med att ta fram ett stadsgemensamt bedömningsinstrument.

✓ Medverka i arbetsmarknadsnämndens uppdrag om samverkan med stadsdelsnämnderna och socialnämnden, utveckla arbetsmarknadsinsatser och ett gemensamt sätt att bedöma vilka som kan anses stå till arbetsmarknadens förfogande		2012-01-01	2012-12-31	

Kommentar:
Medarbetare vid enheten för ekonomiskt bistånd har deltagit i arbetet med att ta fram ett stadsgemensamt bedömningsinstrument som ska användas vid nya anvisningar till Jobbtorg, nybesök och nyinskrivningar av sökande.

✓ Kommunstyrelsen har i uppdrag att i samarbete med stadsdelsnämnderna, arbetsmarknadsnämnden och socialnämnden ta fram förslag på "en väg in" för personer som söker ekonomiskt bistånd		2012-01-01	2012-12-31	

Kommentar:
Enhetschefen vid enheten för ekonomiskt bistånd har deltagit i arbetet med att undersöka möjligheten till att införa "ekonomiskt bistånd on-line". Arbetet är nu avslutat med bedömningen att det för närvarande inte är aktuellt att börja med ansökningar via internet eftersom nyttan inte anses motsvara kostnaden.

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se

NÄMNDMÅL:

Invånarnas behov av ekonomiskt bistånd ska minska och bidragstiden förkortas

Uppfylls delvis

Det faktiska antalet bidragstagare i stadsdelsområdet håller sig på en tämligen stabil nivå, men andelen bidragstagare i förhållandet till befolkningen sjunker stadigt i takt med inflyttningen till de nybyggda bostäderna i området. Antalet långvariga bidragstagare (= bidragstid över 10 månader) har ökat under både 2011 och 2012 i stadsdelsområdet. Ökningen innefattar huvudsakligen personer som har låg aktivitetsersättning från Arbetsförmedlingen och personer som är sjukskrivna men saknar ersättning från Försäkringskassan.

Hur förvaltningen arbetar för att minska bidragsberoendet framgår under kommunfullmäktiges mål om att "invånare i Stockholm ska vara eller bli självförsörjande".

Det utbetalade bidraget per hushåll var under december 2012 preliminärt 7 313 kr, vilket är lägst bland samtliga stadsdelsförvaltningar. Att nivån är så låg bedöms hänga samman med att det fortfarande finns ett större antal förhållandevis billiga hyresrätter i de äldre delarna av stadsdelsområdet.

KF:S MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:

1.3 Stockholms livsmiljö ska vara hållbar

Uppfylls helt

Miljöarbetet som genomförts i nämndens verksamheter utgår ifrån de mål och indikatorer som fastställts av kommunfullmäktige. Förvaltningen har tagit fram en miljöhandlingsplan utifrån Stockholms miljöprogram 2012-2015. Samtliga miljömål har uppnåtts 2012. Resultaten för andel elbilar och miljöbränslen överstiger dessutom målen med god marginal.

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Andel dubbdäck	0 %	0 %	tas fram av nämnden/styrelsen	2012
Andel elbilar	46,67 %	21 %	5 %	2012
Andel miljöbilar i stadens bilflotta	100 %	100 %	100 %	Verksamhetsberättelse 2012
Andel miljöbränslen i stadens miljöbilar	47,56 %	25 %	tas fram av nämnden/ styrelsen	VB 2012

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Andel relevanta upphandlingar av varor och tjänster där krav ställts på att miljö- och hälsofarliga ämnen inte ingår	100 %	100 %	80 %	2012

Kommentar:
Hittills under året har sju för indikatorn relevanta upphandlingar genomförts och påbörjats: Markarbeten vid parkinvesteringar, Vinterväghållning, Drift av Fruängsgårdens restaurant/måltidsservice, Sjuksköterskejour, Konsumentvägledning, Ungdomsgårdar, Vaktmästeri/intern posthantering. I dessa förfrågningsunderlag (FFU) har miljökrav ställt utifrån Miljöprogrammet för Stockholm.

Elanvändning per kvadratmeter	66 kwh/kvm	66 kwh/kvm	35 kWh	2012

KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Ta fram och besluta om miljöhandlingsplan utifrån Stockholms miljöprogram 2012-2015	2012-01-01	2012-12-31	

Kommentar:
En miljöhandlingsplan har tagits fram och antagits av stadsdelsnämnden som en bilaga till verksamhetsplanen för 2013.

NÄMNDMÅL:
Verksamheterna bedrivs med lägsta möjliga miljöbelastning

Uppfylls helt

Arbetet med informationsinsatser till enheterna med fokus på drivmedel har gett reslutat i form av ökad andel tankning av miljöbränslen. Genomförande av hämtning av matavfall i berörda verksamheter har pågått under året och kommer att fortsätta under 2013. Vid investeringar i inventarier och maskiner är förvaltningens inriktning att byta ut äldre kyl- och frysanläggningar, torkskåp m.m. i syfte att minska energiförbrukningen. Under året har de bilavtal som löpt ut ersatts med elbilar. Av förvaltningens totalt 15 fordon är sju elbilar.

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se

Nämndens indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	Period
Andel remissyttranden över detaljplaner där förvaltningen bevakar frågor ur perspektivet hållbar stadsutveckling	100 %	100 %	2012

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Informera om hållbar livsstil på hemsidan	2012-01-01	2012-12-31	

Kommentar:
Arbetet med att få fram lämplig information om en hållbar livsstil till stadsdelsförvaltningens hemsida har påbörjats men inte genomförts.

Ersätta befintliga bilar, för vilka avtalen löper ut under året, med elbilar där det är möjligt.	2012-01-01	2013-12-31

Kommentar:
Under året har sju elbilar införskaffats. Förvaltningens bilpark omfattar totalt 15 fordon.

Genom informationsinsatser säkerställa att de enheter som berörs tankar förnyelsebart drivmedel när detta finns att tillgå på tankstationerna.	2012-01-01	2013-12-31

Kommentar:
Information har lämnats till enheterna angående tankning av förnyelsebara drivmedel samt information om på vilka tankstationer biogas finns att tillgå.

Inventering av samtliga enheter som tillhandahåller mat i syfte att genomföra utsortering av matavfall.	2012-01-01	2013-12-31

Kommentar:
Arbetet med att införa sortering av matavfall på förskolor påbörjades under våren och planerades att slutföras under hösten, vilket dock inte har varit möjligt att genomföra. Aktiviteten fortsätter därför även under 2013.

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se

KF:S MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:

1.4 Det ska byggas många bostäder i Stockholm

Uppfylls helt

Nämnden bidrar till att uppfylla målet genom att förvaltningen har en tidig dialog med stadsbyggnadskontoret och exploateringskontoret angående nya detaljplaner. Därmed finns en god beredskap inför yttranden och på så sätt kan uppskov med remissyttranden kunnat undvikas.

NÄMNDMÅL:

Nämnden ska bidra till en effektivare planprocess

Uppfylls helt

Förvaltningen har deltagit i planprocesser och har därför kunnat lämna synpunkter i ett tidigt skede vid nya stadsbyggnadsprojekt och på så sätt bidragit till en effektivare planprocess.

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Ge tidig information till nämnden om kommande planprojekt.	2012-01-01	2013-12-31	

Kommentar:
Nämnden har informerats om de markanvisningar som kommit till förvaltningen för kännedom.

NÄMNDMÅL:

Nämnden ska verka för att nya bostäder med särskild service byggs i stadsdelsområdet

Uppfylls helt

Förvaltningen bevakar fortlöpande möjligheterna att inrätta grupp- och servicebostäder i kommande nybyggnationer i stadsdelsområdet i dialog med fackförvaltningarna och byggherrar. Under 2012 har en ny bostad med särskild service öppnats i Sjövikshöjden Årstadal. Under 2013 öppnas en gruppbostad i Gyllene Rattenområdet Fruängen och 2014 en servicebostad på Främlingsvägen i Midsommarkransen. Målet är att genomföra ett projekt per år med bostäder med särskild service i stadsdelsområdet. För närvarande pågår diskussioner om lämplig lokalisering för servicebostäder till 2015.

KF:S MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:

1.6 Stockholmarna ska vara nöjda med kultur- och idrottsmöjligheterna i Stockholm

Uppfylls helt

Genom hanteringen av kultur- och föreningsbidrag har nämnden bidragit till möjligheter för medborgare att utöva kulturverksamhet. I samband med ex-

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se www.stockholm.se

ploateringsprojekt i stadsdelsområdet har förvaltningen bevakat möjligheterna att utveckla tillgången till lek, rekreation och spontanidrott.

KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Utbildningsnämnden ska i dialog med stadsdelsnämnderna, kulturnämnden och det fria kulturlivet utveckla Kulan för att ge fler barn och unga i skola och förskola möjlighet till kulturupplevelser	2012-01-01	2012-12-31	

Kommentar:
Förskoleavdelningen deltar i kulturnätverk tillsammans med representanter från andra stadsdelsförvaltningar i syfte att sprida information och samordna resurser samt kompetenser kring kulturverksamhet för barn.

NÄMNDMÅL:

Boende i Hägersten- Liljeholmen upplever ett varierat och tillgängligt kultur- och idrottsliv

Uppfylls helt

Förvaltningen har arbetat med att göra det lokala kulturutbudet mera tillgängligt. Barn och ungdomar är prioriterade i förvaltningens satsningar där de ska ges möjligheter att uppleva och själva utöva kulturaktiviteter. Ett nätverk av kulturombud finns inom förskolan för att samverka och utbyta idéer och erfarenheter. Förskolorna har fått kulturpeng, 50 kr per barn på förskolan. Två medarbetare från varje förskoleområde har deltagit i tre heldagars utbildning kring bild och skapande för barn. Syftet är att utveckla personalens förmåga att stödja barnens kreativa kommunikation och skapande.

I samband med utveckling och exploateringar i området har förvaltningen lyft fram behovet av möjligheter till spontan lek och idrott.

Flera av social omsorgs utförarverksamheter arbetar aktivt med kulturaktiviteter. Liljeholmens dagliga verksamheter har t.ex. en teatergrupp som spelat föreställningen "Grease på vårt vis" för publik. En av verksamhetens studiecirklar i Vuxenskolans regi har haft utställning i Vinterviken och en brukare har haft en separatutställning på Aspuddens bibliotek.

KF:S MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:

1.7 Stockholmarna ska vara trygga och nöjda med städning samt renhållning

Uppfylls helt

Nämnden har bidragit till att uppfylla stadens mål genom det fortlöpande arbetet med underhåll och städning av stadsdelsområdets parkmiljöer med fokus på trygghet och trivsel. Tillsammans med exploateringskontoret och

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se www.stockholm.se

trafikkontoret har förvaltningen också sett över den fysiska miljön och tillgängligheten i området i syfte att genomföra förbättringar vid behov. Förvaltningen har fortsatt det trygghetsskapande arbetet som sker genom Lokala Brottsförebyggande Rådets (Brå) olika arbetsgrupper där fokus ligger på att minska ungdomars användning av tobak, alkohol och narkotika.

Förvaltningen har i enlighet med stadens RSA-modell inlett det första steget för att identifiera risk- och sårbarheter (RSA) inom nämndens verksamhetsområden. En första grundläggande analys för att identifiera prioriterade åtaganden har genomförts under året.

Förvaltningsledningen har genomfört en krisledningsövning och ett 30-tal personer har fått en tvådagars utbildning kombinerat med krisövning med under året.

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Stockholmarnas nöjdhet med skötsel av park och grönområden	66 %	61 %	61 %	2012

Kommentar:
Årsmålet har uppnåtts. Förvaltningen har prioriterat arbetet med att uppnå målet för stockholmarnas nöjdhet med skötsel av park- och grönområden. Detta har skett främst genom en förstärkning på parksidan 2011 med en kontrollantfunktion för uppföljning av entreprenadavtal samt ökade insatser för städning och drift.

Andel identifierade sårbarheter som styrelse/nämnd avser att förebygga eller minimera under året	100 %	100 %	100 %	2012

Kommentar:
Nämnden har identifierat tre sårbarheter: informationsförlust; förlust av vital entreprenör; vansinnesdåd samt en mycket allvarlig incident: hot och våld. Ett förebyggande arbete har bedrivits under året. I januari genomfördes en krisledningsövning och ytterligare en genomfördes under hösten.

Antal krisledningsövningar i nämnd/bolag på ledningsnivå	2 st	1 st	46 st	2012

Kommentar:
Förvaltningen har under året genomfört två krisledningsövningar varav en omfattade ett 30-tal personer som fick en tvådagars utbildning kombinerat med en krisövning.

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se

NÄMNDMÅL:

Boende i Hägersten-Liljeholmen känner sig trygga

Förvaltningen har fortsatt det trygghetsskapande arbetet som sker genom Brås olika arbetsgrupper för "Tryggare och trivsammare centrum", Tryggare äldre" och samverkansgrupp för skola, förskola, fritid, socialtjänst och polis. Fokus under året har främst varit att minska ungdomars användning av tobak, alkohol och narkotika. Trygghetsvandringar har genomförts där allmänheten bjuds in samt representanter från trafikkontoret och närpolisen ingår.

Nämndens indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	Period
Andelen unga som har kommit till samtal på kallelse från socialtjänstenheten underrättelse från polisen om misstänkt förstagångsbrott (24-timmarsregeln)	96,55 %	90 %	2012

Kommentar:
Av de 29 ungdomar som kallats till samtal med anledning av misstänkt förstagångsbrott kom alla utom en till samtal med socialsekreterare vid barn- och ungdomsenheten.

Andel ungdomar i andra årskursen på gymnasiet som i Stockholmsenkäten uppger att de inte använder alkohol.	14,5	13	2012
Andel ungdomar i andra årskursen på gymnasiet som i Stockholmsenkäten uppger att de inte använder narkotika.	72	72	2012
Andel ungdomar i andra årskursen på gymnasiet som i Stockholmsenkäten uppger att de inte använder tobak.	61,5	61	2012
Andel ungdomar i klass 9 som i Stockholmsenkäten uppger att de inte använder alkohol.	39,5	34	2012
Andel ungdomar i klass 9 som i Stockholmsenkäten uppger att de inte använder narkotika.	90	83	2012
Andel ungdomar i klass 9 som i Stockholmsenkäten uppger att de inte använder tobak.	79,5	67	2012

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se

Nämndens indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	Period
Andelen som känner oro för att utsättas för brott någon gång i månaden eller oftare.	13	13 %	2012

Kommentar:
Indikatorn följs upp var tredje år i Trygghetsmätningen. Nästa resultat redovisas 2014. Årets uppföljning utgår från den senaste resultatmätningen som gjordes 2011.

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Arbeta för att minska tobak-, alkohol- och narkotikaanvändningen bland ungdomar.	2012-01-01	2013-12-31	

Kommentar:
Förvaltningen har under året genomfört fokusgruppsintervjuer med elever som inte har använt narkotika inom den stadsövergripande "Trestadssatsningen" (ett gemensamt projekt mellan Malmö, Göteborg och Stockholm som har medel till arbete mot cannabis för åren 2011-2014). Förvaltningen har också under hösten gjort ett utskick till alla föräldrar till tonåringar födda åren 1996-1999 med information om vad föräldrar kan göra mot cannabis samt arrangerat föräldramöten i högstadieskolor på temat och i samverkan med polis.

Arbeta med ökad trygghet för äldre.	2012-01-01	2013-12-31	

Kommentar:
Brå:s arbetsgrupp "Tryggare äldre" har genomfört tre möten under året.

Arbeta vidare med tryggare och trivsammare centrum	2012-01-01	2013-12-31	

Kommentar:
Brå:s arbetsgrupp för "Tryggare och trivsammare centrum" har under året genomfört fem möten. Gruppens arbete fortlöper enligt plan.

Fortsatt arbete med samverkansgruppen för skola, förskola, polis, socialtjänst och fritid.	2012-01-01	2013-12-31	

Kommentar:
Under våren organiserades arbetet om. Under hösten fokuserades arbetet på samverkan mellan stadsdelsförvaltningen, de kommunala skolorna, polisen samt de fristående gymnasieskolorna.

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se

✓ Arbeta vidare med åtgärdsplanen för ökad trygghet i området runt sjön Trekanten.	2012-01-01	2012-12-31

Kommentar:
Arbetet med åtgärdsplanen och genomförda åtgärder har redovisats i Boverkets uppföljning av planen. Åtgärdsplanen ligger till grund för det löpande arbetet med trygghet kring sjön Trekanten och också vid investeringar och andra åtgärder i området.

✓ Att systematiskt arbeta med de synpunkter på ordning och trygghet som inkommer till stadsdelsförvaltningen.	2012-01-01	2012-12-31

Kommentar:
Förvaltningen har under året arbetat med inkomna synpunkter och önskemål utifrån ordinarie verksamhet i form av parkdrift och samverkansformer med berörda aktörer i trygghetsfrågor.

▶ Genomföra tobaks- och folkölstillsyn enligt kommunfullmäktiges riktlinjer.	2012-01-01	2013-12-31

Kommentar:
Tillsynsbesök på försäljningsställen inom stadsdelsområdet har genomförts fortlöpande i samarbete med närpolisen enligt förvaltningens lokala plan som tagits fram utifrån kommunfullmäktiges riktlinjer.

▶ Genomföra trygghetsvandringar i stadsdelsområdet.	2012-01-01	2013-12-31

Kommentar:
Under hösten har sex närmiljövandringar genomförts varav en var en genomgång med digital karta under dagtid för dem som inte hade möjligheter att följa med på en IRL (In Real Life) vandring.

✓ Rensning av sly kring parkvägar samt klippning av grenar för att frilägga belysningskällor.	2012-01-01	2012-12-31

Kommentar:
Ett fortlöpande arbete med rensning av sly har pågått under året med prioritering av de områden som särskilt uppmärksammats, till exempel i samband med närmiljövandringar och inkomna synpunkter.

NÄMNDMÅL:
Stadsdelens parker upplevs rena

● Uppfylls helt

Utifrån inkomna synpunkter och klagomål samt förvaltningens egen inventering kompletteras antalet papperskorgar vid behov. Extra städning beställs

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se

vid ovanligt hög belastning på stadsdelens rekreationsytor. Städning och rensning av sly genomförs av förvaltningens upphandlade entreprenör fortlöpande utifrån avtalet.

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Behovet av papperskorgar inventeras och antalet korgar anpassas efter behov.	2012-01-01	2012-12-31	

Kommentar:
Behovet av papperskorgar har fortlöpande setts över och antalet korgar har anpassats efter rådande behov.

NÄMNDMÅL:

Stadsdelsnämndens verksamheter och lokaler ska vara tillgängliga för alla

Uppfylls helt

Alla social omsorgs verksamheter utom en har lokaler som är tillgängliga för personer med fysisk funktionsnedsättning. Även äldreomsorgens lokaler och samtliga förskolor är tillgängliga. Genom en rad aktiviteter, bl.a. kompletterande inventeringar och mätningar arbetar förvaltningen för att tillgängligheten ska tillgodoses.

Förvaltningen har haft genomgång för handläggare om hur tjänsteutlåtanden ska skrivas och hur vi uttrycker oss lättfattligt. Utbildning har också genomförts i hur man skriver enkelt, vårdat och lättläst i journaler och utredningar. Förvaltningen har tagit fram en checklista för tillgängliga konferenser utifrån riktlinjer från Handisam.

Förvaltningens utförarverksamheter enligt LSS utformar sin information till brukarna individuellt och med bl.a. bildstöd. De dagliga verksamheter gör brukarundersökningar med metoder som är anpassade till brukarnas funktionsnedsättning. Metoder som används är bl.a. det webbaserade verktyget Pict-o-stat och samtalsmattor.

Förvaltningen deltar i stadens arbete i Fritid för alla som arbetar för fritidsverksamheter för barn och unga med funktionsnedsättning. Under året har en av ungdomsgårdarna haft helg- och lovverksamhet för ungdomar med intellektuell funktionsnedsättning och med Aspergers syndrom. Regelbundna diskon för ungdomar med funktionsnedsättning har ordnats i samarbete med Farsta stadsdelsförvaltning. Diskussioner pågår om ytterligare en helgverksamhet med inriktning på ungdomar med svår ADHD.

Stadsdelens tre parklekar är helt eller delvis tillgängliga. Vid nyanläggning och upprustning av lekparker i stadelsområdet finns alltid perspektivet tillgänglighet med som en viktig aspekt.

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Förvaltningen ska genomföra mätning av elektromagnetiska fält i förvaltningens offentliga lokaler. (Program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning)	2012-01-01	2012-12-31	

Kommentar:
Förvaltningen har under 2012 inte haft möjlighet att genomföra en mätning av elektromagnetiska fält i förvaltningens offentliga lokaler.

✓ Förvaltningen ska inventera om förvaltningens befintliga grupp- och servicebostäder är helt tillgängliga. (Program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning)	2012-01-01	2012-12-31	

Kommentar:
Inventeringen är genomförd och bedömningen är att samtliga grupp- och servicebostäder är tillgängliga.

✓ Förvaltningen ska inventera om skyltningen till verksamheterna är tydlig. (Program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning)	2012-01-01	2012-12-31	

Kommentar:
Förvaltningen har under året inte fått några synpunkter eller klagomål på att skyltningen till verksamheterna inte skulle vara tillräcklig. Om det inkommer klagomål ser förvaltningen över möjliga åtgärder.

✓ Förvaltningen ska inventera tillgängligheten i förskolorna. (Program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning)	2012-01-01	2012-12-31	

Kommentar:
Förvaltningen har under året inte fått några synpunkter eller klagomål på att förskolorna brister i tillgänglighet. När nya förskolor byggs följs gällande krav och riktlinjer vilket innebär att kraven på tillgänglighet uppfylls.

▶ Förvaltningen ska projektera för nya särskilda boendeformer. (Program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning)	2012-01-01	2013-12-31	

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse

Kommentar:
Planering pågår för en ny gruppbostad enligt LSS i Gyllene Ratten-området 2013 och för en ny servicebostad enligt LSS i Midsommarkransen 2014. Målsättningen är att kunna öppna en ny grupp- eller servicebostad enligt LSS varje år. Även inom socialpsykiatrin planeras för fler bostäder. Under 2013 öppnas ett socialpsykiatriskt profilboende med tio lägenheter vid Trekanten.

✓ Förvaltningen ska skriva enkelt, begripligt och lättläst. (Program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning)	2012-01-01	2012-12-31	

Kommentar:
Förvaltningen har haft genomgång för handläggare om hur tjänsteutlåtanden ska skrivas och hur vi uttrycker oss lättfattligt. En uppdaterad mall för tjänsteutlåtanden samt skrivregler har publicerats på intranätet. Utbildning i hur man skriver enkelt, vårdat och lättläst i journaler och utredningar enligt socialtjänstlagen har genomförts för handläggare vid enheten för ekonomiskt bistånd.

✓ Förvaltningen ska undersöka om föreningsbidrag kan villkoras vad gäller tillgänglighet. (Program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning)	2012-01-01	2012-12-31	

Kommentar:
Stadsdelsnämnden beslutar om ändrade riktlinjer för föreningsbidrag och kan därmed också villkora bidragen utifrån en tillgänglighetsaspekt.

✓ Förvaltningen ska undersöka om ytterligare fritidsverksamheter kan startas för barn och ungdomar med funktionsnedsättning. (Program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning)	2012-01-01	2012-12-31	

Kommentar:
Förvaltningen deltar i stadens arbete i Fritid för alla som arbetar för fritidsverksamheter för barn och unga med funktionsnedsättning. Fruängens ungdomsgård har under året fortsatt med sina helgverksamheter för ungdomar med intellektuell funktionsnedsättning och med Aspergers syndrom. Under skolloven har ungdomsgården i samarbete med förvaltningen ordnat dagkollo för ungdomar med intellektuell funktionsnedsättning. Diskussioner har påbörjats om att tillskapa ytterligare en helgverksamhet med inriktning på ungdomar med svår ADHD.

✓ Förvaltningen ska undersöka tillgängligheten till parklekarna i stadsdelsområdet. (Program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning)	2012-01-01	2012-12-31	

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse

Kommentar:
Stadsdelen har tre parklekar vilka är helt eller delvis tillgängliga. Vid nyanläggning och upprustning av övriga lekparker finns alltid perspektivet tillgänglighet med och förslagen granskas av trafikkontorets ansvariga för tillgänglighet.

✓ Förvaltningen ska upplysa hyresvärdar om möjligheten till bostadsanpassning. (Program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning) — 2012-01-01 — 2012-12-31

Kommentar:
Handläggarna vid beställarenheten funktionsnedsättning informerar fastighetsägare om möjlighet till bostadsanpassning i de fall där sådan kan vara aktuell.

✓ Förvaltningen ska utarbeta en checklista för att åstadkomma tillgängliga konferenser.(Program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning) — 2012-01-01 — 2012-12-31

Kommentar:
Förvaltningen har tagit fram en checklista för tillgängliga konferenser utifrån riktlinjer från Handisam.

✓ Förvaltningen ska utreda möjligheten att inrätta zoner i förvaltningen offentliga lokaler som är tillgängliga för personer med elöverkänslighet. (Program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning) — 2012-01-01 — 2012-12-31

Kommentar:
Förvaltningen har påbörjat men inte slutfört utredningen kring möjligheten att inrätta zoner tillgängliga för elöverkänsliga i förvaltningens offentliga lokaler.

✓ Varje enhet ska påtala brister i tillgängligheten till lokalansvarig. (Program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning) — 2012-01-01 — 2012-12-31

Kommentar:
Ingen enhet har under året påpekat brister i tillgängligheten till lokalansvarig på förvaltningen.

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se

KF:S INRIKTNINGSMÅL 2:

2. Kvalitet och valfrihet ska utvecklas och förbättras

I staden finns valfrihetssystem för insatser till personer med olika former av funktionsnedsättning och till äldre samt inom förskoleverksamheten. Inom stadsdelsområdet finns såväl kommunala som privata utförare.

Inom social omsorg och äldreomsorg informeras brukarna av biståndsbedömare och genom Jämför service om vilka utförare de kan välja. Kvaliteten följs upp genom centrala brukarundersökningar och kontrolleras fortlöpande genom bl.a. egna brukarundersökningar, verksamhetsuppföljningar och kollegiegranskningar. Medarbetarna erbjuds utbildningar som är anpassade till behov i respektive verksamhet. Kvaliteten hos entreprenaddrivna verksamheter följs upp genom regelbundna besök och kontakter med utförarna. Vid vård- och omsorgsboende som drivs på entreprenad genomförs också oanmälda besök på dagtid och kvälls-/nattetid.

De egna utförarenheterna arbetar ständigt med att utveckla sin verksamhet och anpassa den till behoven hos olika kategorier av brukare. Enheterna följer domar från förvaltningsdomstolar, beslut från tillsynsmyndigheter och påpekanden från stadens revisorer. För att säkerställa en god kvalitet i verksamheterna används inom social omsorgs verksamhet manualbaserade metoder för utredning och uppföljning av insatser. Äldreomsorgens biståndshandläggare använder stadens gemensamma kartläggnings- och bedömningsinstrument för biståndsbedömning.

KF:S MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:

2.1 Stockholmarna ska erbjudas valfrihet och ökad mångfald

Uppfylls helt

I staden finns valfrihetssystem för insatser till personer med olika former av funktionsnedsättning och till äldre samt inom förskoleverksamheten. Inom stadsdelsområdet finns såväl kommunala som privata utförare. Brukarna informeras av biståndsbedömare och genom Jämför service om vilka utförare de kan välja.

Förskoleverksamhet

Föräldrar kan välja mellan olika former av barnomsorg. Stadsdelen erbjuder såväl kommunala som privata förskolor samt familjedaghem och flerfamiljssystem. Stadsdelen har också fyra öppna förskolor och en allmän förskola. För de föräldrar som så önskar finns vårdnadsbidrag. Privata utförare inbjuds till seminarier för att utveckla samverkan och skapa intresse för att driva förskolor i stadsdelen.

Social omsorg

Valfrihetssystem gäller i staden för LSS-insatser samt för vissa insatser inom socialpsykiatrin. En av förvaltningens gruppbostäder och två av servicebostäderna drivs av privata entreprenörer liksom samtliga ungdomsgårdar

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se www.stockholm.se

och parklekar. Förvaltningen ser ständigt över de egna utförarverksamheterna så att de ska tillgodose nya behov hos brukarna.

Äldreomsorg

Inom äldreomsorgen finns valfrihet för hemtjänst, vård- och omsorgsboende samt dagverksamhet i egen regi. Valfrihet innebär att den äldre efter biståndsbedömning har möjlighet att välja mellan de utförare, såväl kommunala som privata, som ingår i stadens valfrihetssystem.

I stadsdelen finns en mångfald av utförare och verksamheter. Den som har hemtjänst kan välja mellan ett 90-tal hemtjänstutförare, varav en kommunal. Omkring 55 % har valt privat hemtjänstutförare och 45 % den kommunala hemtjänstutföraren.

För att anpassa tillgången av boendeformer för äldre utifrån behov och efterfrågan samverkar stadsdelsförvaltningarna Hägersten-Liljeholmen, Skärholmen och Älvsjö i Västra Söderort med äldreförvaltningen och Micasa AB. Regionens äldreboendeplan revideras årligen.

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Andel brukare som upplever att de har valmöjlighet inom barnomsorg	70 %	75 %	75 %	2012

Kommentar:
I brukarundersökningen som genomfördes under våren instämde 70 % av föräldrarna på frågan "Jag har haft möjlighet att välja vilken förskola mitt barn ska gå på". Föregående år var resultatet detsamma. Genomsnitt för Stockholms stad är 71 %.

Andel brukare som upplever att de har valmöjlighet inom omsorg om personer med funktionsnedsättning	67 %	67 %	67 %	2012

Kommentar:
Enligt SLK svarar 66 % av tillfrågade brukare i stadens brukarundersökning att de har valmöjlighet vad gäller insatser för personer med funktionsnedsättning. I Hägersten-Liljeholmen är motsvarande andel 67 %.

Andel brukare som upplever att de har valmöjlighet inom äldreomsorg, hemtjänst	88 %	70 %	70 %	2012

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period

Kommentar:
Möjligheten att välja hemtjänst är välkänd, 88 % har svarat att de vet, 41 % uppger att de valt själva, 28 % har valt tillsammans med närstående, 15 % har svarat att biståndshandläggarna valt och 6 % att anhörig/god man har valt samt 2 % har svarat att annan person har valt och 8 % har svarat vet ej.
Biståndshandläggarna informerar den äldre som beviljats hemtjänst om möjligheten att välja utförare och byta hemtjänstutförare. Förvaltningen har utarbetat en egen hemtjänstkatalog över aktuella hemtjänstutförare som finns att välja mellan.

Andel brukare som upplever att de har valmöjlighet inom äldreomsorg, vård- och omsorgsboende	84 %	55 %	55 %	2012

Kommentar:
Det är väl känt att man har möjlighet att välja vård- och omsorgsboende. 84 % känner till det. 38 % har svarar att man valt själv. 53 % har svarat att det inte valt själva, 9 % har svarat vet ej. Boende som svarar själva är generellt sett något nöjdare.
Biståndshandläggarna informerar den äldre som beviljas vård- och omsorgsboende om stadens valfrihetsmodell för vård- och omsorgsboende som bl.a. innebär att den som beviljats boende har möjlighet att stå i kö till tre boenden samtidigt.

NÄMNDMÅL:

Brukarna ska ges ökade möjligheter till aktiva val genom en tillgänglig och tydlig information om verksamheten och utförare

Uppfylls helt

Inom social omsorg ger biståndsbedömarna muntlig och skriftlig information om aktuellt utbud av utförare för den insats som brukaren behöver. Information om både privata och kommunala utförare finns också på Jämför Service. Enheterna försöker anpassa informationen till brukarens behov av t.ex. lättläst.

Inom äldreomsorgen erbjuds äldre, brukare och anhöriga både muntlig och skriftlig information, bl.a. via Äldredirekt, stadsdelens biståndshandläggare och på stadens webb Jämför Service, där äldre och anhöriga kan jämföra olika verksamheter som ingår i valfriheten. I förvaltningens lokala hemtjänstkatalog presenteras vilka aktuella hemtjänstutförare som finns att välja mellan i stadsdelen. Förvaltningen har också utarbetat informationsfoldern "Äldreomsorgen A-Ö." Verksamheterna har även egna informationsbroschyrer.

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se

Föräldrar efterfrågar och söker i allt större utsträckning information om förskolor och ansöker om plats via internet. Förvaltningen lägger därför stor vikt vid att hålla uppgifter om förskolorna uppdaterade och om sådant som föräldrar efterfrågar.

Farsta och Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltningar har efter en förstudie beviljats medel från e-tjänstprogrammet för att utveckla en förskolewebb som ska förenkla och modernisera kommunikationsvägarna mellan förskola och vårdnadshavare.

En förskola i Liljeholmen har deltagit som pilot i projektet. Projektet utvidgas nu så att en förskola i varje förskoleområde får möjlighet att delta.

Personalen utbildas i praktisk IT och mediekommunikation, PIM. Detta bidrar också till att kommunikationen med föräldrarna utvecklas och ger möjlighet till enklare och snabbare kontakt via SMS, mejl med mera.

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Stadsdelsförvaltningen bjuder in de fristående förskolorna inom stadsdelen till dialog.	2012-01-01	2013-12-31	

Kommentar:
Kontinuerliga dialoger med privata aktörer eftersträvas och genomförs.

Informationsfoldern Äldreomsorgen A-Ö ska skickas ut till alla 80-åringar i stadsdelen.	2011-01-01	2013-04-30	

Kommentar:
Informationsfoldern Äldreomsorgen A-Ö skickas ut till alla 80-åringar i stadsdelen under våren 2013.

Rutin ska ta fram för att säkerställa att informationen på Jämför Service är aktuell.	2012-01-01	2013-04-30	

Kommentar:
Informationen på Jämför Service har uppdaterats vid förändringar. Aktuella dokument och broschyrer läggs in under första kvartalet 2013.

Uppsökande verksamhet ska erbjudas personer över 80 år. Möjlighet att fylla i ”Dokumentet om mig”	2012-01-01	2012-12-31	

Kommentar:
Anhörigkonsulent vid Äldrestöd har genomfört uppsökande verksamhet till par som är 80 år och äldre. År 2012 var det 89 par där någon under året fyllde 80 år och som inte var känd av äldreomsorgen. Av de 89 paren har Äldrestöd fått kontakt med 76 par och utfört 11 hembesök. Nio anhörigvårdare har identifierats. Åtta personer önskade stöd av anhörigkonsulent.

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Äldre och anhöriga inbjuds till övergripande informationsträffar om äldreomsorg, utförare, föreningar, aktiviteter och brottsförebyggande arbete m.m. Samordnas av Äldrestöd.	2012-01-01	2012-12-31	

Kommentar:
Två övergripande informationsträffar har genomförts under året, en i april och en i oktober. På informationsträffarna har biståndshandläggare, distriktssköterska, heminstruktör för syn- och hörsel, färdtjänsthandläggare, "fixartjänsten", anhörigkonsulenter samt polis och Storstockholms brandförsvar informerat och svarat på frågor.

KF:S MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:

2.2 Förskolor och skolor i Stockholm ska ge barn vad de behöver för att lära och utvecklas

Uppfylls delvis

Antalet inskrivna barn i stadsdelens kommunala förskolor var den 31december 4 250 barn vid 64 förskolor. Detta är en ökning med 225 barn sedan föregående årsskift då det fanns 4 025 barn. Stadsdelen har också 11 barn hos 2 kommunala dagbarnvårdare och 26 barn i deltidsförskola. Möjlighet till flerfamiljssystem har erbjudits men inte efterfrågats.

Stora insatser görs för att erbjuda förskolor av god kvalitet till alla barn boende i stadsdelen där föräldrarna så önskar, inom garantitiden. En kontinuerlig översyn av barngrupperna sker så att det råder balans mellan barngruppens behov, storlek och antalet barn per anställd.

Stadsdelens kraftiga utbyggnad och tillväxt har medfört att organisationen av förskoleenheterna behövt justeras. En översyn har därför gjorts för att få en organisation lämpad för dagens behov för såväl brukare, medarbetare och chefer. Den nya organisationen har delat in förskolorna i fyra geografiska områden och organisationen trädde i kraft den 1 oktober.

Förskoleavdelningen forsätter att arbeta med att utveckla det systematiska kvalitetsarbetet inom avdelningen och inom enheterna. Varje förskola utformar kriterier som kännetecknar måluppfyllelse för nämndmålet.

Förskolorna följer upp och dokumenterar sitt arbete utifrån de valda kriterierna. Uppföljningar av arbetet görs enligt plan.

En utvärdering (analys och bedömning) av de faktiska resultaten har gjorts under hösten i förskolornas kvalitetsredovisningar. Förskoleavdelningens samlade kvalitetsredovisning finns som bilaga till denna verksamhetsberättelse.

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Andel enheter som genomför systematiskt barnsäkerhetsarbete	100 %	100 %	tas fram av nämnden	2012

Kommentar:
Förskolorna inventerar årligen barnsäkerheten. Rutiner finns för att kontrollera förskolans miljö och utbilda personalen i förebyggande arbete och i vad som ska göras om olyckan är framme. Förskoleavdelningen utvecklar den systematiska uppföljningen av säkerhetsarbetet.

Andel förskollärare av antal anställda	40 %	44 %	41%	2012

Kommentar:
Kommunfullmäktiges mål eftersträvas men är svårt att leva upp till. Flera faktorer bl. a. den snabba utbyggnadstakten bidrar till att andelen förskollärare inte ökar. Det råder brist på utbildade förskolelärare. Andelen förskollärare i stadsdelen bedöms vara god som helhet.

Andel nöjda föräldrar i förskoleundersökningen avseende trygg och säker miljö	76 %	80 %	79%	2012

Kommentar:
Resultat från Stockholms stads årliga brukarundersökning på förskolorna brukarundersökningen i mars visar att 76 % av föräldrarna anser att miljön på förskolan är trygg och säker. Vad gäller påståendet att "mitt barn känner sig tryggt", instämmer 87 % av de svarandena. Föregående års resultat visade 78 % respektive 88 %. Flera förskolor är nybyggda och ombyggda eller finns i områden där byggnationer pågår. Inflyttning sker innan allt arbete klart, vilket gör att det finns fler risker än normalt. Även om förskolorna hanterar de ökade riskerna, så kan föräldrarnas upplevelse vara en annan. Barnen verkar dock känna sig tryggare än föräldrarna om man ser till svaren på de olika frågorna. Det finns anledning att analysera och diskutera resultatet med föräldrarna.

Andel nöjda föräldrar i förskoleundersökningen avseende utveckling och lärande	76 %	82 %	78%	2012

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Kommentar: Föräldranöjdhet är ett indexvärde som presenteras i årets brukarundersökning. Föregående års resultat för läroplansområdet utveckling och lärande visade att 76 % av föräldrarna var nöjda med barnets utveckling och lärande. Föregående år var resultatet 80 % och året dessförinnan 77 %. Kommunfullmäktiges mål och ambition är 82 %. Nöjdheten varierar mellan olika förskolor. Vad skillnaden i nöjdhet beror på diskuteras med föräldrarna på förskolan och analyseras inom varje förskoleenhet. Utifrån analysen föreslås sedan åtgärder. Resultatet ändå bedöms som gott med tanke på stadsdelens stora antal nystartade förskolor, grupper och ny personal. Vid nystart kan det ta lite tid för förskolan att hitta gemensamma former för arbetet och för att informera föräldrarna om arbetet, vilket kan påverka nöjdheten. En annan faktor som starkt påverkar nöjdheten är i vilken grad föräldrarnas val av förskola har blivit tillgodosett. I Hägersten-Liljeholmen finns en stor andel som inte fått sina val tillgodosedda, på grund av den stora andel inflyttade barn i områden där det inte finns förskolor i tillräcklig omfattning.				
Antal barn per avdelning	15,5 barn/avd.	16	16	2012
Kommentar: Stadsdelen har ett stort antal barn i de yngre åldrarna. I dessa åldersgrupper är barngruppernas storlek mindre än i storbarnsgrupper. Detta gör att snittet kan ligga lägre än målvärdet.				
Antal barn som inte barnomsorgsgarantin uppfyllts för under året	0 st	0 st	0 st	Verksamhetsberättelse 2012
Kommentar: Målet har varit högt prioriterat. Alla sökande har erbjudits förskoleplats i enlighet med Stockholms stads platsgaranti. Trots ständig ökning av antalet barn som önskat barnomsorg har platsgarantin kunnat hållas.				
Antal förskolebarn per anställd(årsarbetare)	5,15 st	4,8 st	4,8	2012
Kommentar: Stadsdelen har minskat antalet barn per anställd något från föregående, men lyckas inte nå upp till kommunfullmäktiges mål. Årets genomsnitt är 5,15 barn per anställd.				
Personalens bedömning av "Förskolans förmåga att stödja barns lärande och utveckling"	3,51	3,5	3,5	2012

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period

Kommentar:
Förskolorna gör en självvärdering av sitt arbete och hur förskolan möjliggör barnens lärande inom sex områden. Utvärderingen är även relaterad till mål för arbetet i enlighet med förskolans läroplan. Här värderas miljöns utformning, förutsättningar för skapande verksamhet, bygg- och konstruktionslek, språkutveckling, matematik och logiskt tänkande samt förståelse för naturvetenskapliga fenomen. Den uppgift som redovisas säger inte så mycket för en utomstående, men diskussionerna inom arbetsgrupperna är vitala och utvecklande för arbetet. Värdet på indikatorn höjs inte automatiskt när verksamheten blir bättre. Det visar sig att erfarna och välfungerande arbetsgrupper även är mer självkritiska än de som till exempel gör självvärderingen för första gången. Förskolorna väljer tidpunkt för sin självvärdering. Resultat av årets utvärderingar var tänkt att samlat presenteras vid årsredovisningen. Då en omorganisation skett under innevarande år har detta drabbat dokumentationen av resultaten. Det har inte gått att rekonstruera resultaten från alla förskolor.

KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Stadsdelsnämnderna ska erbjuda förskolans medarbetare kompetensutveckling och erbjuda medarbetarna pedagogisk grund- eller vidareutbildning till barnskötare eller förskollärare	2011-01-01	2012-12-31	

Kommentar:
Förvaltningen ordnar fortbildning och seminarier för förskolans medarbetare utifrån de behov och utvecklingsområden som fastställts i föregående kvalitetsredovisning. Årets utvecklingsområden för förskolan är systematiskt kvalitetsarbete, fortbildningsinsatser för att stödja pedagogisk dokumentation samt IT- och mediekompetens, PIM samt de förstärkta läroplansområdena matematik, naturkunskap och teknik. Medarbetare utan formell utbildning och barnskötare uppmuntras till vidareutbildning. Stadens upphandlade utbildningsplatser till förskollärarutbildning som tilldelas stadsdelsförvaltningen utnyttjas fullt ut.

✓ Stadsdelsnämnderna ska ta fram aktiviteter för att säkerställa att föräldrars val i större utsträckning kan tillgodoses samt verka för att många alternativ finns att välja mellan	2012-01-01	2012-12-31	

Kommentar:
Stadsdelsförvaltningen utvecklar sina arbetssätt och rutiner för att säkerställa att alla barn får förskoleplats inom garantitid. Privata aktörer bjuds in för dialog om förskolan.

✓ Stadsdelsnämnderna ska ta fram konkreta handlingsplaner för de olika pedagogiska verksamheternas fortsatta arbete med att införa it i pedagogiken samt it i de administrativa rutinerna	2012-01-01	2012-12-31	

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se

KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse

Kommentar:
Stadsdelsnämnden planerar och arbetar för att samtlig personal som arbetar i barngrupp utbildas i praktisk medie- och IT-kommunikation, PIM, till och med nivå 3. Alla förskoleenheter deltar nu, åtta enheter startade 2011 och resterande tre startar under året. En till två PIM-examinatorer per enhet utbildas, som sedan är stöd för sina kollegor i sitt lärande. Enheterna har projektplaner för hur arbetet ska genomföras. Examinatorerna ingår i nätverk som stöd för sitt arbete. Förskolornas ledningsgrupp utbildas också men utifrån de behov de kan ha som ledning.
Ett arbete med att ta fram en lokal IT-strategi för de pedagogiska verksamheterna pågår.

✓	Stadsdelsnämnderna ska ta fram rutiner för inkomstkontroll	2012-01-01	2012-12-31

Kommentar:
Rutiner finns framtagna för inkomstkontroll.

✓	Stadsdelsnämnderna ska utveckla arbetet med matematik, naturvetenskap och teknik i förskolan	2012-01-01	2012-12-31

Kommentar:
Att uppmärksamma och stödja arbetet med att införliva revideringarna i läroplanen i vardagsarbetet är en del av förskoleavdelningens utvecklingsarbete. Förskolornas medarbetare har deltagit i utbildning i naturvetenskap och teknik. En studiecirkel om barn och matematik har genomförts med pedagoger från förskoleenheterna.

✓	Stadsdelsnämnderna ska utveckla arbetet med språkutveckling i förskolan	2012-01-01	2012-12-31

Kommentar:
Stadsdelsförvaltningen har en gemensam antagen språkpolicy för stadsdelens förskolor som stöd för arbetet med flerspråkighet. En arbetsgrupp har arbetat med övergripande gemensamma utvecklingsfrågor kring språk under våren. Under året har samverkan mellan biblioteken och förskolorna skett kring litteratur på flera språk. Internationella biblioteket har bland annat presenterat böcker och sånger på de vanligast förekommande språken.

✓	Stadsdelsnämnderna ska utveckla samverkan med fristående förskolor och både kommunala och fristående skolor	2011-01-01	2012-12-31

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se

KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse

Kommentar:
Stadsdelsförvaltningen har ett pågående utvecklingsarbete tillsammans med utbildningsförvaltningen kring samverkan. Ett gemensamt dokument finns som stöd för samverkan. Här beskrivs vilka aktiviteter som är viktiga och när de bör ska. En utvärdering av året samarbete sker och sammanställs i början av 2013. Utvärderingen analyseras och ligger till grund för det fortsatta samverkansarbetet mellan förskolan och skolan.
Fristående förskolor kommer också att bjudas in till dialog om samverkan kring övergång från förskola till skola.

Stadsdelsnämndernas ska säkerställa att förskolans nya läroplan är implementerad i alla förskolor	2012-01-01	2013-12-31

Kommentar:
Föregående år, 2011, erbjöds alla medarbetare seminarier kring den nya reviderade läroplanen. Som en fortsättning på implementeringen har förskoleavdelningens utvecklingsarbete fokuserat på de nya avsnitten i läroplan kring uppföljning, utvärdering och utveckling. Arbetet har skett dels på ledningsgruppsmöten och dels i arbetsgrupper. Förskolornas arbete utgår från läroplanen vilket gör att medarbetarna kontinuerligt reflekterar över dess innebörd i förhållande till det arbete de utför. Nya infallsvinklar belyses genom att medarbetarna gemensamt reflekterar över frågeställningar på seminarier, i arbetsgrupper på arbetsplatsträffar med mera.
För att utveckla arbetet med det systematiska kvalitet och då särskilt utvärdering av förskolans arbete har kurser i pedagogisk dokumentation genomförts. detta har skett både som grund- och fördjupningsutbildning där medarbetare från samtliga förskoleenheter deltar.

Utbildningsnämnden ska i samverkan med stadsdelsnämnderna utarbeta skriftliga riktlinjer för rutiner vid övergången mellan förskola och skola	2012-01-01	2012-12-31

Kommentar:
Samverkan mellan utbildningsförvaltningen och stadsdelens förskolor kring övergång har under 2011 uppdaterats.
Nya samverkansdokument finns upprättade och ska följas upp och utvärderas i januari 2013. Utvärderingen analyseras och ligger till grund för det fortsatta samverkansarbetet mellan förskolan och skolan.

Utbildningsnämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna genomföra en granskning av placerade barns skolsituation	2012-01-01	2012-12-31

Kommentar:
Granskningen av placerade barns skolsituation är gjord och har lett till att staden startat det s.k. Skolfam-projektet. Projektet omfattar de barn som bor i Stockholms stads familjehem och går i skola inom staden. En representant för förvaltningens barn- och ungdomsenhet sitter med i arbetsgruppen för projektet.

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se

KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse

NÄMNDMÅL:

1. Varje barn utvecklar sin självkänsla och sociala förmåga

Uppfylls helt

Förskolorna utvecklar och stärker barnens självkänsla och sociala kompetens genom medvetna arbetssätt och förhållningssätt. Arbetet med att grundlägga värderingar och stödja och utveckla sociala relationer inom gruppen tillhör det grundläggande arbetet.

Framgångsfaktorer som beskrivs är att när pedagogerna finns nära barnen så att de har möjlighet att uppfatta och ingripa när olika intressekonflikter uppstår. De har också möjlighet att se på vilket sätt barn stödjer och uppmuntrar varandra och förstärka det goda beteendet. Att pedagogerna är lyhörda för barnens åsikter, genom att exempelvis ändra i miljö, styra projekt utifrån barnen samt erbjuda aktiviteter som barnen uttryckt stärker barnens tilltro. Detta arbete är helt beroende av pedagogens kompetens, förhållningssätt och förmåga att organisera sin verksamhet.

Förskolorna beskriver att pedagogerna medvetet organiserar verksamheten så att barnen får möjlighet att bygga upp vänskapsband och goda relationer till alla barn i gruppen. Resultat visar generellt på att pedagogerna tar ansvar för att skapa en miljö och ordna möjligheter så att alla barn upplever att de får vara med och leka. Ett annat resultat av arbetet kan ses i hur väl leken fungerar i barngruppen. Barn vet vad som är rätt och fel och klarar ofta av att lösa sina konflikter själva. Några av våra småbarnsavdelningar uttrycker ett behov av att skapa en bättre struktur för det pedagogiska arbetet anpassat till just de minsta barnen.

NÄMNDMÅL:

2. Förskolan ska aktivt bidra till jämställdhet, respekt och likabehandling

Uppfylls helt

Förskolans förebyggande arbete minimerar kränkningar. Eventuella ärenden rörande likabehandling/kränkning/diskriminering hanteras snabbt och korrekt.

Alla förskolor har rutiner för att hålla sina likabehandlingsplaner uppdaterade och aktuella. Föräldrar och medarbetare informeras om planens innebörd. Pedagogernas medvetna arbete skapar en god grund för integration, respektfullt bemötande och likabehandling.

Förskoleenheternas observationer av barngruppen ger en grund för vilka insatser som varje förskola behöver vidta. Oftast så rör insatserna läroplansområdet normer och värden. Förhållningssätt, agerande och dilemman dis-

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se www.stockholm.se

kuteras på arbetsplatsträffar och vid andra sammankomster för att uppmärksamma och ha beredskap för olika händelser och ageranden.

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Förskoleenheterna ska beskriva vilka insatser som planeras för att motverka traditionella könsmönster och könsroller. Insatserna ska följas upp, dokumenteras och analyseras.	2012-01-01	2012-12-31	

Kommentar:
Förskoleenheterna har på olika sätt redovisat insatser som de planerat för att motverka traditionella könsmönster och könsroller. Många förskolor har valt ut en miljö eller situation på förskolan som undersöks och följs. Pedagogerna observerar barnens val och sitt eget agerande. Genom att reflektera över observationerna förväntas att medvetenheten ökar hos pedagogerna om vad som påverkar och styr. Reflektionerna kan ge underlag till hur man både kan utveckla och utmana barn och personal i sina val och handlingar.

✓ Förskoleenheterna ska också beskriva vilka insatser som planeras för att möta barngruppernas specifika behov samt på vilket sätt effekten av insatserna följs upp och utvärderas.	2012-01-01	2012-12-31	

Kommentar:
Förskolorna redovisar att de observerar barngrupperna för att sedan anpassa verksamheten utifrån den specifika gruppens behov och sammansättning. Därefter genomförs kontinuerliga observationer och uppföljningar under terminens gång. Vid eventuella förändringar av barngruppens utformning genomförs en konsekvensbeskrivning. Utvecklingssamtal med föräldrarna sammanställs och bildar underlag för planering av verksamheten utifrån aktuell barngrupp. Systematiken i detta arbete är under utveckling.

✓ Förskoleenheterna ska redovisa vilka insatser som behövs inom enheten för att främja likabehandling samt förebygga och förhindra kränkande behandling.	2012-01-01	2012-12-31	

Kommentar:
Förskoleenheternas observationer av barngruppen ger en grund för vilka insatser som varje förskola behöver vidta. Oftast så rör insatserna läroplansområdet normer och värden. Förhållningssätt, agerande och dilemman diskuteras på arbetsplatsträffar och vid andra sammankomster för att uppmärksamma och ha beredskap för olika händelser och ageranden.

✓ Förskoleenheternas likabehandlingsplaner hålls aktuella och uppdaterade.	2012-01-01	2012-12-31	

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse

Kommentar:
En medvetenhet finns om att likabehandlingsplanen ska revideras årligen. Kunskapen kan utvecklas om hur plan och praktik kan vävas samman på ett naturligt och smidigt sätt.

✓ Förvaltningen följer upp att handlingsplaner upprättas för barn i behov av särskilt stöd. (Program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning)	2012-01-01	2012-12-31	

Kommentar:
Handlingsplaner upprättas två gånger per år för barn i behov av särskilt stöd. De behandlas i ett samtal mellan pedagoger och berörda föräldrar. Förvaltningens samordnare följer upp att handlingsplaner finns och effekten av insatserna.

✓ Förvaltningen ska ge förskolepersonal kunskap om funktionsnedsättningar och hur de påverkar barn. (Program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning)	2012-01-01	2012-12-31	

Kommentar:
Utbildningar har genomförts bland ett stort antal medarbetare, ca 300, med syfte att ge ökad kunskap och bättre förmåga att möte barn i behov av särskilt stöd.
Personal som arbetar med barn med funktionsnedsättningar har fått handledning genom Habiliteringens personal och utbildning i form av kurser som arrangeras i samarbete med Habiliteringen.

NÄMNDMÅL:

3. Varje barn utvecklar sina förmågor och utmanas i sin utveckling och sitt lärande

● Uppfylls helt

Enheterna har arbetat utifrån sina åtaganden. Resultat och analys av resultatet presenteras i förskolornas egna kvalitetsredovisningar. Förvaltningen gör en samlad bedömning av förskolornas kvalitetsarbete i sin kvalitetsredovisning som finns som bilaga till denna verksamhetsberättelse.

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Sammanställning av enheternas uppföljningar dokumenteras i ILS. En utvärdering (analys och bedömning) av de faktiska resultaten görs i ILS.	2012-01-01	2012-12-31	

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se

NÄMNDMÅL:

4. Varje barn är delaktigt och har inflytande

Uppfylls helt

Förskoleenheterna beskriver att de arbetar aktivt och medvetet med att stärka barnens förmåga till delaktighet och inflytande. Resultat och analys av resultatet presenteras i förskolornas egna kvalitetsredovisningar. Förvaltningen gör en samlad bedömning av förskolornas kvalitetsarbete i sin kvalitetsredovisning som finns som bilaga till denna verksamhetsberättelse.

NÄMNDMÅL:

5. Föräldrarna upplever att kommunikationen med förskolan är god och att de ges goda möjligheter att samverka

Uppfylls helt

Hur föräldrarna uppfattar kommunikationen med förskolan mäts bl.a. genom stadens årliga brukarundersökning. Synpunkter och klagomål, utvecklingssamtal och dagliga kontakter är andra sätt.

Resultat av årets brukarundersökning kan avläsas i flera av de redovisade indikatorerna. Förskolorna analyserar resultat från brukarundersökningen och för dialog med föräldrarna om tolkning av resultaten. Utifrån analyser görs nya mål och förbättringsområden. Resultat och analys av resultatet presenteras i kvalitetsredovisningen som är en bilaga till denna verksamhetsberättelse.

NÄMNDMÅL:

6. Barnen är väl förberedda inför övergången från förskola till skola

Uppfylls helt

Förskoleavdelningen har mötesforum för samverkan med utbildningsförvaltningen och skolorna i stadsdelen för att utveckla och samverkan kring förebyggande arbete och övergång mellan förskolan och skolans verksamheter.

Vid övergång och överlämning mellan verksamheterna ska barnets utveckling, kunskaper och behov vara utgångspunkten.

Lokala rutiner för arbetet och samverkan med skola finns liksom gemensamma samverkansdokument och riktlinjer för stadsdelen. Uppföljning, utvärdering och dialog om det gemensamma arbetet sker i samverkansforum förskola-skola. Varje förskola följer upp och utvärderar det egna arbetet. En utvärdering av samverkan kommer att ske i början av 2013. Denna utvärdering kommer sedan att ligga till grund för utveckling av det fortsatta arbetet.’

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Resultat, analys och bedömning redovisas i ILS	2012-01-01	2012-12-31	

KF:S MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:

2.3 Stockholmarna ska uppleva att de får god service och omsorg

Uppfylls helt

Social omsorg

Genom egna brukarundersökningar samt brukarråd etc. har förvaltningen följt upp att de som har haft kontakt med avdelningen för social omsorg har känt sig väl bemötta och trygga i kontakten med utredare och utförare. I både förvaltningens egna och stadens brukarundersökningar har social omsorgs brukare och klienter uttryckt generellt stor nöjdhet med både bemötande och insatser. I den mån undersökningarna har visat på brister har dessa åtgärdats.

Äldreomsorg

Inom äldreomsorgen har de äldres, brukarnas och anhörigas synpunkter tagits tillvara för att utveckla och förbättra verksamheten, bland annat genom stadens årliga brukarundersökningar, genom synpunkter som tagits emot och åtgärdats i det dagliga arbetet och genom olika fora, såsom pensionärsrådet, förtroenderåd, brukar-, boende- och anhörigråd. Den samlade bedömningen har varit att brukarna ska vara trygga och nöjda med äldreomsorgens verksamheter. Ett förbättringsområde har varit att öka brukarnas upplevelse av hur de kan påverka hur hjälpen utförs av hemtjänsten.

Hemtjänsten i egen regi har haft särskilt fokus på att ge en trygg och säker omvårdnad för äldre med särskilda behov. Ett pilotprojekt med en specialiserad hemtjänstgrupp som riktar sig till äldre med demenssjukdom som vårdas i hemmet startades under hösten. I samverkan med landstinget, andra vårdgivare och privata utförare har också försöksverksamheten Bättre Samverkan Bättre Liv fortgått. Gemensamma rutiner har tagits fram för att säkerställa en trygg, säker och effektiv vård och omsorg till de mest sjuka äldre som bor hemma. Dagverksamheten har fortsatt att utvecklas och bland annat anpassats utifrån brukares och anhörigas önskemål om öppethållande på kvällstid. Brukarna har varit mycket nöjda med dagverksamheten. I vård- och omsorgsboenden har en meningsfull vardag, god mat och en trevlig måltid samt regelbunden utevistelse för de boende prioriterats. Nöjdheten med att måltiden är en trevlig stund på dagen har ökat. Seniorhälsans verksamhet har fortsatt varit mycket välbesökt och uppskattad av de äldre.

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Andel ASI (Addiction Severity Index) utredningar	91,67 %	75 %	tas fram av nämnden	2012

Kommentar:
Under perioden december 2011 till november 2012 har vuxenenheten i genomsnitt gjort 11 ASI-intervjuer per månad i totalt 12 påbörjade utredningar. Andelen ärenden med ASI-utredningar är därmed 90,1 %, vilket är högst i staden. Genomsnittet för staden är 61,1 %.

Andel av inkommande anmälningar inom BoU där det inleds en utredning (IoF)	51,5 %	45 %	fastställs 2012	2012

Kommentar:
Under perioden december 2011 till november 2012 inkom totalt 1 235 anmälningar enligt 14 kap 1 § SoL, varav 421 gällde barn och ungdomar som redan var föremål för utredning. Av de övriga anmälningarna föranledde 215 beslut om att utredning skulle inledas. Utredning genomfördes därmed för 51,5 % av anmälningarna. För staden som helhet är motsvarande andel 45,7 %.

Andel barn och unga i biståndsbedömd öppenvård	85,7 %	75 %	tas fram av nämnden	VB 2012

Kommentar:
Av de 230 insatser som beviljats barn och unga under perioden december 2011 till november 2012 avsåg 197 insatser i öppenvård. Andelen öppenvård är således 85,7 %, vilket är den högsta andelen i staden. För staden som helhet ges 65,7 % av insatserna i öppenvård.

Andel barn och ungdomar som varit aktuella för insatser inom individ och familjeomsorgen (Utredningstyp BoU eller Vuxen) och som inte är aktuella 12 månader efter avslutad insats (inom IoF, BoU och Vuxna, 0-19 år)	82,39 %	72 %	öka	VB 2012

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Kommentar: Av totalt 142 barn och ungdomar som avslutats under perioden december 2010 till november 2011 hade 117 inte återkommit inom 12 månader efter avslut (exklusive dem som kommit åter inom 30 dagar). Andelen ej återkomna är därmed 82,4 %. Motsvarande andel i staden som helhet är 83,7 %.				
Andel enskilda som minskat sitt behov av stöd inom socialpsykiatrin	68,18 %	2 %	tas fram av nämnden	2012
Kommentar: SLK har inte rapporterat in något utfall för indikatorn "andel enskilda som minskat sitt behov av stöd inom socialpsykiatrin". Däremot finns utfall för "andel enskilda som ökat sin funktionsförmåga inom socialpsykiatrin." Förvaltningen utgår från att den formuleringen kan likställas med den som står i verksamhetsplanen. Enligt SLK har 68 % av de 66 personer som man fått in uppgifter om från förvaltningen ökat sin funktionsförmåga inom socialpsykiatrin. Motsvarande andel för staden som helhet är 58 %. SLK påpekar att den uppskattade inrapporteringsfrekvensen i staden som helhet är ca 50 % varför resultat bör tolkas med försiktighet.				
Andel genomförandeplaner för biståndsbedömda insatser inom socialpsykiatri, IoF	77,78 %	75 %	tas fram av nämnden	VB 2012
Kommentar: Under tolvmånadersperioden december 2011 till november 2012 upprättades i genomsnitt 21 genomförandeplaner per månad för de i genomsnitt 27 beslut som fattades om socialpsykiatriska insatser. Andelen genomförandeplaner är därmed 77 %, vilket är en klar förbättring gentemot tidigare. Andelen genomförandeplaner i staden som helhet är 80,6 %.				
Andel klienter inom socialpsykiatrin som erhållit två uppföljningar enligt DUR under året	9 %	70 %	tas fram av nämnden	2012
Kommentar: Enligt SLK:s redovisning har 9 % av de 66 inrapporterade klienterna från Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltning fått två eller fler uppföljningar enligt Dur under 2012. Motsvarande siffra i staden som helhet är 53 %. Att andelen DUR-uppföljningar är så lågt i förvaltningen beror på att beställarenheten funktionsnedsättning inte kom igång med att redovisa uppföljningar enligt DUR förrän successivt under år 2012. Det i sin tur beror på att ordinarie handläggare saknades under våren och att de vikarier som arbetade inom gruppen löste akuta situationer och hade inte kunskap/kompetens kring uppföljning i DUR.				

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Andel mål för den enskilde, med insatser inom socialpsykiatrin, som i snitt uppnås (IoF)	91 %	90 %	fastställs 2012	2012

Kommentar:
Enligt SLK:s beräkningar har 91% av målen uppnåtts för de 66 personer som förvaltningen rapporterat in uppgifter om. Motsvarande andel för staden som helhet är 94 %. SLK påpekar att inrapporteringsfrekvensen i staden är ca 50 % och att resultat därför bör tolkas med försiktighet.

Andel personer i förhållande till hela befolkningen som har haft insatser inom IoF, socialpsykiatri	0,48 %	0,5 %	tas fram av nämnden	VB 2012

Kommentar:
Under perioden december 2011 till november 2012 hade varje månad i genomsnitt 248 personer i åldrarna 20-64 år insatser inom socialpsykiatrin. Andelen av befolkningen är därmed 0,48 %. Motsvarande andel för staden som helhet är 0,50 %. Noteras bör att nämnden driver två träfflokaler inom socialpsykiatrin för vilka biståndsbeslut inte behövs.

Andel personer i förhållande till hela befolkningen som har haft insatser inom vuxen missbruk, IoF	0,23 %	0,2 %	tas fram av nämnden	VB 2012

Kommentar:
Under perioden december 2011 till november 2012 har i genomsnitt 118 personer per månad haft insats på grund av beroendeproblem, vilket är en ökning med nio personer sedan motsvarande period för ett år sedan. Andelen i befolkningen är i Hägersten-Liljeholmen 0,23 % och i staden som helhet 0,21 %.

Andel personer med insatser inom socialpsykiatrin som på det hela taget är nöjda med sin insats (IoF)	89 %	82 %	82	2012

Kommentar:
Enligt SLK har 89 % av de brukare som svarat på stadens brukarundersökning uppgett att de är nöjda med sin sysselsättning, sitt boende och eller sitt boendestöd. Andelen avser brukare vars beslut om insats fattas av Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltning. Motsvarande andel för staden som helhet är 82 %.

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Andel personer med insatser inom socialpsykiatrin som upplever att de fått en förbättrad livssituation enligt DUR uppföljningen (dokumentation, utvärdering och resultat) (IoF)	75,76 %	20 %	öka	2012

Kommentar:
Enligt SLK anger 75 % av de totalt 66 inrapporterade klienterna från Hägersten-Liljeholmen att de fått en förbättrad livssituation. Motsvarande andel för staden som helhet är också 75 %. SLK bedömer att stadsdelsförvaltningarna generellt har rapporterat in uppgifter för ca hälften av de berörda klienterna. SLK menar att resultat därför bör tolkas med försiktighet.

Andel personer med insatser inom socialpsykiatrin som är nöjda med hur utredningen av deras behov av stöd genomfördes (IoF)	74 %	76 %	76 %	2012

Kommentar:
I stadens brukarundersökningar ha frågan ställts om den enskilde är nöjd med hur utredningen av deras stöd genomfördes. Av dem som har beslut om gruppboende inom socialpsykiatrin svarade 67 % att de var nöjda med utredningen, av dem som har beslut som sysselsättning var 78 % nöjda och av dem som har beslut om boendestöd var 76 % nöjda. Genomsnittet på nöjdheten blir därmed 73,6 % för brukare med insats från Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltning. Någon jämförelse med övriga staden kan inte göras eftersom SLK inte rapporterat något utfall för staden som helhet.

Andel ungdomar anmälda för brott som tillsammans med föräldrar eller vårdnadshavare kallats till samtal med socialtjänsten inom 48 timmar	100 %	75 %	tas fram av nämnden	2012

Kommentar:
Samtliga ungdomar i målgruppen har kallats till samtal.

Andel vuxna i biståndsbedömd öppenvård (IoF)	61,8 %	75 %	tas fram av nämnden	VB 2012

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period

Kommentar:
Av 322 beviljade insatser för vuxna (= personer som fyllt 20 år) under perioden december 2011 till november 2012 gavs 199 i öppenvård. Andelen öppenvårdsinsatser är därmed 61,8 % mot 45,7 % för staden som helhet.

●	Andel vuxna som varit aktuella för insatser inom individ och familjeomsorgen och som inte är aktuella 12 månader efter avslutad insats (IoF)	68,85 %	50 %	öka	VB 2012

Kommentar:
Under perioden december 2010 till november 2011 avslutades 183 ärenden som gällde vuxna personer som varit aktuella för inatser inom IoF. Av dessa hade 126 personer inte återkommit inom 12 månader (exklusive dem som var åter inom 30 dagar). Andelen ej återkomna är således 68,9 %. Motsvarade andel i staden som helhet är 76,4 %. Hur uppgifterna ska tolkas undandrar sig förvaltningens bedömning.

●	Antal familjer med barn som saknar stadigvarande bostad (IoF)	10 st	10 st	fastställs 2012	VB 2012

Kommentar:
Bland stadsdelens barnfamiljer fanns under tredje tertialen 2012 cirka tio familjer som hade tillfälligt boende. Tertial 1 2012 var siffran sju familjer och tertial 2 var den 14. Hur många av dessa familjer som varit aktuella vid samtliga mätperioder går inte att fastställa, varför någon säker siffra för hela året inte kan redovisas. Uppgifterna omfattar familjer som bott på hotell, vandrarhem, hotellhem, skyddat boende, jourlägenhet etc.

◆	Antal nytillkomna försöks- och träningslägenheter (IoF)	19	20	fastställs 2012	2012

Kommentar:
Under 2012 har förvaltningen fått tillgång till tolv nya träningslägenheter och sju nya försökslägenheter.

●	Antalet försökslägenheter som övergått till eget kontrakt relaterat till totala antalet försökslägenheter i stadsdelsnämnden (IoF)	36 %	14 %	fastställs 2012	2012

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Kommentar: Under 2012 har 14 personer fått överta kontraktet på sin försökslägenhet. Totalt har förvaltningen under året haft tillgång till 39 försökslägenheter.				
Andel genomförda utredningar enligt DUR inom stöd och service för personer med funktionsnedsättning (stöd och sevice till personer med funktionsnedsättning)	58 %	80 %	tas fram av nämnden	2012
Kommentar: Enligt förvaltningens beräkningar har DUR använts i 58 % av utredningarna i de typer av ärenden där metoden ska användas. Att utfallet är sämre än målet beror bl.a. på handläggarbyten under året.				
Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de blir väl bemötta av stadens personal (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	82 %	89 %	89 %	2012
Kommentar: I stadens brukarundersökning för 2012 har brukarna fått ta ställning till påståendet "personalen respekterar mig och lyssnar på mig". Av de brukare som har insats beviljad från Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd är andelen positiva svar 84 % från dem som har daglig verksamhet, 78 % från dem som har grupp- eller servicebostad och 91 % från dem som har insatsen korttidshem. Den genomsnittliga andelen nöjda är 82 % enligt stadsledningskontoret. Motsvarande andel för staden som helhet är 82,3 %.				
Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de kan påverka insatsens utformning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	71 %	72 %	72 %	2012

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Kommentar: Av de 73 personer som beviljats insatsen bostad med särskild service från Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltninga och som svarat på stadens brukarundersökning år 2012 angav 59 % att de själva varit med och planerat det stöd de fått. Motsvarande andel för staden som helhet är 63 %. Av de 104 personer som beviljats insatsen daglig verksamhet från Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltning och som svarat på stadens brukarundersökning år 2012 angav 77 % att de själva deltagit i planeringen av sin dagliga verksamhet. Andelen ja-svar har ökat jämfört med både 2011 och 2010. Motsvarande andel för staden som helhet är 70 %. Av de 26 personer som beviljats insatsen korttidshem från Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltning och som svarat på stadens brukarundersökning uppgav 78 % att de själva varit med och planerat sitt stöd. Motsvarande andel för staden som helhet var 63 %. Det sammantagna utfallet för boende, daglig verksamhet och korttidshem vad gäller att kunna vara med och bestämma blir således 71 % i Hägersten-Liljeholmen mot 64 % för staden som helhet.				
Andelen personer med funktionsnedsättning som upplever att de har en fungerade bostad (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	86 %	85 %	tas fram av nämnden	2012
Kommentar: I stadens brukarundersökningar har frågor ställts om den enskilde får det stöd och har de hjälpmedel i sin bostad som personen behöver. Frågan finns med i brukarundersökningar för insatserna gruppboende, korttidsboende och barnboende. Av personer har beslut från Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltning om gruppbostad eller servicebostad anser 90 % att de har de hjälpmedel de behöver och 84 % att de får det stöd de behöver. Av dem som har insatsen korttidshem anser 77 % att de har de hjälpmedel de behöver och 92 % att de får det stöd de behöver. Det genomsnittliga värdet blir således 85,75 %. För staden som helhet är motsvarande siffra 81 %.				
Andelen personer med funktionsnedsättning som övergår till lönearbete efter deltagande i dagliga verksamheter enligt LSS eller dagverksamheter enligt SoL (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	2 %	0 %	tas fram av nämnden	2012

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period

Kommentar:
Två personer har fått arbete genom dagliga verksamheten Steget Framåt. Den ena anställningen kom till stånd efter praktik genom Kulturarvslyftet, den andra genom praktik på en av förvaltningens verksamheter.

Antal nytillkomna omsorgslägenheter för vuxna inom staden (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	6 st	6 st	100 st	2012

Kommentar:
Gruppbostaden Sture Hill med sex lägenheter öppnade i mars 2012.

Brukarens upplevelse av trygghet - LSS-boende, vuxna och barn (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	86 %	91 %	91 %	2012

Kommentar:
Av de 73 vuxna personer som fått biståndsbeslut från Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd och som svarat på stadens brukarundersökning år 2012 angav 86 % att de känner sig trygga i sin grupp- eller servicebostad. Motsvarande siffra i staden som helhet är 85 %. År 2010 var andelen nöjda i stadsdelsområdet 91 %, år 2011 var det 79 %.

Brukarnas nöjdhet med bemötande från biståndshandläggare inom stöd och service till personer med funktionsnedsättning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	72 %	85 %	tas fram av nämnden	2012

Kommentar:
I stadens brukarundersökning för 2012 har brukarna fått ta ställning till påståendet "biståndshandläggaren bemöter mig på ett bra sätt". Andelen positiva svar från dem som fått sin insats beviljad genom beslut av Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltning är 70 % för dem som har grupp- eller servicebostad, 71 % för dem som har korttidshem och 74 % för dem som har daglig verksamhet. Den genomsnittliga andelen nöjda är således 71,6 %. För staden som helhet är motsvarande siffra 66,6 %.

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Nöjda brukare - daglig verksamhet (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	91 %	91 %	91 %	2012

Kommentar:
Av de 104 brukare som beviljats insatsen daglig verksamhet från Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd och som svarade på stadens brukarundersökning år 2012 angav 91 % att de var nöjda med den dagliga verksamheten. För staden som helhet var andelen nöjda 83 %. I stadsdelsområdet var 93 % nöjda år 2010 och 78 % år 2011.

Nöjda brukare - korttidsboende (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	81 %	91 %	91 %	2012

Kommentar:
Av de 26 brukare som beviljats insatsen korttidshem från Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd och som svarade på stadens brukarundersökning år 2012 angav 81 % att de var nöjda med korttidshemmet. För staden som helhet var utfallet 85 % nöjda. Andelen nöjda år 2010 var 95 % och år 2011 var den 81 %.

Nöjda brukare - LSS-boende, vuxna och barn (Stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	92 %	88 %	88 %	2012

Kommentar:
Av de 73 vuxna personer som fått sitt biståndsbeslut från Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd och som svarade på stadens brukarunderundersökning år 2012 angav 92 % att de var nöjda med boendet i sin grupp- eller servicebostad. För staden som helhet var motsvarande andel 82 %. Andelen nöjda år 2010 var 89 % och 2011 var den 79 %.

Andel omsorgspersonal med grundutbildning (äldreomsorg)	90 %	90 %	tas fram av nämnden	2012

Kommentar:
Andelen vård- och omsorgspersonal som har grundutbildning varierar inom äldreomsorgens verksamheter. Personal erbjuds grundutbildning och snitt har en till två personal vid varje enhet utbildats i år. Förutom grundutbildning har personal fått kontinuerlig kompetensutveckling.

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Andelen nöjda omsorgstagare - biståndsbedömd dagverksamhet (äldreomsorg)	97 %	84 %	84 %	2012

Kommentar:
Resultatet från stadens brukarundersökningar visar att dagverksamheternas deltagare är mycket nöjda. Jämfört med 2011 har också nöjdheten ökat. Dagverksamheten Solkatten vid Fruängsgårdens servicehus har utökat sina öppettider utifrån de äldres och deras anhörigas behov och önskemål.

Andelen nöjda omsorgstagare - hemtjänst i ordinärt boende (äldreomsorg)	82 %	84 %	84 %	2012

Kommentar:
Årsmålet följs upp genom stadens årliga brukarundersökning för hemtjänst, där såväl hemtjänst i egen regi som privata hemtjänstutförare inom kundvalsmodellen ingår. För Hägersten-Liljeholmen var svarfrekvensen 76 % (777 svarande). Enligt resultaten för Hägersten-Liljeholmen har hemtjänsten totalt sett inte uppfyllt årsmålet. Den totala nöjdheten har dock ökat jämfört med 2011. Brukarundersökningen visar på varierande resultat, från 63 % till 94 % nöjda brukare, vid de olika hemtjänstutförarna. Resultaten analyseras och används i det fortsatta förbättringsarbetet.
Svarsfrekvensen totalt i staden var 75 %. Nöjdheten med hemtjänsten totalt sett i staden uppfylldes och var 84 %.

Andelen nöjda omsorgstagare - vård- och omsorgsboende (äldreomsorg)	83 %	84 %	84 %	2012

Kommentar:
Resultaten för Hägersten-Liljeholmen utifrån stadens brukarundersökning visar att årsmålet om de boendes nöjdhet med sitt boende inte ökat och därmed inte uppfyllts. Svarfrekvensen för Hägersten-Liljeholmen var 65 % (317 svarande). Av de boende har 16 % svarat själva på enkäten, 59 % har svarat tillsammans med anhörig. 25 % har besvarats av annan person. Verksamheten har haft fokus på ett individuellt anpassad omsorg, stimulans i vardagen, utevistelse och en trevlig måltid. Vid demensboende har de särskilda medlen för ökad bemanning haft fokus på att ordna meningsfulla och anpassade aktiviteter för de boende. Att kunna påverka sin vardag, utevistelse och aktiviteter är fortsatt viktiga förbättringsområden för 2013.
Svarsfrekvensen för staden totalt var 62 %. I staden totalt uppfylldes årsmålet med 84 %.

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Maten smakar bra - hemtjänst i ordinärt boende (äldreomsorg)	77 %	75 %	75 %	2012

Kommentar:
Enligt resultatet från stadens brukarundersökning uppfyller hemtjänsten totalt sett årsmålet. Nöjdheten med maten har också ökat jämfört med 2011.
Samtidigt visar brukarundersökningen på varierande resultat mellan de olika hemtjänstutförarna, från 50 % nöjda brukare till 100 % nöjda brukare.
Personal inom hemtjänsten i egen regi har genomgått den webbaserade utbildningen Mat och Hälsa för äldre.

Maten smakar bra - Vård och omsorgsboende (äldreomsorg)	75 %	76 %	75 %	2012

Kommentar:
Stadens brukarundersökning visar att KF:s årsmål om de boendes nöjdhet med maten uppfyllts. Däremot uppfylls inte stadsdelsnämndens årsmål, som satts utifrån tidigare resultat. 2010 var 76 % av de boende nöjda med maten och 2011 var 80 % av de boende nöjda med maten.

Måltiden är en trevlig stund på dagen - Vård och omsorgsboende (äldreomsorg)	77 %	76 %	75 %	2012

Kommentar:
Stadens brukarundersökning visar att årsmålet om de boendes upplevelse av måltiden uppfylls. Jämfört med 2011 har också nöjdheten ökat.

Omsorgstagarnas upplevelse av hur de kan påverka hur hjälpen utförs - hemtjänst i ordinärt boende (äldreomsorg)	70 %	74 %	74 %	2012

Kommentar:
Enligt resultaten från stadens brukarundersökning uppfylls inte årsmålet totalt sett. Brukarundersökningen visar på varierande resultat mellan hemtjänstutförarna när det gäller brukarnas nöjdhet med att kunna påverka hur hemtjänsten ska utföras, från 45 % nöjda brukare till 100 % nöjda brukare.

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Omsorgstagarnas upplevelse av trygghet - hemtjänst i ordinärt boende (äldreomsorg)	83 %	84 %	84 %	2012

Kommentar:
Enligt resultatet från stadens brukarundersökning uppfyller hemtjänsten, totalt sett, inte årsmålet. Brukarnas upplevelse av trygghet i hemtjänsten har dock ökat jämfört med 2011. Brukarundersökningen visar på varierande resultat mellan de olika hemtjänstutförarna, från 59 % nöjdhet med tryggheten till 100 % nöjdhet.

Omsorgstagarnas upplevelse av trygghet - vård och omsorgsboende (äldreomsorg)	89 %	90 %	89 %	2012

Kommentar:
Stadens brukarundersökning visar att KF:s årsmål om de boendes upplevelse av trygghet uppfyllts. Stadsdelsnämndens årsmål har dock inte uppfyllts. Jämfört med tidigare år har upplevelsen av trygghet ökat. (2010, var 88 % av de boende nöjda med tryggheten och 2011 86 % nöjda).

KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Vidta åtgärder för att förebygga och arbeta för att minska narkotikaanvändningen	2012-01-01	2013-12-31	
Utveckla kunskaper i svenska hos vård- och omsorgspersonal med svenska som andraspråk	2011-01-01	2012-12-31	

Kommentar:
Personalen har fått språkstöd vid handledning i dokumentationsarbetet.

Vård- och omsorgspersonal erbjuds grundutbildning	2011-01-01	2012-12-31	

Kommentar:
Grundutbildning har erbjudits till vård- och omsorgspersonal som saknar detta. I snitt är det två personal per enhet som genomgått grundutbildning 2012. Resultatet är att 90 % av vård- och omsorgspersonalen har grundutbildning.

Äldre ska ges möjlighet att påverka vad de vill äta och de ska ha möjlighet att välja mellan olika maträtter	2012-01-01	2013-12-01	

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se

KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse

Kommentar:
Boende på vård- och omsorgsboendet har möjlighet att välja mellan minst två maträtter. Kosten anpassas också utifrån den boendes behov.
Boende på servicehus och hemtjänstens brukare väljer själva vad de vill äta. Möjlighet finns t.ex. att få mat hämtad från servicehusets restaurang, där sådan finns, eller få hjälp med inköp av mat från affär.

NÄMNDMÅL:

All myndighetsutövning ska vara rättssäker och tillvara ta den enskildes resurser

Uppfylls helt

För att myndighetsutövningen ska vara rättssäker följer de myndighetsutövande enheterna inom individ- och familjeomsorgen och beställarenheten funktionsnedsättning noga lagar och riktlinjer samt domar från rättsliga instanser och beslut från tillsynsmyndigheter. Medarbetarna får utbildning i bl.a. handläggning och juridik. Avdelningen genomför egna verksamhetsuppföljningar, med bl.a. granskning av dokumentation, samt gör brukarundersökningar vid alla enheter om klienternas nöjdhet med bl.a. bemötande och insatser. Resultaten av undersökningarna analyseras och används för att förbättra verksamheten. Alla enheter har kvalitetsledningssystem som också bidrar till att säkerställa och utveckla kvaliteten i arbetet.

Äldreomsorgens biståndshandläggare skriver utredningar i stadens kartläggnings- och utredningsinstrument vilket ger ett allsidigt underlag vid beslut. Samtliga tidsbegränsade beslut är aktuella. Liksom övriga enheter inom social omsorg följs noga lagar och riktlinjer samt domar från rättsliga instanser och beslut från tillsynsmyndigheter. Samtliga tidsbegränsade beslut är aktuella.

Under augusti och september har stickprov genomförts på ett antal beslut om hemtjänstinsatser i nivåer över 14 för att säkerställa likställdheten i besluten.

Beställarenheten äldre har under året tillskapat en mottagningsgrupp där biståndshandläggare finns tillgängliga under kontorstid för äldre, närstående, utförare och samarbetspartners. Enhetens deltagande i samverkansprojektet Bättre samverkan Bättre liv har fortgått under året.

Stadens gemensamma kontaktcenter Äldre direkt svarar också på samtal angående stadsdelens biståndshandläggning och stadens utbud.

Biståndshandläggarna har deltagit i vidareutbildning via äldreförvaltningen. 2012 års utbildningar har bland annat berört demensområdet, äldreomsorgens värdegrund samt juridik.

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se

Möten hålls en gång per månad för enhetens interna kvalitetsutvecklingsarbete. Samtliga handläggare deltog under våren 2012 i handledning. Färdtjänstutredarna har under 2012 deltagit i utbildningar avseende riksfärdtjänst och färdtjänst.

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Brukarundersökningar genomförs om bemötande och handläggningens kvalitet.	2011-01-01	2012-12-31	

Kommentar:
Förvaltningen genomförde under våren 2012 brukarundersökningar vid samtliga myndighetsutövande enheter. Resultaten från undersökningarna, som till övervägande del uppvisar ett mycket gott resultat har redovisats för stadsdelsnämnden. Resultaten används i enheternas kvalitetsarbete.

NÄMNDMÅL:

Anhöriga ska uppleva att de får stöd och hjälp utifrån sin aktuella situation

● Uppfylls helt

En särskild anhörigkonsulent finns för anhöriga som stödjer en närstående under 65 år som är långvarigt sjuk eller har funktionsnedsättning. Stödet kan innebära enskilda samtal, vägledning och stöd i kontakten med socialtjänsten och andra myndigheter, information om olika intresseorganisationer eller deltagande i anhöriggrupp. Anhörigkonsultens tjänster säljs till stadsdelsförvaltningarna Skärholmen och Älvsjö.

Under 2012 har anhörigkonsulenten haft enskilda samtal med 53 personer, de flesta anhöriga till personer inom socialpsykiatrin. Anhöriggrupper har ordnats vid femton tillfället med totalt 56 deltagare. Information om anhörigstödet kan getts till olika enheter inom landstinget och förvaltningen samt till brukarföreningar m.fl.

Anhöriga till personer med beroendeproblematik kan få stöd via vuxenenheten. Föräldrar till barn med funktionsnedsättning kan få avlastning genom utredning och beslut av beställarenheten funktionsnedsättning. Barn till föräldrar med missbruksproblem och barn som upplevt våld i familjen kan få genom Vågengrupp eller Trappansamtal hos förvaltningens familjebehandlare.

Inom äldreomsorgen erbjuds anhöriga stöd och avlastning i olika former som anpassas utifrån den enskildes individuella behov och önskemål. Det finns biståndsbedömda insatser, anhöriggrupper samt stöd av anhörigkonsulenter. Uppsökande verksamhet har erbjudits till par som är 80 år och äldre.

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Anhöriga ska inbjudas till tematräffar och övergripande informationsmöten.	2011-01-01	2012-12-31	

Kommentar:
Anhörigkonsulenterna har inbjudit äldre och anhöriga till tematräffar, informationsmöten och andra evenemang. Under året har sex tematräffar genomförts. Tre "anhörigresor" har genomförts. Anhöriga har deltagit i anhöriggrupper, som har hållits på Fruängsgårdens servicehus, träfflokalen Antikträffen och frivilligcentralen Fenix. Sammanlagt har det varit 33 grupptillfällen med 159 besök. Sorgegrupper startas kontinuerlig och vid behov. Sorgegruppen som startades 2011 avslutades i mars 2012. Under året har tio Må-bra dagar erbjudits till äldre och anhöriga.

NÄMNDMÅL:

Den enskilde ska erbjudas en god hälso- och sjukvård som är trygg, säker och förebyggande

Uppfylls helt

Hälso- och sjukvården inom äldreomsorgen håller en god kvalitet.

Kvaliteten följs upp i verksamhetsuppföljningen och i den årliga kartläggningen som genomförts av medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS). Verksamheterna rapporterar också avvikelser och lämnar uppgifter om olika kvalitetsindikatorer till MAS, som används för att kunna följa upp och jämföra verksamheternas kvalitet.

Prioriterade utvecklingsområden har fortsatt varit att genomföra riskbedömningar för fall, undernäring och trycksår, dokumentation och vård i livets slut. I Senior Alert registreras det förebyggande arbetet kring fall, undernäring och trycksår. Palliativa registret syftar till att utveckla och säkra god vård i livets slut. Verksamheternas uppgift att registrera i de nationella kvalitetsregistren behöver intensifieras.

Enheterna har deltagit i systematiska läkemedelsgenomgångar som syftar till att säkerställa en god läkemedelsbehandling.

Verksamheterna har en god hygienisk standard och har deltagit i systematisk infektionsregistrering.

Enheternas förbättringsarbete av hälso- och sjukvårdsdokumentationen i systemet Vodok har fortgått. Vodoksamordnare har handlett och gett stöd till hälso- och sjukvårdens personal. Regional samverkansgrupp och central arbetsgrupp har arbetat med uppföljning och utveckling av hälso- och sjukvårdsdokumentationen. Dokumentationen vid enheterna behöver fortsätta att utvecklas.

Verksamheterna har haft ett bra samarbete med läkarna. Läkemedelsgenomgångar och vård i livets slut har varit viktiga gemensamma utvecklingsområden som diskuterats.

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se

Stadsdelsförvaltningen har också haft regelbundna samverkansmöten med vårdcentraler inom stadsdelsområdet.

Verksamheterna i egen regi och de entreprenaddrivna verksamheterna redovisar årligen en patientsäkerhetsberättelse, där det systematiska kvalitetsarbetet inom patientsäkerhetsområdet beskrivs.

En lex Maria-anmälan har gjorts till Socialstyrelsen rörande en händelse vid en av entreprenaderna.

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Boende på vård- och omsorgsboende och servicehus ska erbjudas individuell riskbedömning avseende fall, undernäring och trycksår.	2011-01-01	2013-12-01	

Kommentar:
De boende på servicehus och vård- och omsorgsboende har erbjudits riskbedömningar avseende fall, undernäring och trycksår. Enheternas arbete med riskbedömningarna har följts upp i den årliga kartläggningen som genomförts av MAS under v.41.

Egenkontroll av hygienrutinerna ska genomföras.	2011-01-01	2013-12-31	

Kommentar:
Hygienronder och uppföljning av hygienronder har genomförts vid servicehus och vård- och omsorgsboenden. Enheternas hygienombud har informerat om och följt upp att rutinerna följs.

Introduktion och utbildning ska ges inför införandet av kvalitetsregistret Senior Alert	2012-01-01	2012-12-31	

Kommentar:
Övergripande introduktion genomfördes under våren 2012.

Äldreomsorgen ska samverka och bistå landstinget i genomförandet av läkemedelsgenomgångar på vård- och omsorgsboende och servicehus.	2011-01-01	2013-12-31	

Kommentar:
Sjuksköterska vid servicehus och vård- och omsorgsboende bistår läkare vid årliga läkemedelsgenomgångar, oftare vid behov. Enheternas arbete med läkemedelsgenomgångarna har följts upp i kartläggningen som genomförts av MAS under v.41.

NÄMNDMÅL:

Den enskilde ska få ett gott bemötande

Uppfylls helt

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se

Frågor om bemötande ingår i alla brukarundersökningar som görs inom social omsorg. Resultaten i undersökningarna skiljer sig åt mellan enheterna, men överlag är brukarna nöjda med det bemötande som de fått. Också i stadens brukarundersökningar får förvaltningen ett gott resultat på frågor om bemötande. I de fall där undersökningarna visar att det finns brister i bemötandet diskuteras det vid den aktuella enheten och tas upp i handledning. Vid klagomål på enskilda handläggare vidtas de åtgärder som kan vara lämpliga i det enskilda fallet.

Vid förvaltningens gruppbostäder har bemötandefrågorna diskuterats mycket, bl.a. i studiecirkelform, inom ramen för det hot- och våldprojekt som genomförts vid enheterna. Vid beställarenheten funktionsnedsättning har flera medarbetare gått specialiserade utbildningar i samtalsmetodik och bemötande av personer med funktionsnedsättning.

Brukarna inom äldreomsorgen och deras anhöriga är nöjda med personalens bemötande. Nöjdhet med och synpunkter på såväl biståndshandläggarnas bemötande som utförarnas bemötande följs upp i stadens årliga centrala brukarundersökningar. I april genomförde beställarenheten äldre också en egen brukarundersökning om bemötande och förmedling av information. Resultaten visar att brukarna är nöjda med biståndshandläggarnas och färdtjänsthandläggarnas bemötande och information.

Verksamheterna tar också tillvara de synpunkter som kommer från brukare och anhöriga i den dagliga kontakten samt vid brukar- och anhörigmöten. Synpunkterna används i enheternas kvalitets- och förbättringsarbete.

Värdegrundsarbetet har fortgått i vid enheterna.

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Brukarundersökningar genomförs om bemötande och delaktighet. (Program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning)	2012-01-01	2012-12-31	

Kommentar:
Förvaltningen har genomfört egna brukarundersökningar om bemötande och delaktighet vid både myndighetsutövande enheter och hos de egna utförarna. Resultaten från undersökningarna har redovisats för stadsdelsnämnden och används i enheternas kvalitetsarbete.

✓ Insiktsutbildning ska ordnas för förtroendevalda och medarbetare. (Program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning)	2012-01-01	2012-12-31	

Kommentar:
Den planerade insiktsutbildningen kunde av olika skäl inte genomföras, men förvaltningen ska undersöka om en liknande utbildning kan ordnas av projektet Carpe.

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Medarbetarna ska inbjudas till lunchföreläsningar om olika funktionsnedsättningar. (Program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning)	2012-01-01	2012-12-31	

Kommentar:
Inga lunchföreläsningar har genomförts under året på grund av minskad efterfrågan som hänger samman med att kunskapsbehovet tillgodoses genom de utbildningar om funktionsnedsättningar som många anställda tar del av i projektet Carpe.

NÄMNDMÅL:

Den enskilde ska få insatser av god kvalitet som erbjuder delaktighet och stärker förmågan att leva ett självständigt liv

Uppfylls helt

För att få så goda beslutsunderlag som möjligt använder de myndighetsutövande enheterna inom social omsorg standardiserade utrednings- och uppföljningsmetoder som ASI, BBiC och Dur. Vid beslut om insats upprättas arbetsplaner och vårdplaner tillsammans med den enskilde. Utförarenheternas genomförandeplaner upprättas också tillsammans med den enskilde. Alla planer ska följas upp och revideras tillsammans med den enskilde. Personer med behov av insatser enligt SoL erbjuds individuell plan vid behov av samverkan med hälso- och sjukvården. Brukare som har insatser enligt LSS ska erbjudas, och kan själva begära att få, individuell plan enligt LSS.

Förvaltningens gruppbostäder har under året förberett det arbete som inledas under 2013 med en särskild metod för brukardelaktighet. Glasade Gången och Fruängens yrkesgrupp har regelbundna arbetsplatsmöten och årliga planeringsdagar med sina arbetstagare. Verksamhetens värdegrund är framtagen tillsammans med arbetstagarna. Inom socialpsykiatrin finns brukarråd.

Nämndens indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	Period
Andel äldre som är nöjda med fixartjänsterna	100	77 %	2012

Kommentar:
Äldrestöd har genomfört en brukarundersökning genom telefonintervju utifrån ett fastställt frågeformulär. Undersökningen omfattade alla som var i kontakt med fixartjänsten under perioden 15 oktober till 15 november, totalt 25 personer. Alla var nöjda med "fixarnas" hjälp. Under året har 231 äldre fått hjälp av "fixarna" varav 56 nya kunder. De vanligaste hjälpinsatserna har varit olika former av säkerhetsinsatser (t.ex. halksäkra mattor, fästa sladdar, sätt upp och kontrollera brandvarnare), sätta upp gardiner och byta lampor.

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Hemtjänsten i egen regi ska planera för ökad personalkontinuitet för brukare som har insatser flera gånger per dag.	2012-04-27	2013-12-31	

Kommentar:
Hemtjänsten har tagit fram arbetssätt och rutiner för ökad personalkontinuitet för äldre med särskilda behov, såsom äldre med demenssjukdom och multisjuka äldre. Arbetet fortsätter att utvecklas under 2013.

NÄMNDMÅL:

Den som utsatts för våld i nära relation ska få ett samordnat och professionellt stöd

Socialsekreteraren vid förvaltningens team mot våld i nära relation har utrett behov av stöd och skydd för personer som utsatts för våld i nära relation och teamets kvinnostödjare har gett praktiskt och psykosocialt stöd till de våldsutsatta. Teamet har också ansvarat också för samverkan och kunskapsförmedlingen mellan olika enheter inom stadsdelsförvaltningen vad gäller våld i nära relation. Personer som utövat våld har, oavsett kön, kunnat få samtal enskilt eller i grupp vid den mansmottagning som drivs i samverkan med andra stadsdelsförvaltningar i söderort. Barn som bevittnat våld har fått samtal enligt den s.k. Trappanmodellen hos förvaltningens familjebehandlare.

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
En mottagning för våldsutövande män ska byggas upp i samverkan med andra stadsdelar i söderort.	2012-01-01	2012-12-31	

Kommentar:
Mansmottagningen, som tar emot också våldsutövande kvinnor, drivs tillsammans med stadsdelsförvaltningarna Enskede-Årsta-Vantör (som är projektägare), Farsta, Skarpnäck och Älvsjö. Mottagningen finansieras med stöd av projektmedel. Under 2012 tog mottagningen emot tio män från Hägersten-Liljeholmens stadsdelsområde, varav de flesta på remiss från enheter inom stadsdelsförvaltningen.

Fortsatt satsning på kompetensutveckling.	2011-01-01	2012-12-31	

Kommentar:
Medarbetarna vid teamet mot våld i nära relation har deltagit i stadens seminarier, nationella brottsofferdagen mm. Socialsekreterare och biståndsbedömare från social omsorg har deltagit i föreläsning av mansmottagningen om våldsutövare.

Förvaltningen ska utveckla sina metoder att hjälpa barn som upplevt våld i sina familjer.	2012-01-01	2012-12-31	

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse

Kommentar:
Socialsekreterare vid barn- och ungdomsenheten har under perioden gått utbildning i utredningsmetoden Signs of Safety och om säkerhetsplanering. De har därefter utarbetat en metod som kan användas i utredningen av barn som utsätts eller misstänks vara utsatta för våld i nära relation. Familjebehandlare inom öppenvården har gått samma utbildning för att arbetet med säkerhetsplanering och behandling ska kunnas slussas över på ett säkert sätt till öppenvården. Familjestödsteamet deltar i ett projekt om insatser för våldsutsatta barn och ungdomar. Målet för projektet är att förbättra barnens situation och få våldet att upphöra genom att hitta metoder att fånga upp föräldrar och stödja dem att hitta andra förhållningssätt.

NÄMNDMÅL:
Äldre ska erbjudas aktiviteter och social samvaro

Uppfylls helt

Det finns ett välorganiserat och brett utbud av olika aktiviteter och möjligheter till social samvaro för äldre i stadsdelen. Seniorhälsans och pensionärsorganisationernas verksamheter på servicehusen och på mötesplatserna Antikträffen och Hövdingagården är mycket uppskattade av de äldre, likaså dagsutflykterna som i första hand vänder sig till äldre som har svårt att ta sig ut på egen hand. Omkring 450-500 äldre deltar i de öppna verksamheterna.

För de boende på vård- och omsorgsboende anordnas olika dagliga aktiviteter både i grupp och individuellt. Boendets aktivitetsombud informerar och organiserar olika aktiviteter.

Under året har en meningsfull vardag, utevistelse och en trevlig måltid prioriterats i verksamheten. Vård- och omsorgsboende har erhållit extra demensmedel för ökad bemanning samt medel för "Unga i omsorgen", där ungdomar på helgerna hjälpt de boende att delta i olika aktiviteter, kulturupplevelser samt gett de boende ökade möjligheter till utevistelse.

Nämndens indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	Period
Andel deltagare som är nöjda med dagsutflykterna	100	82 %	2012

Kommentar:
Årets dagsutflykter har varit mycket uppskattade av deltagarna.

Andel deltagare som är nöjda med Seniorhälsans verksamhet	100 %	82 %	2012

Kommentar:
Seniorhälsans verksamhet har under året varit mycket välbesökt och uppskattad av deltagarna.

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Boende- och anhörigmöten ska hållas regelbundet för dialog.	2011-01-01	2012-12-31	

Kommentar:
Boende och anhöriga har inbjudits till regelbundna träffar för information och dialog vid äldreomsorgens verksamheter.

✓ Fortsatt satsning på kompetensutveckling inom området social dokumentation.	2012-01-01	2012-12-31	

Kommentar:
Kompetensutveckling har genomförts inom området social dokumentation. På enheterna finns handledare för stöd i dokumentationsarbetet. Äldreomsorgens utvecklingsgrupp för social dokumentation har träffats regelbundet under året.

✓ Dagsutflykter ska anordnas för äldre under hela året. Program ska tas fram.	2011-01-01	2012-12-31	

Kommentar:
Dagsutflykter har genomförts under året. Sammanlagt genomfördes 48 utflykter med 297 deltagare under perioden maj t.o.m. december.

✓ Matgrupper för äldre med behov av stöd ska erbjudas på Antikträffen.	2011-01-01	2012-12-31	

Kommentar:
På Antikträffen har äldre erbjudits möjlighet att äta tillsammans.

▶ Seniorhälsan ska erbjuda aktiviteter, social samvaro och kultur för äldre över 65 år i stadsdelen. Äldre som bor på vård- och omsorgsboende, servicehus eller har hemtjänst ska ges möjlighet att delta om de så önskar.	2011-01-01	2013-12-31	

Kommentar:
Seniorhälsan erbjuder ett brett utbud av olika aktiviteter på stadsdelens servicehus och på mötesplatserna Hövdingagården och Antikträffen i samverkan med pensionärsorganisationer. Verksamheten har under året varit mycket välbesökt, ca 18 000 besök. Exempel på aktiviteter är bland annat, allsång, underhållning, bingo, sittgymnastik, promenadgrupp, qigong, må bra dag, biljard, frågesport och hantverk. På Fruängsgårdens servicehus finns också ett välbesökt och uppskattat gym, där introduktion erbjuds.

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se

KF:S MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:

2.4 Stockholms stad som arbetsgivare ska erbjuda spännande och utmanande arbeten

Uppfylls helt

Arbetsmiljöutbildning för chefer och skyddsombud har genomförts under våren 2012. Chefsforum som riktar sig till alla chefer har genomförts under vår och höst med olika teman bl.a. om kvalitet, kommunikation och intranät samt upphandling. Kompetensförsörjning säkerställs via medarbetarsamtal då individuella kompetensutvecklingsplaner ska utarbetas. En särskild kompetensförsörjningsplan har tagits fram i samband med verksamhetsplanen för 2013 och där vi beskriver att förskollärare är ett bristyrke. För att stärka kompetensen erbjuds barnskötare utbildning till förskollärare genom Stockholms stads satsning. Förvaltningen har också deltagit i stadens traineeprogram.

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Aktivt Medskapandeindex	68	68	fastställs 2012	2012

Kommentar:
Aktivt medskapandeindex(AMI) består av tre delindex motivation, ledarskap och styrning. Spannet mellan förvaltningens högst och lägsta värde är 94-43.

Andel medarbetare på deltid som erbjuds heltid	16,7 %	10 %	75 %	2012

Kommentar:
Ofrivilligt deltidsanställda medarbetare har tillfrågats om intresse för att arbeta heltid. Av de 48 som önskade heltid har 8 erbjudits detta, vilket motsvarar 16,7 %. Årsmålet var 10 %. Arbetet med att erbjuda högre sysselsättningsgrad fortsätter.

Chefer och ledare ställer tydliga krav på sina medarbetare	90,1 %	90 %	80 %	2012

Kommentar:
Resultatet från medarbetarenkäten visade att 90,1 % av de som svarat anser att förvaltningens chefer ställer tydliga krav på sina medarbetare.

Medarbetare vet vad som förväntas av dem i deras arbete	92 %	90 %	80 %	2012

Kommentar:
Resultatet från medarbetarenkäten visade att 92 % av de som svarat vet vad som förväntas av dem i deras arbete.

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Sjukfrånvaro (alla nämnder/bolag)	6,6 %	5,8 %	4,5 %	VB 2012

Kommentar:
Att sänka sjukfrånvaron har varit högt prioriterat under många år. Sjukfrånvaron har under år 2012 varierat mellan 9,2 % (feb.) och 4,7 % och den totala sjukfrånvaron är 6,6 %. Sjukfrånvaron 2 till14 dagar har ökat.

NÄMNDMÅL:

Medarbetares och chefers kompetens ska utvecklas genom riktade insatser (Se även aktiviteter under 2.2 och 2.3.)

Uppfylls helt

Arbetsmiljöutbildning för chefer och skyddsombud har genomförts under våren 2012. Chefsforum som riktar sig till alla chefer har genomförts under vår och höst med olika teman bl.a. om kvalitet, kommunikation och intranät samt upphandling. Kompetensförsörjning säkerställs via medarbetarsamtal då individuella kompetensutvecklingsplaner ska utarbetas. En särskild kompetensförsörjningsplan har tagits fram i samband med verksamhetsplanen för 2013 och där vi beskriver att förskollärare är ett bristyrke. För att stärka kompetensen erbjuds barnskötare utbildning till förskollärare genom Stockholms stads satsning. Förvaltningen har också deltagit i stadens traineeprogram.

Nämndens indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	Period
Andel omsorgspersonal som uppnår kan-nivå enligt äldreomsorgens yrkeskrav (KEY) inom områdena demensvård, vård i livets slut och anhörigstöd.		90 %	2012

Kommentar:
Mätning har inte genomförts för 2012. Utbildningsinsatser har bl.a. genomförts inom demensområdet. Av vård- och omsorgspersonalen har 90 % grundutbildning.

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Förvaltningen ska erbjuda praktikplatser till personer med funktionsnedsättning. (Program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning)	2012-01-01	2012-12-31	

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse

Kommentar:
Förvaltningen har kontaktat företagsföreningar i stadsdelsområdet för ett besök i syfte att undersöka möjligheter till praktik eller arbete. Besöken har genomförts tillsammans med en person som är knuten till rådet för funktionshindersfrågor i Hägersten-Liljeholmen.

✓	Förvaltningen ska se över hur förvaltningens arbetsplatser kan bli välfungerande för alla. (Program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning)	2012-01-01	2012-12-31

Kommentar:
Resultaten av skyddsronder och medarbetarenkäter har följts upp och utvärderats bl.a. i syfte att göra arbetsplatserna mer välfungerande och tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. Utvecklingsinsatser har gjorts kontinuerligt för medarbetare och chefer. Uppföljning av den interna kontrollen har gjorts bl.a. avseende arbetsmiljön. Ergonomer har anlitats vid behov. HR-konsulter och personalkonsulent har haft utbildnings- och informationsinsatser för cheferna i gällande riktlinjer såsom kränkande behandling, rehabiliteringsprocessen m.m. Handläggare i förvaltningen har inbjudits till genomgång av hur vi skriver tjänsteutlåtanden och uttrycker oss lättfattligt. En uppdaterad mall för tjänsteutlåtanden samt skrivregler har publicerats på intranätet.

✓	Förvaltningen ska utse en ansvarig för praktikanter med funktionsnedsättning. (Program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning)	2012-01-01	2012-12-31

Kommentar:
En ansvarig person har utsetts av förvaltningen.

✓	Aktivt deltagande på arbetsplatsträffar och planeringsdagar. Bidra med egna erfarenheter och förslag på hur mål, riktlinjer, förhållningssätt och policies kan verkställas i praktiken.	2012-01-01	2012-12-31

Kommentar:
Genom återkommande träffar med olika arbetslag har det blivit lättare att ta upp frågor som medarbetarna haft och som påverkat dem i deras arbete.
Medarbetarna har involverats i kvalitetsarbetet med genomförandeplaner, dokumentation och diskussioner där delaktigheten ökat vilket främjar en bra arbetsmiljö.
Kontinuerliga diskussioner och problematisering om hur en bra arbetsmiljö skapas.
Genomgång och analys av medarbetarenkäten.

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Arbetsplatsträffarna ska ha fokus på att öka medarbetarnas engagemang i arbetet med verksamhetens mål. Särskilda teman behandlas under året.	2012-01-01	2012-12-01	

Kommentar:
Särskilda teman som har behandlats på arbetsplatsträffarna under 2012 är friskvård. arbetsmiljöpolicy, kränkande särbehandling, mobbning och trakasserier, utbildning i etik, genomgång av Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltnings värdegrund, kommunikation, bemötande, respekt och samarbete.
Ett konkret exempel är en enhet där utbildning i etik och genomgång av Hägersten-Liljeholmens värdegrund har resulterat i en etiklåda som tas fram en gång per månad och där påståenden diskuteras i grupper och hur gruppen förhåller sig till dessa påståenden.

✓ Inom äldreomsorgen erbjuds omsorgspersonal grundutbildning, validering mot yrkeskrav, individuella kompetensutvecklingsplaner och arbetsplatsnära kompetensutveckling. Prioriterade områden är fortsatt social dokumentation med språkstöd samt demensvård, vård i livets slut och anhörigstöd/etik och bemötande.	2011-01-01	2012-12-31	

Kommentar:
Äldreomsorgens medarbetare har individuella kompetensutvecklingsplaner där behov och önskemål av utbildningsinsatser framgår. Utbildningar inom demensområdet, vård i livets slut, lagar, kost och hälsa samt handledning i dokumentation har genomförts.
Introduktionsutbildning för sommarvikarier anordnas i juni och i augusti hölls introduktionsutbildning för helgarbetande ungdomar som är med i projektet "Unga i omsorgen".

✓ Personal inom hemtjänsten i egen regi ska genomgå den webbaserade utbildningen "Mat och hälsa för äldre".	2012-04-27	2012-12-31	

Kommentar:
Personalen (98 %) har gjort den webb-baserade utbildningen om mat och hälsa för äldre.

✓ Samtliga enheter ska redovisa arbetet utifrån Jämställdhets- och mångfaldsplan för 2010-2012	2012-01-01	2012-12-31	

Kommentar:
Enheternas arbete redovisas i bilagan Uppföljning av Jämställdhets- och mångfaldsplan (2010-2012) för år 2012.

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Stärkt ledarskap. Chefer på alla nivåer i organisationen ges individuell återkoppling på sitt ledarskap utifrån medarbetarenkäten.	2012-01-01	2012-12-31	

Kommentar:
Cheferna har fått individuell återkoppling på sitt ledarskap utifrån medarbetarenkäten och ledarskapsrapporten.

Stärkt medarbetarskap. Samtliga medarbetare har en individuell utvecklingsplan som fortlöpande uppdateras.	2012-01-01	2013-12-31	

Kommentar:
Medarbetarskapet har stärkts genom ökad delaktighet på möten. De individuella utvecklingsplanerna uppdateras fortlöpande. Medarbetarna har redovisat delaktigheten i medarbetarenkäten. Resultatet av medarbetarenkäten har diskuterats och analyserats på APT. Medarbetare som har velat utvecklas vidare och anta chefsuppdrag har stötts.

NÄMNDMÅL:

Sjukfrånvaron ska minska jämfört med 2011

Uppfylls delvis

Arbetet med att sänka sjukfrånvaron bland anställda har varit högt prioriterat under många år. Sjukfrånvaron har under år 2012 varierat mellan 9,2 % (feb.) och 4,7 % och den totala sjukfrånvaron är 6,6 %. Arbetet med att minska den långa sjukfrånvaron har varit framgångsrikt. Framgångsfaktorer har varit stöd till enheter med hög frånvaro och regelbudna uppföljningsmöten med försäkringskassa och företagshälsovård. Den korta sjukfrånvaron dag 2 till 14 har ökat under 2012.

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Förvaltningen ska genomföra fysiska och psykosociala skyddsronder.	2012-01-01	2012-12-31	

Kommentar:
Förvaltningen har genomfört såväl psykosociala som fysiska arbetsmiljöronder.

Följa stadens rehabiliteringsprocess. Regelbundna möten mellan chefer, försäkringskassa, HR-konsulter, personalkonsulent och företagshälsovård.	2011-01-01	2012-12-31	

Kommentar:
Uppföljningsmöten har genomförts enligt planering under 2012.

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Beskriva arbetet med att minska upprepade korta sjukfrånvarotillfällen.	2012-01-01	2012-12-31	

Kommentar:
Rutiner inom varje enhet för hur man hanterar sjukfrånvaron från dag 1 och framåt. Generellt gäller att en första kontakt med företagshälsovården sker efter fyra sjuktillfällen under en sex månaders period. Beroende på sjukproblematik görs en bedömning i varje enskilt fall.

✓ Beskriva det långsiktiga arbetet att främja hälsan hos de anställda.	2012-01-01	2012-12-31	

Kommentar:
Hälsofrämjande aktiviteter av olika slag har uppmuntrats. Flera arbetsplatser har hälsocoacher. Erbjudanden om rabatt på gymkort och friskvårdstimme är exempel på friskvårdsaktiviteter som anställda tagit del av under året. I det hälsofrämjande arbetet betonas en helhetssyn på hälsa.

✓ Enheterna ska redovisa hur man arbetar för att skapa en god arbetsmiljö och motverkar kränkningar, mobbning och trakasserier på arbetsplatsen.	2012-01-01	2012-12-31	

Kommentar:
Enheterna har arbetet med att skapa en god arbetsmiljö samt med att motverka kränkningar, mobbning och trakasserier. Detta har redovisats i enheternas verksamhetsberättelser.

✓ Systematisk uppföljning av sjukfrånvaron per enhet. Cheferna hämtar uppgifter ur systemet Infoview månadsvis. Sjukfrånvaron analyseras.	2012-01-01	2012-12-31	

Kommentar:
Sjukfrånvaron har följts upp per enhet och analyserats.

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se

KF:S INRIKTNINGSMÅL 3:

3. Stadens verksamheter ska vara kostnadseffektiva

Nämndens mål har uppfyllts i allt väsentligt under året. Några har dock inte kunnat uppfyllas inom beslutad budget. Nämnden redovisar ett nettoöverskott med 1,2 mnkr före resultatöverföring. Efter resultatöverföring redovisas ett nettoöverskott med 0,1 mnkr. Underskott finns dock inom äldreomsorg, individ- och familjeomsorg, stadsmiljöverksamhet samt inom ekonomiskt bistånd. Alla enheter har noggrant analyserat och följt upp kostnader och intäkter varje månad och arbetat för fortsatt budgethållning.

Risk- och väsentlighetsanalys (ROV) har genomförts av alla enheter i samband med verksamhetsplanen för 2013. Internkontroll har genomförts på enheterna. Kontroll av enheternas internkontroll har genomförts under året. Administrationens andel av totalkostnaderna har minskat. Förvaltningen har bedrivit Leanarbete med några enheter. Styrningen och uppföljningen av nämndens verksamhet är tydlig enligt revisionens årsrapport där nämnden fick godkänt för samtliga granskningsområden. Målen har uppfyllts i allt väsentligt.

KF:S MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:

3.1 Budgeten ska vara i balans

Uppfylls helt

Nämnden redovisar ett nettoöverskott med 1,2 mnkr före resultatöverföring. Efter resultatöverföring redovisas ett nettoöverskott med 0,1 mnkr, vilket är en oförändrat jämfört med 2011. Underskott finns inom äldreomsorg, individ- och familjeomsorg, stadsmiljöverksamhet samt inom ekonomiskt bistånd. Samtliga verksamheter har under året arbetat aktivt med att minska kostnaderna.

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar (alla nämnder)	99,9 %	100 %	100 %	VB 2012
Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar (alla nämnder)	99,9 %	100 %	100 %	VB 2012
Nämndens prognossäkerhet T2 (alla nämnder)	99,74 %		+/- 1 %	2012

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se

NÄMNDMÅL:

Nämndens verksamheter ska bedrivas på ett kostnadseffektivt sätt och inom beslutad budget

Uppfylls helt

Nämndens mål har uppfyllts i allt väsentligt under året. Några har dock inte kunnat uppfyllas inom beslutad budget. Nämnden redovisar ett nettoöverskott med 1,2 mnkr före resultatöverföring. Efter resultatöverföring redovisas ett nettoöverskott med 0,1 mnkr. Underskott finns dock inom äldreomsorg, individ- och familjeomsorg, stadsmiljöverksamhet samt inom ekonomiskt bistånd.

Ett omfattande satsning på öppenvårdsinsatser och förstärkt familjevård har pågått vilket har bidragit till att minska kostnaderna inom barn- och ungdom.

Biståndsbedömningen inom äldreomsorgen har varit under översyn då förbrukning har legat betydligt högre än den budgeterade.

Förvaltningen har fortsatt sin samverkan med arbetsförmedlingen och försäkringskassan i syfte att personer med ekonomiskt bistånd ska få arbete eller insats som kan leda till att de får inkomst av arbete eller annan form av egen försörjning. Insatserna har varit fokuserade på utveckling av metoder för att hjälpa dem som står längst från arbetsmarknaden. Särskild uppmärksamhet har ägnats arbetslösa ungdomar som ansöker om ekonomiskt bistånd. Inom ekonomiskt bistånd har en omorganisation genomförts. Efter omorganisationen har kostnaderna för utbetalt bistånd minskat jämfört med kostnaderna föregående år.

Alla enheter har noggrant analyserat och följt upp kostnader och intäkter varje månad.

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se

Analys av resultaträkning – Uppföljning av driftbudget

(mnkr)	Budget kostn.	Utfall kostn.	Diff.	Budget intäkter	Utfall intäkter	Diff.	Budget netto	Utfall netto	Diff.
Nämnd- och förvaltningsadministration	44,6	43,0	1,6	2,0	2,3	0,3	42,6	40,6	2,0
Individ- och familjeomsorg	132,1	140,9	-8,8	13,5	14,0	0,5	118,6	127,0	-8,4
varav socialpsykiatri	47,1	53,3	-6,2	4,3	5,6	1,3	42,8	47,7	-4,9
Flyktingmottagande	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0
Stadsmiljöverksamhet	13,3	14,8	-1,5	0,0	0,2	0,2	13,3	14,6	-1,3
avskrivningar	2,7	2,6	0,1	0,0	0,0	0,0	2,7	2,6	0,1
internräntor	1,5	1,4	0,1	0,0	0,0	0,0	1,5	1,4	0,1
Förskoleverksamhet	569,8	562,8	7,0	61,0	56,2	4,8	508,8	506,6	2,2
Äldreomsorg	636,6	652,9	-16,3	89,5	95,4	5,9	547,1	557,5	-10,4
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	292,5	296,1	-3,6	49,4	55,9	6,5	243,1	240,2	2,9
Kultur- och föreningsverksamhet	23,3	20,2	3,1	1,5	1,7	0,2	21,8	18,4	3,4
Arbetsmarknadsåtgärder	8,1	8,0	0,1	3,6	4,3	0,7	4,5	3,6	0,9
Ekonomiskt bistånd	64,7	68,5	-3,8	1,7	2,1	0,4	63,0	66,4	-3,4
varav handläggare	19,5	17,9	1,6	0,0	0,2	0,2	19,5	17,8	1,7
Övrig verksamhet	18,0	5,0	13,0	0,0	0,0	0,0	18,0	5,0	13,0
Summa stadsdelsnämnd	1 807,3	1 816,1	-8,8	222,2	232,2	11,5	1 585,1	1 583,9	1,2
Uttag/avsättning resultatfond									-1,1
Summa efter resultatdisposition									0,1

Nämnden har fördelat medel till verksamheterna i enlighet med kommunfullmäktiges prioriteringar, utan några omfördelningar. Ett avdrag har gjorts med 3,65 % för att finansiera den gemensamma administrationen och övrig verksamhet inklusive en förvaltningsgemensam buffert. Administrationens andel av de totala kostnaderna har minskat jämfört med 2011.

Kopplingen mellan ekonomiskt utfall och måluppfyllelse har varit svår att analysera. Nästan alla nämndmål har uppfyllts och nämnden redovisar ett litet överskott mot budget efter resultatöverföring. Det finns underskott inom vissa verksamheter. Det är emellertid svårt att påvisa några skillnader i måluppfyllelse mellan verksamheter som redovisar överskott respektive underskott.

Nämnden redovisar ett nettoöverskott med 1,2 mnkr före resultatöverföring och ett nettoöverskott med 0,1 mnkr efter resultatöverföring. Det finns mindre avrundningsdifferenser i tabellerna som anges i mnkr jämfört med rapporterna från Agresso där bokföringen är gjord i kronor och öre.

Administration			
	Budget netto	**Utfall netto**	**Avvikelse**
Nämnd och förvaltningsadministration	42,6	40,6	2,0
Summa verksamheten	**42,6**	**40,6**	**2,0**

Utfallet för den gemensamma administrationen i årsredovisningen för 2012 visar ett nettoöverskott med 2,0 mnkr jämfört med budget. Överskottet beror

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se

på ökade intäkter för sålda tjänster, minskade personalkostnader genom omorganisation och minskad kostnader för IT genom att licenskostnader för IT har förts över till verksamheterna.

Individ- och familjeomsorg			
Mnkr	Budget netto	Utfall netto	Avvikelse
Individ- och familjeomsorg	118,6	127,0	-8,4
Summa avdelningen	**118,6**	**127,0**	**-8,4**

Utfallet för individ- och familjeomsorg (insatser för barn- och ungdom, missbruksvård och socialpsykiatri) visar ett sammantaget nettounderskott med 8,4 mnkr före resultatöverföringar jämfört med budget. Barn- och ungdomsenheten visar på ett nettounderskott med 0,4 mnkr vilket främst beror på ökade kostnader för insatser för ungdomar med en svår och sammansatt problematik vilket i vissa fall medfört långvariga SiS-placeringar under året. Verksamheten arbetar metodiskt med bl.a. öppenvårdsinsatser för att minska kostnaderna. Vuxenenheten visar ett nettounderskott med 5,2 mnkr. Underskottet beror främst på fler LVM-placeringar samt att fler unga mellan 20-25 år och med svår samsjuklighet har varit placerade på HVB-hem med behandling. Andelen hemlösa fortsätter att vara hög och kostnader för olika boendeformer är en betydande andel av kostnaderna för enheten. Socialpsykiatrin visar ett nettounderskott med 4,9 mnkr. Underskottet avser främst utförarsidan på grund av vattenskador på Kyrkogatans gruppbostad. Ett ersättningskrav har ställts till hyresvärden men det är osäkert exakt när ersättning kommer att erhållas. Även intäkterna har minskat inom sysselsättningsverksamheten.

Flyktingmottagande			
Mnkr	Budget netto	Utfall netto	Avvikelse
Flyktingmottagande	0,1	0,1	0,0
Summa avdelningen	**0,1**	**0,1**	**0,0**

Utfallet för flyktingmottagandet visar ingen avvikelse mot budget.

Stadsmiljöverksamhet och investeringar			
Mnkr	Budget netto	Utfall netto	Avvikelse
Stadsmiljöverksamhet	13,3	14,6	-1,3
avskrivningar	*2,7*	*2,6*	*0,1*
internränta	*1,5*	*1,4*	*0,1*
Summa avdelningen	**17,5**	**18,6**	**-1,1**

Utfallet visar ett underskott med 1,3 mnkr jämfört med budget före resultatöverföringar. Detta är en försämring med 0,2 mnkr jämfört med novemberprognosen. Underskottet beror i huvudsak på säkerhetsåtgärder för spräng-

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se www.stockholm.se

gårdarna, bergunderhåll och bergskärningar i Vinterviken samt akuta trädvårdsinsatser och högre kostnader för snöröjning under december än vad som prognostiserades i november.

Utfallet för kapitalkostnader är 0,2 mnkr lägre än jämfört med budget. Detta beror på huvudsakligen att projekten inte har blivit klara enligt tidplan.

Förskola			
Mnkr	Budget netto	Utfall netto	Avvikelse
Förskola	508,8	506,6	2,2
Summa avdelningen	**508,8**	**506,6**	**2,2**

Utfallet för förskoleverksamheten visar ett nettoöverskott med 2,2 mnkr före resultatdispositioner. Efter resultatdispositioner visar förskoleverksamheten ett nettoöverskott med 2,8 mnkr. Överskottet inom förskolan beror i huvudsak på volymökningen inom verksamheten. Förskolornas resultatenheter förde över ett överskott från 2011 med 12,2 mnkr. Under 2012 har förskolorna disponerat 0,6 mnkr av resultatfonden vilket innebär att 11,6 mnkr förs över till 2013. Samtliga förskoleområden har ett överskott i sina fonder 2013.

Äldreomsorg			
Mnkr	Budget netto	Utfall netto	Avvikelse
Äldreomsorg	547,1	557,5	-10,4
Summa avdelningen	**547,1**	**557,5**	**-10,4**

Utfallet för äldreomsorgen redovisar ett underskott med 10,4 mnkr jämfört med budget före resultatöverföringar. Efter resultatavsättningar med 0,4 mnkr redovisas ett underskott med 10,0 mnkr Detta är en försämring med 0,7 mnkr jämfört med föregående prognos.

Avvikelsen beror i huvudsak på ökade kostnader och minskade intäkter följd av att efterfrågan på servicehus har minskat och ett 40-tal servicehuslägenheter har varit outhyrda, främst vid Axelsbergs och Trekantens servicehus. På Trekantens servicehus har boende evakueras då lägenheternas badrum ska byggas om utifrån gällande arbetsmiljökrav.

Behovet av vård- och omsorgsboende var lägre under årets inledande sex månader för att därefter mycket högt under andra halvåret. Det har dock skett en omfördelning som innebär att fler personer bor i vård- och omsorgsboende med demensinriktning.

Inom hemtjänsten har insatser i de lägre nivåerna minskat och från nivå 14 och uppåt har helmånadsinsatserna ökat. Detta har i huvudsak berott på att fler äldre önskat bo kvar i hemmet med högre behov av omsorg vilket har inneburit krav på dubbelbemanning av hemtjänsten. Antalet personer som

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se www.stockholm.se

har hemtjänst i ordinarie boende har ökat något under de senaste månaderna, vilket har medfört ökade kostnader.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning			
Mnkr	Budget netto	Utfall netto	Avvikelse
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	243,1	240,2	2,9
Summa avdelningen	243,1	240,2	2,9

Utfallet för stöd och service till personer med funktionsnedsättning visar ett nettoöverskott med 2,9 mnkr före resultatöverföring. Efter resultatöverföring redovisas ett överskott med 0,7 mnkr. Beställarenheten funktionsnedsättning inledde under hösten 2011 arbetet med att omförhandla i stort sett alla avtal avseende kostnader för placeringar hos privat anordnare utanför stadens valfrihetssystem. Dessa förhandlingar har i stort sett kunnat slutföras under året och inneburit väsentliga kostnadsreduktioner.
Vid en genomgång av insatserna hemtjänst och ledsagning visade det sig att många som haft insatser under lång tid har haft mer generösa beslut än de som nyligen beviljats insatser. Under 2012 har enheten lagt ned ett stort arbete för att ge mer likställda beslut till alla som har kontakt med oss, naturligtvis efter en individuell bedömning. Många personer som är födda på 40-talet har förts över till äldreomsorgen vilket också inneburit minskade kostnader framförallt för insatsen hemtjänst.
Under våren fick tre personer rätt till assistansersättning från försäkringskassan efter beslut i förvaltningsdomstol. Eftersom stadsdelsförvaltningen under rättsprocessen i två av ärendena beviljat personlig assistans så har förvaltningen totalt fått retroaktiv ersättning på över 2 mnkr. Att fler personer har fått assistansersättning har även inneburit att vi minskat kostnaderna för personlig assistans enligt 9 § 2p LSS - som är ett kommunalt ansvar.
Stadens nya avtal om turbundna resor har medfört att kostnaderna ökat och en gemensam översyn i staden har påbörjats. Resultatenheterna visar ett sammantaget överskott om 2,1 mnkr.

Kultur- och föreningsverksamhet			
Mnkr	Budget netto	Utfall netto	Avvikelse
Kultur- och föreningsverksamhet	21,8	18,4	3,4
Summa verksamheter	21,8	18,4	3,4

Utfallet för kultur- och föreningsverksamhet visar ett nettoöverskott med 3,4 mnkr jämfört med budget. Överskottet beror på minskade kostnader för sommarkoloniverksamhet (kollo), kultur och fritidsverksamhet samt ökade intäkter för fritidsverksamhet. I kultur- och föreningsverksamheten har ingått verksamheter för barn- och ungdom (avdelningen för social omsorg), kolloverksamhet (förskoleavdelningen) samt kultur- och föreningsbidrag (samhällsplaneringsavdelningen). Alla barn som sökt kollo har fått plats.

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se

Arbetsmarknadsåtgärder			
Mnkr	Budget netto	Utfall netto	Avvikelse
Arbetsmarknadsåtgärder	4,5	3,6	0,9
Summa avdelningen	**4,5**	**3,6**	**0,9**

Utfallet för arbetsmarknadsåtgärder visar ett överskott med 0,9 mnkr jämfört med budget. Överskottet avser främst fler nya OSA-platser, högre statsbidrag för OSA samt lägre kostnader för köp av utredningar om arbetsförmåga.

Ekonomiskt bistånd			
Mnkr	Budget netto	Utfall netto	Avvikelse
Ekonomiskt bistånd	63,0	66,4	-3,4
Summa avdelningen	**63,0**	**66,4**	**-3,4**

Utfallet för ekonomiskt bistånd visar ett nettounderskott med 3,4 mnkr jämfört med budget. Underskottet bedöms främst bero på kostnader för tillfälliga boenden samt ökat medelbidrag.

Övrig verksamhet			
Mnkr	Budget netto	Utfall netto	Avvikelse
Övriga	18,0	5,0	13,0
Summa övriga verksamheter	**18,0**	**5,0**	**13,0**

Under övriga verksamheter har medel reserverats för extraordinära kostnader som omstruktureringskostnader samt en förvaltningsgemensam buffert.

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se

Mnkr	Netto				
	Prognos på årsutfall T1	Prognos på årsutfall T2	Utfall bokslut	*Diff. T1/ bokslut*	*Diff. T2/ bokslut*
Nämnd- och förvaltningsadministration	41,4	40,7	40,6	-0,8	-0,1
Individ- och familjeomsorg	125,1	126,7	127,0	1,9	0,3
varav socialpsykiatri	42,8	42,8	47,7	4,9	4,9
Flyktingmottagande	0,2	0,1	0,0	-0,2	-0,1
Stadsmiljöverksamhet	13,3	14,0	14,6	1,3	0,6
avskrivningar	2,5	2,7	2,6	0,1	-0,1
internräntor	1,5	1,5	1,4	-0,1	-0,1
Förskoleverksamhet	508,8	505,1	506,6	-2,2	1,5
Äldreomsorg	559,6	556,8	557,5	-2,1	0,7
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	235,5	240,2	240,2	4,7	0,0
Kultur- och föreningsverksamhet	19,9	18,6	18,4	-1,5	-0,2
Arbetsmarknadsåtgärder	3,7	3,4	3,6	-0,1	0,2
Ekonomiskt bistånd	68,4	68,1	66,4	-2,0	-1,7
varav handläggare	19,5	19,5	17,8	-1,7	-1,7
Övrig verksamhet	4,2	5,0	5,0	0,8	0,0
Summa sdn	**1584,1**	**1582,9**	**1583,9**	**-0,2**	**1,0**

Årsutfallet för nettokostnaderna för 2012 är 0,2 mnkr lägre än prognosen i tertialrapport 1 och 1,0 mnkr högre än prognosen i tertialrapport 2. Prognossäkerheten har varit god och avvikelsen har hållits inom indikatorns målvärde med god marginal. Avvikelsen mellan prognosen på helårsutfall i tertialrapport 1 och utfallet i bokslutet uppgår till 0,13 promille och i prognosen i tertialrapport 2 endast 0,66 promille, att jämföra med stadens årsmål som uppgår till 1 %. Utbildningar har hållits under året i syfte att förbättra enheternas prognoser.

Administration

Inom administrationen har nettokostnaderna minskat med 0,8 mnkr jämfört med prognosen i tertialrapport 1 och minskat med 0,1 mnkr jämfört med prognosen i tertialrapport 2.

Individ- och familjeomsorg

Nettokostnaden har ökat med 1,9 mnkr jämfört med prognosen i tertialrapport 1 och 0,3 mnkr jämfört med prognosen i tertialrapport 2. Skillnaderna beror huvudsakligen på fortsatt höga kostnader inom vuxenenheten och ökade kostnader inom stöd- och aktivitetsenheten.

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se

Flyktingmottagande

Nettokostnaderna har minskat med 0,2 mnkr jämfört med prognosen i tertialrapport 1 och har minskat med 0,1 mnkr jämfört med prognosen i tertialrapport 2. Minskningen beror huvudsakligen på minskat antal flyktingar.

Stadsmiljöverksamhet

Nettokostnaderna har ökat med 1,3 mnkr jämfört med prognosen i tertialrapport 1 och 0,6 jämfört med tertialrapport 2. Ökningen beror i huvudsak på säkerhetsåtgärder för spränggårdarna, bergunderhåll och bergskärningar i Vinterviken samt akuta trädvårdsinsatser och vinterunderhållskostnader.

Utfallet för kapitalkostnader minskat med 0,2 mnkr jämfört med prognoserna i tertialrapport 1 och 2. Detta beror på huvudsakligen att projekten inte har blivit klara inom planerat tid.

Förskoleverksamheten

Nettokostnaderna har minskat med 2,2 mnkr jämfört med prognosen i tertialrapport 1 och ökat med 1,5 mnkr jämfört med tertialrapport 2. Skillnaden mellan prognoserna beror på olika beräkningar av prestationsförändringar under året.

Äldreomsorg

Nettokostnaderna har minskat med 2,1 mnkr jämfört med prognosen i tertialrapport 1 och ökat med 0,7 mnkr jämfört med prognosen i tertialrapport 2. Skillnaderna beror i huvudsak på variationer av behovet av vårdinsatser från äldreomsorgen under året, högre kostnader inom utförarverksamheterna och ökade kostnader inom Trekantens servicehus för omstrukturering under hösten.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Nettokostnaden har ökat med 4,7 mnkr jämfört med prognosen i tertialrapport 1 och är oförändrade jämfört med prognosen i tertialrapport 2. Ökningen beror främst på ökade prestationer. Resultatenheterna visar ett bättre resultat än prognostiserat.

Kultur- och föreningsverksamhet

Nettokostnaderna har minskat med 1,5 mnkr jämfört med prognosen i tertialrapport 1 och minskat med 0,2 mnkr jämfört med prognosen i tertialrapport 2. Minskningen av nettokostnaderna beror på minskade kostnader för fritidsverksamhet och kolloverksamhet samt ökade intäkter för lokaler.

Arbetsmarknadsåtgärder

Nettokostnaderna har minskat med 0,1 mnkr jämfört med prognosen i tertialrapport 1 och ökat med 0,2 mnkr jämfört med prognosen i tertialrapport 2. Ökningen berör huvudsakligen på ökade handläggningskostnader.

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se **www.stockholm.se**

Ekonomiskt bistånd

Nettokostnaderna har minskat med. 2,0 jämfört med prognosen i tertialrapport 1 och med 1,7 mnkr jämfört med tertialrapport 2. Detta beror främst på minskade handläggningskostnader.

	Kostnader			Intäkter					
Mnkr	Utfall 2011	Utfall 2012	Utv.	Utfall 2011	Utfall 2012	Utv.	*Netto 2011*	*Netto 2012*	*Utv.*
Nämnd- och förvaltningsadministration	36,6	43,0	6,4	-2,9	-2,3	0,6	33,7	40,6	6,9
Individ- och familjeomsorg	144,8	140,9	-3,9	-15,7	-14,0	1,7	129,1	127,0	-2,1
varav socialpsykiatri	51,9	53,3	1,4	-8,6	-5,6	3,0	43,3	47,7	4,4
Flyktingmottagande	0,5	0,1	-0,4	0,0	0,0	0,0	0,5	0,1	-0,4
Stadsmiljöverksamhet	13,0	14,8	1,8	-0,3	-0,2	0,1	12,7	14,6	1,9
avskrivningar	2,4	2,6	0,2	0,0	0,0	0,0	2,4	2,6	0,2
internräntor	1,4	1,4	0,0	0,0	0,0	0,0	1,4	1,4	0,0
Förskoleverksamhet	529,4	562,8	33,4	-67,6	-56,2	11,4	461,8	506,6	44,8
Äldreomsorg	656,5	652,9	-3,6	-110,7	-95,4	15,3	545,9	557,5	11,6
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	285,0	296,1	11,1	-56,8	-55,9	0,9	228,1	240,2	12,1
Kultur- och föreningsverksamhet	20,5	20,2	-0,3	-1,9	-1,7	0,2	18,6	18,4	-0,2
Arbetsmarknadsåtgärder	5,4	8,0	2,6	-3,2	-4,3	-1,1	2,2	3,6	1,4
Ekonomiskt bistånd	70,3	68,5	-1,8	-2,6	-2,1	0,5	67,7	66,4	-1,3
varav handläggare	20,6	17,9	-2,7	-1,1	-0,2	0,9	19,6	17,8	-1,8
Övrig verksamhet	1,1	5,0	3,9	-0,2	0,0	0,2	0,8	5,0	4,2
Summa stadsdelsnämnd	**1 766,7**	**1 816,1**	**49,4**	**-261,7**	**-232,2**	**29,5**	**1 505,0**	**1 583,9**	**78,9**

(- minskade kostnader, ökade intäkter; + ökade kostnader, minskade intäkter)

Nettokostnaderna 2012 har ökat med 78,9 mnkr jämfört med 2011. Kostnaderna har ökat med 49,4 mnkr jämfört med 2011. Ökningen finns till större delen inom förskoleverksamheten och inom stöd och service till personer med funktionsnedsättning och avser huvudsakligen prestationsökningar och pris- och löneökningar. Intäkterna har ökat med 29,5 mnkr. Ökningen finns främst inom förskoleverksamheten och äldreomsorgen och avser främst ökade avgiftsintäkter och projektmedel.

Administration

Kostnaderna för administrationen har ökat med 6,4 mnkr jämfört med 2011. Ökningen beror huvudsakligen på IT kostnader. Intäkterna har minskat med 0,6 mnkr. Minskningen beror huvudsakligen på minskade projektintäkter.

Individ- och familjeomsorg

Kostnaderna har minskat med 3,9 mnkr jämfört med 2011 och intäkterna har minskat med 1,7 mnkr. Kostnadsminskningen beror i huvudsak på minskade vård- och boendekostnader. Intäktsminskningen beror främst på minskade intäkter från Migrationsverket för insatser för ensamkommande barn och ungdomar och minskade intäkter inom socialpsykiatrin avseende statsbidrag, hyror samt egenavgifter.

Flyktingmottagande

Kostnaderna har minskat med 0,4 mnkr i jämförelse med 2011 vilket beror på ett minskat antal flyktingar.

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se **www.stockholm.se**

Stadsmiljöverksamhet

Kostnaderna har ökat med 1,8 mnkr och intäkterna har minskat med 0,1 mnkr. Ökade kostnader beror på säkerhetsåtgärder för spränggårdarna, bergunderhåll och bergskärningar i Vinterviken samt akuta trädvårdsinsatser och snöröjningar.

Förskoleverksamhet

Kostnaderna för förskoleverksamhet har ökat med 33,4 mnkr och intäkterna har minskat med 11,4 mnkr. Förändringen av kostnaderna beror i huvudsak på prestationsökningar och kostnader för lönerörelsen. Minskningen av intäkter avser stimulansbidrag och minskad försäljning till andra förvaltningar.

Äldreomsorg

Kostnaderna har minskat med 3,6 mnkr och intäkterna har minskat med 15,3 mnkr jämfört med 2011. Ökningen av intäkterna beror på ökade projektintäkter och äldreomsorgsavgifter. Ökade kostnader beror på köp av privat anordnad verksamhet, lokalkostnader, IT-kostnader och kostnader för projekt. Äldreomsorgen har haft minskade kostnader för köp av platser från andra stadsdelar.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Kostnaderna har ökat med 11,1 mnkr i jämförelse med 2011 och intäkterna har minskat med 0,9 mnkr. Kostnadsökningen beror främst på ökade prestationer inom boende och daglig verksamhet inom LSS. Intäktsminskningen beror på lägre ersättning från försäkringskassan samt minskade intäkter för hyror och egenavgifter.

Kultur- och föreningsverksamhet

Kostnaderna har minskat med 0,3 mnkr och intäkterna har minskat med 0,2 mnkr. Kostnaderna för sommarkoloniverksamheten (kollo) har ökat med 0,4 mnkr och intäkterna har ökat med 0,1 mnkr. Ökningen beror på ökat antal barn i verksamheten. Kostnaderna för fritidsverksamhet har minskat med 0,8 mnkr. Minskningen beror bl. a på lägre lokalkostnader mm. för ungdomscafeet. Kostnaderna för konsument- och kulturverksamhet har ökat med 0,6 mnkr.

Arbetsmarknadsåtgärder

Kostnaderna har ökat med 2,6 mnkr i jämförelse med 2011 och intäkterna har ökat med 1,1 mnkr. Ökningen beror på högre lönekostnad på grund av fler nyanställda inom OSA-gruppen samt ökade handläggningskostnader. Ökningen av intäkter beror på ett högre statsbidrag.

Ekonomiskt bistånd

Kostnaderna har minskat med 1,8 mnkr och intäkterna med 0,5 mnkr jämfört med 2011. Minskningen beror på färre antal bidragstagare och minskade handläggningskostnader.

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se **www.stockholm.se**

Personalkostnadsutveckling

Mnkr	Utfall 2011	Utfall 2012	Förändring
Nämnd- och förvaltningsadministration	23,0	23,1	0,1
Individ- och familjeomsorg	72,0	75,5	3,5
Stadsmiljöverksamhet	0,9	1,2	0,3
Förskoleverksamhet	364,9	404,1	39,2
Äldreomsorg	182,3	180,7	-1,6
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	127,2	127,8	0,6
Kultur- och föreningsverksamhet	3,4	2,7	-0,7
Arbetsmarknadsåtgärder	5,0	7,4	2,4
Ekonomiskt bistånd	15,1	12,7	-2,4
Övrig verksamhet	0,2	1,4	1,2
	794,0	**836,6**	**42,6**

Personalkostnaderna har ökat med 42,6 mnkr jämfört med 2011. Ökningen består av volymökningar främst inom förskoleverksamheten samt effekter av lönerörelsen.

Inom administrationen har personalkostnaderna ökat med 0,1 mnkr.

Inom individ- och familjeomsorg beror ökningen med 3,5 mnkr på utökat antal personal inom gruppbostäder då nya platser tillförts och en omorganisation på utförarsidan inom socialpsykiatrin skett. För övriga verksamheter är det effekter av lönerörelsen.

Inom förskoleverksamheten har personalkostnaderna ökat med 39,2 mnkr till följd av prestationsökningar och effekter av lönerörelsen

Inom äldreomsorgen har personalkostnaderna minskat med 1,6 mnkr jämfört med år 2011. Minskningen beror på främst omstruktureringar.

Inom enheten för ekonomiskt bistånd har en omfördelning av handläggningskostnader skett mellan arbetsmarknadsåtgärder och ekonomiskt bistånd.

För övriga verksamheter är förändringarna små.

Omslutningsförändringar

Nämnden har under året beslutat om omslutningsökningar med totalt 162,3 mnkr. Dessa avser i huvudsak sålda platser inom äldreomsorg och stöd och service till personer med funktionsnedsättning, stimulansbidrag samt kostnader och intäkter för olika projekt.

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se

Resultatenheter

Förskoleområden	Budget 2012	Resultat från 2011	Resultat 2012	I fond 2013
Västra förskoleområde	111 934	1 261	-548	713
Östra förskoleområde	104 082	3 161	1 233	4 394
Södra förskoleområde	121 192	4 044	-574	3 470
Norra förskoleområde	130 313	3 782	-715	3 067
Summa	**467 521**	**12 248**	**-604**	**11 644**

Antalet resultatenheter har minskat från elva till fyra från den 1 oktober 2012 till följd av en sammanslagning av förskoleområden. Förskolornas resultatenheter förde över ett överskott från 2011 med 12,2 mnkr. Under 2012 har förskolorna disponerat 0,6 mnkr av resultatfonden vilket innebär att 11,6 mnkr förs över till 2013. Samtliga förskoleområden har ett överskott i fonden 2013.

Social Omsorg	Budget 2012	Resultat från 2011	Resultat 2012	I fond 2013
Liljeholmens gruppbostäder	43 936	2 353	138	2 491
Liljeholmens dagliga verksamhet	25 833	460	473	933
Glasade gångens dagliga verksamhet	14 116	1 067	345	1 412
Västertorps dagliga verksamhet	3 658	344	22	366
Hägerstens gruppbostäder	21 934	1 030	1 163	2 193
Fruängens yrkesgrupp	2 456	213	33	246
Summa	**111 933**	**5 467**	**2 174**	**7 641**

Ett ackumulerat överskott med 5,5 mnkr fördes över från 2011. Till 2013 överförs ett överskott med 7,6 mnkr vilket är en ökning med 2,1 mnkr.

Äldreomsorg	Budget 2012	Resultat från 2011	Resultat 2012	I fond 2013
Trekantens servicehus avvecklad i VP 2012	0	1 041	0	0
Fruängsgårdens servicehus	31 974	3 072	125	3197
Hägersten-Liljeholmens hemtjänst	66 765	-473	480	7
Summa	**98 739**	**3 640**	**605**	**3204**

Ett ackumulerat överskott med 3,6 mnkr fördes över från 2011. Sammantaget redovisar resultatenheterna för 2012 ett överskott om 0,6 mnkr. Trekantens servicehus som avvecklades i VP 2012 hade nettoöverskott som uppgick till 1,0 mnkr. Årets resultat innebär en minskning av fonden till 3,2 mnkr.

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se

Analys av balansräkning

Balansomslutningen har ökat med 7,8 mnkr i den ingående balansen till 155,5 mnkr i årets utgående balans.

Anläggningstillgångarna har ökat med 8,0 mnkr, jämnt fördelat på anläggningsprojekt och inventarier.

Omsättningstillgångarna har totalt minskat med 0,1 mnkr där den största skillnaden är minskning av fordringar på staten där LASS-fordringar bokförs. Interna kundfordringar har ökat på grund av att de har fakturerats staden centralt för finansiering av olika projekt. Förutbetalda kostnader har minskat, till största delen genom en avskrivning av en engångsavgift Volvo IT.

På skuldsidan har kortfristiga skulder ökat med 13,5 mnkr där leverantörsskulderna ökat med 11,7 mnkr. Detta på grund av att fler fakturor har hunnit komma in innan bokslutet stängde än vad som skett tidigare år. Interna leverantörsskulder har minskat då förvaltningen 2011 hade en omfattande faktura avseende parkanläggning som låg i reskontran. Skulder till staten har ökat med 1,4 mnkr då förvaltningen har rekvirerat men inte förbrukat projektmedel under året. Förutbetalda intäkter har ökar med 11,1 mnkr och det beror på att förvaltningen har fakturerat stimulansbidrag som inte förbrukats ännu. Upplupna kostnader har minskat med 8,0 mnkr då förvaltningen har hunnit få med fakturorna i kundreskontran redan 2012.

Investeringar

I budget 2012 finns avsatta medel om 16,6 mnkr för investeringar. Budgeten är fördelad på 9,1 mnkr för parker och 7,5 mnkr för maskiner och inventarier.

Investeringsutgifterna 2012 blev 15,0 mnkr dvs. 1,6 mnkr lägre än budget. En avvikelse på 1,1 mnkr avser en förskjutning till 2013 av parkinvesteringen för ombyggnad av Sannadalsparken. Detta på grund av att parkinvesteringen inte kan slutföras 2012 då fastighetskontoret ska bygga en ny byggnad i parken. Projektet med husbygget har blivit försenat, på grund av att en fjärrvärmeledning måste flyttas vilket ger konsekvenser för färdigställandet av parkinvesteringsprojektet. Förvaltningen föreslår nämnden att begära en ombudgetering av 1,1 mnkr till 2013.

Medel för maskiner och inventarier blev 0,1 mnkr lägre än budget.

Försäljningar av anläggningstillgångar

Ingen försäljning har varit aktuell under året.

Betydande projekt som inte är investeringar

Nämnden har inte haft några sådana projekt under året.

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se

Ombudgeteringar

Nämnden begär att ej förbrukade investeringsmedel ombudgeteras till år 2013 med 1,1 mnkr. Medlen avser Sannadalsparken.

Medel för lokaländamål

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd har 2012 erhållit stimulansbidrag för utbyggnad av förskolan med 20,0 mnkr. Den tekniska kapaciteten har utökats med 450 platser, 25 avdelningar. Stadsdelsnämnden har erhållit bidrag för höga hyror inom förskolan med 3,1 mnkr. För utbyggnad av en gruppbostad för personer med funktionsnedsättning, Sture Hills gruppbostad, har stadsdelsnämnden rekvirerat stimulansbidrag om 1,8 mnkr. För omstrukturering av servicehus har nämnden erhållit 2,0 mnkr i tertialrapport 1. Stadsdelsnämnden har i särskilt ärende erhållit 5,5 mnkr i stimulansbidrag avseende ombyggnation av Trekantens servicehus badrum i enlighet med Arbetsmiljöverkets krav. Medlen har rekvirerats 2012.

Övrigt

Förvaltningen har under året köpt tilläggstjänster inom ekonomiområdet samt upphandlingstjänster från serviceförvaltningen. Förvaltningen har också sålt tjänster till andra förvaltningar.

KF:S MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:

3.2 Alla verksamheter staden finansierar ska vara effektiva

Uppfylls helt

Risk- och väsentlighetsanalys (ROV) har genomförts av alla enheter i samband med verksamhetsplanen. Internkontroll har genomförts på enheterna. Kontroll av enheternas internkontroll har genomförts under året. Administrationens andel av totalkostnaderna har minskat jämfört med 2011. Förvaltningen har bedrivit Lean-arbete med några enheter. Styrningen och uppföljningen av nämndens verksamhet har varit tydlig enligt revisionens årsrapport där nämnden fick godkänt för samtliga granskningsområden.

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Administrationens andel av de totala kostnaderna (alla nämnder)	3,3 %	3,3 %	minska	2012
Antal tävlande i kvalitetsutmärkelsen (alla nämnder)	0 st	2 st	tas fram av nämnden	2012

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period

Kommentar:
Inga av förvaltningens enheter har deltagit i kvalitetsutmärkelsen under 2012.

NÄMNDMÅL:

Administrationens andel av de totala kostnaderna ska minska jämfört med år 2011

Uppfylls helt

Målet har uppfyllts. Administrationen har minskat kontinuerligt under de senaste åren bl.a. genom att minska antalet anställningar. Minskningen beror dels på att verksamhet har förts över till andra aktörer, men också på effektiviseringar inom den egna organisationen. Detta har gett minskade personalkostnader. Kostnaderna för de tjänster som köps från serviceförvaltningen, Tieto och Volvo IT har emellertid ökat under samma period. Även volymerna inom verksamheterna ökar t.ex. utbyggnaderna inom förskoleverksamheten, vilket har lett till ökade administrationskostnader. Uttaget av budget för administrationen har minskat från 3,1 % i VP 2011 till 2,65 % i VP 2012.

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Fortsatt arbete enligt Lean-metoden.	2012-01-01	2012-12-31	

Kommentar:
Under året har två nya enheter introducerat Lean i sina verksamheter vilket gör att totalt sex enheter nu arbetar enligt Lean-metoden. Under hösten har en Lean-process genomförts vid ytterligare en enhet. Förvaltningens och verksamheternas Lean-arbete har presenterats på stadsdelsförvaltningens chefsforum för samtliga chefer.

NÄMNDMÅL:

Styrningen och uppföljningen av verksamhet och ekonomi ska vara tydlig

Uppfylls helt

Styrningen och uppföljningen av nämndens verksamhet är tydlig enligt revisionens årsrapport. Nämnden fick godkänt inom samtliga granskningsområden. Måluppfyllelsen är hög. Alla enheter har gjort risk- och väsentlighetsanalys inför verksamhetsplanen 2013 och lämnat till respektive avdelning för sammanställning. Avdelningarnas risk- och väsenlighetsanalys har utgjort underlag för nämndens internkontrollplan. Planen kommer att följas upp i samband med verksamhetsberättelsen.

Utbildning har genomförts för enhetschefer och andra nyckelpersoner i form av dialogmöten samt en särskild utbildning om den nya kontoplanen. Ut-

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se www.stockholm.se

bildningen har omfattat prognosmetodik, kontering, periodisering, internkontroll m.m. Granskning av den interna kontrollen har genomförts i enlighet med nämndens internkontrollplan och redovisas i bilaga.

ILS-gruppen och förvaltningsledningen har också följt upp måluppfyllelsen i samband med tertialrapport 2 inför framtagandet av mål i verksamhetsplanen 2013.

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Internkontroll ska genomföras och dokumenteras inom samtliga avdelningar och enheter.	2012-01-01	2012-12-31	

Kommentar:
Uppföljningar av att kontroller genomförs i enlighet med internkontrollplanen och att de planerade förbättringsåtgärderna har genomförts. Därutöver har stickprovskontroller gjorts av olika rutiner och transaktioner inklusive enheternas arbetsmiljöarbete. Samtliga enheter har genomfört risk- och väsentlighetsanalys.

✓ Risk- och väsentlighetsanalys (ROV) ska genomföras av samtliga enheter i ILS-webben.	2012-01-01	2012-02-29	

Kommentar:
Samtliga enheter har genomfört risk- och väsentlighetsanalys i ILS-webben i samband med framtagandet av verksamhetsplan 2013.

Synpunkter och klagomål

Förskoleverksamhet

Förskolorna har hanterat de flesta synpunkter, klagomål och förslag, främst på enheten och har snabbt åtgärdat eventuella brister. Det har varit viktigt att frågor som berör förskolorna hanterats lokalt inom enheten. På så sätt har eventuella fel och brister kunnat hanteras snabbt och rutiner justerats. Enheterna har uppgett att inkomna klagomål har varit ringa. En del synpunkter och förslag har handlagts av förvaltningen centralt. Det har bl.a. gällt om synpunkterna/klagomålen berört central information och handläggning eller vid missnöje med förskolans hantering. Alla skriftliga synpunkter har diarieförts. De flesta synpunkter som inkommit är frågor om köordning, förskolans rutiner, möjlighet att få ha kvar barn på förskola trots flytt, föräldraledighet m.m. Dessa har inte diarieförts som klagomål utan har varit så kallade verkställighetsfrågor, det vill säga frågor som styrts av regelverk som förvaltningen har haft att följa och förklara för medborgarna. Några av dem har ändå diarieförts. Hittills har 50 ärenden diarieförts som synpunkt/klagomål. De flesta har berört synpunkter på förskolans verksamhet och miljö, bemötande samt information.

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se

Social omsorg

Under 2012 registrerades 20 muntliga klagomål och synpunkter som inkommit till olika enheter inom avdelningen. Merparten av klagomålen har rört bemötande från handläggare vid myndighetsutövande enheterna, några har rört verksamheten inom boendestödet. En synpunkt har handlat om att personen har varit nöjd med sin boendestödjare. De muntliga klagomålen har lösts i allmänhet genom samtal mellan berörda personer.

Synpunkter har även inkommit i form av skrivelser till förvaltningen centralt. Under året har 19 sådana skrivelser registrerats. Även här har de flesta rört bemötande eller handläggning i enskilda ärenden vid myndighetsutövande enheter. Av de övriga har två handlat om bemötande och verksamhet vid parkleken Lugnet och ett om önskemål om ungdomsgård i Midsommarkransen. Tre ärenden har rört enskilda utförare av insatser enligt LSS. Två skrivelser har varit avvikelserapporter från landstinget om vårdplanering.

Socialstyrelsen har under året fattat beslut i tretton ärenden om klagomål i enskilda ärenden. Elva av ärendena rörde de myndighetsutövande enheterna och två rörde utförare (assistansenheten samt en gruppbostad).

I ett ärende, som rörde utredningsansvar inom barn och ungdomsenheten, begärde Socialstyrelsen att nämnden skulle redovisa rutiner för att säkerställa att utredning inleds utan dröjsmål vid tveksamhet om vem som är ansvarig kommun. I ett ärende vid vuxenenheten begärde Socialstyrelsen att nämnden skulle säkerställa att dokumentationen sker på ett rättsäkert sätt samt att samverkan initieras med landstinget och en individuell plan upprättas vid behov.

Två ärenden har gällt begäran om överflyttning av ärendeansvar från annan kommun. I det ena fallet beslöt Socialstyrelsen att ärendet skulle överflyttas till Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd, i det andra fallet beslöt sedermera förvaltningsrätten om samma sak.

I de övriga tillsynsärendena har Socialstyrelsen inte haft några synpunkter på handläggning eller annat, utöver sådant som förvaltningen i vissa fall själv påpekat som brister.

JO har meddelat beslut i ett enskilt ärende. Efter att ha tagit del av handlingar beslöt JO att inte fortsätta utredningen.

Socialstyrelsen har också meddelat beslut i ett ärende som rörde socialpsykiatrin. Tillsynen var en del av en nationell tillsyn som myndigheten gjorde under 2011. I Hägersten-Liljeholmen granskades handläggningen vid beställarenheten funktionsnedsättning samt det socialpsykiatriska boendestödet och Kyrkogatans gruppbostad. I sitt beslut godkände Socialstyrelsen den redovisning som nämnden gjort över åtgärder som vidtagits vad gällde kvaliteten i gruppbostaden mm.

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se **www.stockholm.se**

Fyra rapporter enligt lex Sarah har inkommit, vilka utretts och åtgärdats. En har skickats till socialstyrelsen.

Äldreomsorg

Under 2012 har 58 synpunkter och klagomål på äldreomsorgen inkommit och registrerats från brukare och anhöriga, varav 17 synpunkter via stadens kontaktcenter Äldre direkt. Antalet inkomna synpunkter till förvaltningen har minskat jämfört med 2011. Det har främst varit anhöriga som lämnat synpunkter som bland annat handlat om klagomål på hemtjänstens insatser, maten på vård- och omsorgsboende, bristande information och bemötande. Seniorhälsans verksamhet har fått beröm för sin väl fungerande verksamhet. Brukare har också framfört nöjdhet med sin hemtjänst.

Av de 58 synpunkterna har fem gällt synpunkter på biståndshandläggningen och bemötandet.

Muntliga synpunkter från boende och anhöriga som rört förändringarna på Trekantens servicehus har också ställts och besvarats av förvaltningen vid informationsmöten på Trekantens servicehus.

Socialstyrelsen har begärt in yttrande av stadsdelsnämnden gällande fem klagomål om omvårdnaden av enskilda personer inom äldreomsorgens verksamheter, varav två om boende på servicehus, två boende på vård- och omsorgsboende, samt ett ärende inom hemtjänsten. Beställarenheten äldre har haft ett klagomål om handläggning av den enskildes situation.

Sex rapporter enligt lex Sarah har inkommit. Rapporterade händelser har utretts och åtgärdats.

En lex Maria-anmälan har gjorts till Socialstyrelsen rörande en händelse vid en av entreprenaderna.

Samhällsplanering

Under 2012 har 126 synpunkter och klagomål registrerats hos förvaltningen från medborgare i frågor som har rör främst parkskötsel. Många synpunkter och önskemål har avsett gräsklippning, tömning av papperskorgar, beskärning och nedtagning av träd, trasiga lekredskap, snöröjning på parkvägar, planteringar m.m. När inkomna synpunkter har berört andra förvaltningar i staden har de vidarebefordrats omgående. Frågor som har berört skötsel har tagits omhand så snart som möjligt med rapport till förvaltningens parkentreprenör som utfört lämplig åtgärd. Synpunkter som har berört investeringar har genomförts utifrån tillgängliga resurser. Utöver dessa synpunkter har det även kommit in ett antal via Trafik Stockholm. Avdelningen har vinnlagt sig om att besvara och åtgärda inkomna synpunkter så snart som möjligt.

Administration

Under året har inga klagomål registrerats.

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se **www.stockholm.se**

Övrigt

Avgångsersättningar

Nio avgångsersättningar har utbetalats under år 2012. Fördelningen per yrkeskategori är enligt följande: vårdbiträde (1), ekonomibiträde/kök (1), undersköterska (1), enhetschef (1) och personlig assistent (1). Sex av medarbetarna har haft ohälsoproblematik och fått karriärväxling via Arbetslivsresurs. Kostnaden för avgångsersättningarna uppgick till ca 1,3 mnkr.

Beviljade avtalspensioner

Stadsledningskontoret/personalstrategiska avdelningen beviljade sex personer avtalspensioner utifrån särskilda skäl. Fördelningen per yrkeskategori: vårdbiträde (1), förskolechef (1), biståndsbedömare (2), HR-konsult/kurator (1) och bitr. förskolechef (1).

Hemlöshet

Projekt Ur hemlöshet i jobb startade i november 2011 och fortsätter hela 2012. En socialsekreterare har anställts med uppdrag att i nära samarbete med jobbtorg och arbetsförmedling samt praktikplatser lotsa ut drogfria klienter vid vuxenenheten till förhoppningsvis egen försörjning. De som gått igenom behandling på Futura (eller annan behandling) med gott resultat, uppnått nykterhet/drogfrihet och bor på Valet är prioriterade. Sysselsättning och arbete är stora och viktiga komponenter för att lyckas med rehabilitering. Syftet är att erbjuda stöd både till den enskilde och till den arbetsplats som tar emot en praktikant. Under 2012 har sju personer fått praktik och tre personer har fått fast anställning genom projektet. Rapporten finns med som bilaga 10.

Uppföljning av resultat från utveckling av e-tjänster

Under året har e-tjänsteprojekten Nyckelfri Hemtjänst och Mobila larm avslutats. Projektet Nyckelfri Hemtjänst har redovisat resultat av den genomförda upphandlingen till e-tjänstprogrammet. Då upphandlingen tvingades avbrytas har förutsättningarna att implementera tjänsten förhindrats och både de beräknade kostnaderna och effekterna har uteblivit.

Pilotprojektet Mobila Larm kommer inom kort att slutredovisa resultat av den genomförda pilotstudien till e-tjänstprogrammet. Då resultatet visade att den störta nyttan av ett Mobilt Larm kan uppnås genom att anhöriga tar ansvar för larmet kombinerat med svårigheten att hitta ekonomiskt hållbara lösningar på utryckningar vid larm är projektets rekommendationer att i samband med biståndsbedömning sprida information från intresserade larmleverantörer till de sökande.

Under året har en Förstudie av ”Erkännande av enkla faderskap” ägt rum. Resultatet av förstudien har delredovisats till e-tjänstprogrammet. En utökad förstudie sker för närvarande tillsammans med KSL, Skatteverket, Försäkringskassan, Malmö, Göteborg och Höglandets regionförbund.

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se

Ytterstadsarbetet (Järvalyftet, Söderortsvisionen och kommande Vision Hässelby-Vällingby)

Under året har en planering för Boendedialog i Fruängen påbörjats. En ny metod för dialog i områden med låg närvaro av de kommunala bolagen prövas. Möten med projektledningen på SLK och Fastighetsrepresentanter har genomförts. Kontakt med lokala företag i Fruängen har upprättats. Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltning har också medverkat som representant i företagarföreningarna, där har bl.a. Vision Söderort diskuterats. Förvaltningen har tillsammans med näringslivsrepresentanter, fastighetsägare, Konstfack, Stockholm Business Region, kulturförvaltningen, stadsledningskontoret och Stockholmsmässan deltagit i styrgruppen för Telefonplan. Under året har arbetet med handlingsplan för den fortsatta utvecklingen av området fortsatt. Förvaltningen har för Stockholm stads räkning drivit projektet Cross Innovation, ett INTERREG IV C projekt, med inriktning att stärka Stockholms innovationskraft genom att koppla ihop kreativa näringar med andra branscher. I Västertorp genomförde förvaltningen en barn- och ungdomsolympiad tillsammans med företagarföreningen, Västertorp BK, Idrottsförvaltningen och OS-kommitén. En ansökan för Social Insatsgrupp har tagits fram och beviljats.

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se **www.stockholm.se**